

Kinderen in Tel Databoek 2010

Kinderrechten als basis voor lokaal jeugdbeleid

Verwey-Jonker Instituut

Redactie:

Majone Steketee

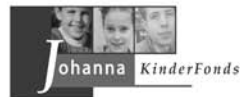
Jodi Mak

Bas Tierolf

Met medewerking van:

Wouter Roeleveld

Februari 2010

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord		5
Deel 1:	Kinderen in Tel	9
	A. De resultaten van vijf jaar Kinderen in Tel!	9
	B. Wijkscore	21
	C. Methodische verantwoording van de indicatorenkeuze	24
	D. Definiëring en afbakening indicatoren	28
	E. Betrokken organisaties en fondsen bij Kinderen In Tel	33
Deel 2:	Het landelijk beeld	37
	THEMA: Gezondheid	39
	THEMA: Jeugdcriminaliteit	49
	THEMA: Jeugdwerkloosheid	55
	THEMA: Jeugdzorg	60
	THEMA: Kinderen in achterstandswijken	66
	THEMA: Kinderen in armoede	72
	THEMA: Kindermishandeling	77
	THEMA: Onderwijs	82
	THEMA: Openbare speelruimte	92
	THEMA: Tienermoeders	98
	THEMA: Vrijtijdsbesteding	103

	THEMA: Jeugdparticipatie	104
Deel 3:	De resultaten per provincie en gemeente	109
	Groningen (4)	111
	Friesland (5)	125
	Drenthe (7)	143
	Overijssel (8)	151
	Flevoland (2)	165
	Gelderland (11)	169
	Utrecht (10)	199
	Noord-Holland (3)	215
	Zuid-holland (1)	247
	Zeeland (12)	285
	Noord-Brabant (9)	293
	Limburg (6)	329
	Bijlage 1: Overzichtstabel scores provincies 2008	349
	Bijlage 2: Scores per gemeente per indicator	351
	Bijlage 3: Rankings per gemeente per indicator	363

Voorwoord

Steeds vaker komen er allerlei verontrustende berichten in de krant over de jeugd. De jeugd zou grenzeloos zijn en naar gezag snakken (Volkskrant 1 december 2009). Anderen zeggen dat er juist sprake is van een generatie 'Einstein', jongeren zijn juist slimmer, sneller en socialer. Maar hoe staat het nu daadwerkelijk met de jeugd in Nederland? Kinderen in Tel biedt u een kwantitatief portret van kinderen in Nederland. Net als in de voorgaande jaren biedt het Databoek een systematische presentatie van kengetallen over het welzijn van kinderen en jongeren in alle gemeenten en provincies in Nederland. De kracht van Kinderen in Tel is dat er een concreet en vergelijkend beeld ontstaat van de leefsituatie van kinderen en jongeren. Dat gebeurt op basis van twaalf indicatoren over thema's als gezondheid, armoede of onderwijs. Kinderen in Tel baseert zich daarbij op het VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Bij deze vijfde editie van het Databoek Kinderen in Tel kijken we terug op de afgelopen vier jaar en de veranderingen die zijn opgetreden na het verschijnen van het eerste databoek in 2006. We kunnen constateren dat de leefomstandigheden van kinderen in deze

periode voor bijna alle indicatoren een positieve ontwikkeling laten zien.

De gegevens in het Databoek vormen de basis waarop een dialoog tot stand kan komen over het lokale, provinciale en landelijke jeugdbeleid. Want niet het verzamelen van de data staat voorop, maar het behartigen van belangen van kinderen op grond van cijfermatige gegevens. In de vijf jaar dat Kinderen in Tel nu bestaat, is deze dialoog met steeds meer gemeenten gevoerd. Van de meest noordoostelijke gemeente van Nederland, Reiderland, tot in de wijk Schiemond (Rotterdam) zijn er conferenties en discussieavonden georganiseerd over hoe jeugdbeleid ontwikkeld kan worden dat gebaseerd is op het VN Kinderrechtenverdrag en dat leidt tot betere leefomstandigheden voor kinderen. Dit jaar laten we de gemeenten aan het woord die hierin het meeste vooruitgang hebben geboekt de afgelopen jaren. Welke beleidsplannen en projecten hebben de gemeenten gerealiseerd die deze verbetering tot gevolg hebben? Een veel geuit kritiekpunt is dat de indicatoren die Kinderen in Tel hanteert moeilijk

te verbeteren zijn voor gemeenten. Toch zijn er fantastische resultaten bereikt, zoals door Rotterdam, waar het aantal tienermoeders bijna is gehalveerd van 2,95% in 2000 tot 1,61% in 2008. Of door de gemeente Sluis, waar het aantal voortijdig schoolverlaters van 4,76% in 2006 is gedaald naar 2,69% in 2008. Dat zijn opmerkelijke resultaten waarover we de gemeenten in dit Databoek aan het woord laten. Mogelijk dat het beleid dat heeft geleid tot deze resultaten inspiratie biedt voor andere gemeenten om leefomstandigheden voor kinderen en jongeren te verbeteren.

Nieuw dit jaar is de indicator jeugdparticipatie. Vanaf de eerste editie is jeugdparticipatie een lege bladzijde in het Databoek. Vanuit kinderrechtenperspectief wordt al jaren gepleit om kinderen en jongeren intensief te betrekken bij de ontwikkeling van het jeugd-beleid. We zijn dan ook verheugd dat door Stichting Alexander en het Verwey-Jonker Instituut het instrument Be Involved is ontwikkeld (met medewerking van de G4 en Tilburg) om jeugdparticipatie in gemeenten te meten. Het instrument heeft tot doel inzicht te geven in de mate van invloed, inspraak en initiatief van jongeren op beleid en de uitvoering van dat beleid. Het instrument bestaat uit twee verschillende vragenlijsten: één voor de gemeente zelf en één voor jongeren. In het programma 'Alle kansen voor alle kinderen' van juni 2007 heeft Minister Rouvoet aangegeven dat in 2011 iedere gemeente een vorm van inspraak van jongeren moet kennen. Het programmaministerie voor Jeugd en Gezin heeft daarom besloten om, halverwege de kabinetsperiode, te kijken hoe het staat met de participatie van jongeren in gemeenten. Met ondersteuning van het ministerie is een quick-scan uitgevoerd onder alle gemeenten; het gaat hier om uitsluitend de vragenlijst voor gemeenten. Veertig procent van de aangeschreven Nederlandse gemeenten hebben de quick-scan van Be Involved ingevuld. De belangrijkste gegevens van deze gemeenten zijn in het Databoek weergegeven.

De bij Kinderen in Tel betrokken organisaties zien het als hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om bestuurders, beleidsmakers en belangenorganisaties via Kinderen in Tel cijfers te laten zien over de situatie van kinderen in hun gemeenten. De ervaring van de afgelopen jaren heeft duidelijk gemaakt dat er een prikkel uitgaat van vergelijkende informatie op een beperkt aantal indicatoren. Dat stimuleert de discussie om een goed lokaal jeugdbeleid te voeren. We zijn verheugd dat belangenbehartigende organisaties opnieuw hun krachten gebundeld hebben om met Kinderen in Tel een sterke impuls te geven aan de dialoog tussen belangenbehartigingsorganisaties en beleidsmakers. De stimulans die hiervan uitgaat, dient het doel van Kinderen in Tel: het verbeteren van het welzijn en de ontwikkelingskansen van kinderen, in het bijzonder die van de meest kwetsbare groepen.

De financiers van Kinderen in Tel

Stichting Kinderpostzegels Nederland, Ineke van Winden, directeur
Programma's

UNICEF Nederland, Jan Bouke Wijbrandi, algemeen directeur

Jantje Beton, Rob van Gaal, directeur

Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind, Ingrid Tuin-
berg, directeur

Johanna Kinderfonds, Karin van der Aa, directeur

De betrokken organisatie bij Kinderen in Tel

'Kinderen in Tel' is een gezamenlijk project van verschillende belangenbehartigingsorganisaties. Zonder de bevroegen inzet van deze belangenbehartigers is de totstandkoming en vooral de lobby op basis van de gegevens niet mogelijk. We willen dan ook alle personen die bij de totstandkoming van Kinderen in Tel betrokken waren, bedanken voor hun inzet.

Defence for Children International Nederland, Sjoera Dijkers, Beata Stappers

Jantje Beton, Froukje Hajer

Jeugdwelzijnsberaad Collegio, Isabel Alarcon

Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs, Rinske Zevering

Landelijk Aktie Komitee Scholieren

Netwerk Ruimte voor de Jeugd, Josine van den Boogaard

NUSO, Speelruimte Nederland, Marcel Plemp

Scouting Nederland, Rachel van der Ruyt, Fedde Boersma

Stichting Alexander, Ivet Pieper, Leo Rutjes

Stichting Kinderpostzegels Nederland, Marjon Donkers, Karin Matthijsse

UNICEF Nederland, Majorie Kaandorp/Simone Bommeljé, Eveline Meltzer/Caroline van der Veeken

Deel 1: Kinderen in Tel

A. De resultaten van vijf jaar Kinderen in Tel!

Kinderen in Tel brengt vanaf 2006 de leefsituatie van de jeugd per provincie en gemeente in beeld. Inmiddels is dit het vijfde Databoek Kinderen in Tel. Reden om te kijken wat de verbeteringen zijn als het gaat om de leefomstandigheden waarin kinderen opgroeien, niet alleen het afgelopen jaar maar de afgelopen vijf jaar. Voor sommige indicatoren presenteren we de gegevens van de laatste tien jaar. Zo zijn tendensen zichtbaar, evenals ontwikkelingen die zich in elke gemeente hebben afgespeeld als het gaat om jeugdbeleid. Want dat er veranderingen hebben plaatsgevonden, is een feit. De algemene conclusie na bestudering van data over meerdere jaren is dat we kunnen spreken van een verbetering. Voor bijna alle terreinen zien we een dalende lijn, wat betekent dat de leefomstandigheden verbeteren. Kinder- en de zuigelingensterfte nemen gestaag af; jeugdcriminaliteit neemt na een aantal jaren van lichte stijging af; het percentage achterstandleerlingen is eveneens gedaald, net als het aantal tienermoeders. Maar er zijn ook enkele zorgwekkende ontwik-

kelingen die om verbetering vragen. Het aantal kinderen en jongeren dat een indicatie krijgt in de jeugdzorg neemt gestaag toe. Ondanks de positieve tendens die er de afgelopen jaren in gang is gezet, is nog steeds een belangrijk aandachtspunt de toenemende tweedeling van kinderen die in gunstige en die in minder gunstige omstandigheden opgroeien. Al in het eerste databoek werd duidelijk dat er niet alleen sprake is van een grotestadsproblematiek, maar ook van problematiek in bepaalde regionale gebieden als het gaat om leefomstandigheden. Ook vijf jaar na dato zijn, behalve in de grote steden, vooral in gebieden in Noord-Nederland en Zuid-Limburg de leefomstandigheden van kinderen minder positief dan in de andere gebieden van Nederland. Dit verschil is de afgelopen vijf jaar niet verminderd. De constatering van de toenmalige minister van VROM Pieter Winsemius dat in bepaalde wijken de leefbaarheidsproblematiek zienderogen toeneemt (brief aan de Tweede Kamer, 2006) is nog steeds geldig. De resultaten van KIT laten zien dat het gevaar van segregatie onverminderd aanwezig is. Door de gemeentelijke herindeling zijn er nu 431 gemeenten waarover wij rapporteren.

Gezondheid

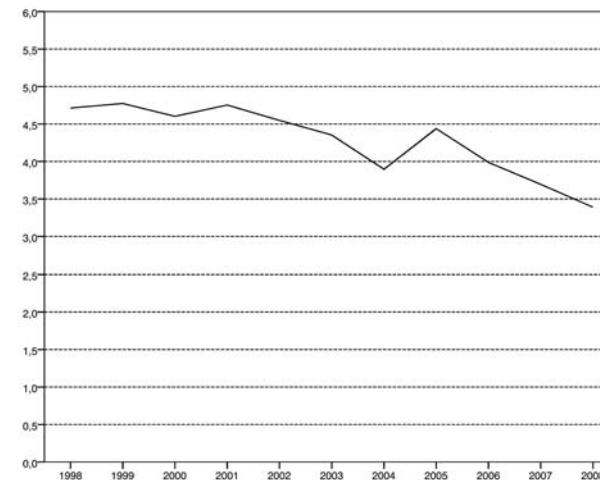
Kinderen verdienen onze bescherming; wanneer ze klein zijn is hun kwetsbaarheid het grootst. Maar welke bescherming is nodig en zijn de kinderen in Nederland niet al gezond genoeg? Volgens Simone Buitendijk, bijzonder hoogleraar Integrale preventieve gezondheidszorg voor kinderen, zijn de Nederlandse kinderen inderdaad redelijk gezond, maar moet en kan dit beter. Er zijn wel degelijk verbeteringen mogelijk als we uitgaan van de hoogst mogelijke mate van gezondheid. Zij refereert hierbij aan het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind, waarin het recht op de grootst mogelijk mate van gezondheid uitgebreid wordt gedefinieerd. Om deze rechten van kinderen te verwezenlijken moeten de deelnemende staten onder andere: baby- en kindersterfte verminderen, ziekten en slechte voeding bestrijden, preventieve gezondheidszorg voor kinderen optimaal ontwikkelen en ernaar streven dat geen enkel kind de toegang tot gezondheidsvoorzieningen wordt onthouden.

Kinderen in Tel brengt jaarlijks zowel de zuigelingensterfte als de kindersterfte in beeld. Dit jaar kunnen we voor het eerst de gegevens van elf jaar tonen. Het aantal baby's dat jaarlijks overlijdt is gestaag aan het afnemen. Het promillage zuigelingensterfte (sterfte per 1000 levendgeboren kinderen) is afgenomen van 4.71 in 1998 tot 3.39 in 2008.

Buitendijk noemt een aantal succesvolle strategieën als het gaat om de preventie van zuigelingen- en kindersterfte. *'Dankzij de hielprik kunnen we jaarlijks zo'n 200 baby's met ernstige aandoeningen zoals stofwisselingsstoornissen of bloedziekten tijdig behandelen. Sinds 2007 is de screening uitgebreid van 3 naar 17 aandoeningen. Achtennegentig procent van de pasgeborenen in Nederland wordt op tijd gescreend. Verder is het voorkomen van wiegendood sterk gedaald door goede voorlichting over het gevaar van roken in het bijzijn van baby's en over de veiligste slaaphouding. Overleden rond*

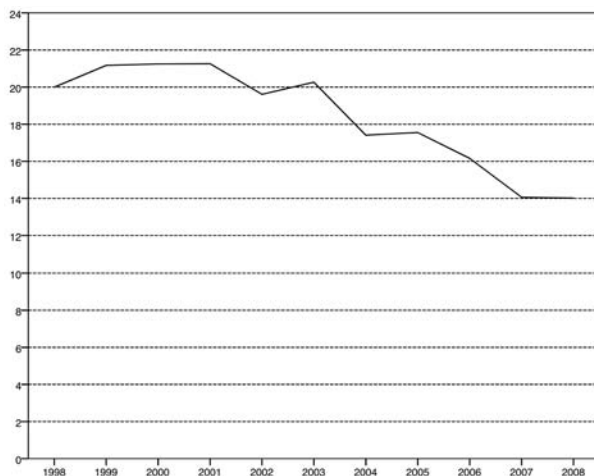
1980 nog bijna 200 kinderen per jaar door wiegendood, nu zijn dat er ongeveer 25.' (Pag. 10 oratietekst Het hele kind, 2009)

Figuur 1 Promillage zuigelingensterfte 1998-2008

Ook als we kijken naar de kindersterfte is er een neergaande tendens waar te nemen in het aantal kinderen dat voor hun 15e jaar overlijdt. De kindersterfte is gedaald van 20,00 in 1998 (sterfte per 100.000 kinderen van 1 tot 15 jaar) tot 14,01 in 2008.

Figuur 2 Kindersterfte 1 tot 15 jarigen per 100.000 leeftijdgenoten 1998-2008

Ondanks de daling in sterfte zijn er wel een aantal grote problemen die Nederlandse kinderen nu bedreigen, zoals overgewicht, diabetes, depressie, chronische ziekten en ongezond gedrag, zoals overmatig alcoholgebruik. Kinderen in Nederland worden steeds zwaarder: 17% van de meisjes en 15% van de jongens van 10 jaar is te dik. Preventie is hierbij cruciaal, waarbij de ouders, school en leefomgeving nadrukkelijk moeten worden betrokken. Volgens Buitendijk komt gezondheidsongelijkheid vooral voort uit verschillen in sociaal-economische status. Maar als het gaat om gezondheid is er volgens haar nog een ongelijkheid, namelijk die tussen autochtoon en allochtoon. Kinderen van niet-westerse allochtone ouders in Nederland hebben een ongeveer 40% grotere kans op overlijden tijdens de zwangerschap, rond de geboorte en in de eerste levensweek dan kinderen van autochtone moeders. Kinderen van niet-westerse allochtone ou-

ders hebben ook een groter risico op zuigelingensterfte en op sterfte tussen hun 1^e en 15^e jaar. Ook de ziektelast van allochtone kinderen is hoger dan die van autochtone kinderen. Een van de mogelijke oorzaken is dat de gezondheidszorg in Nederland minder toegankelijk is voor ouders met een andere etnische achtergrond.

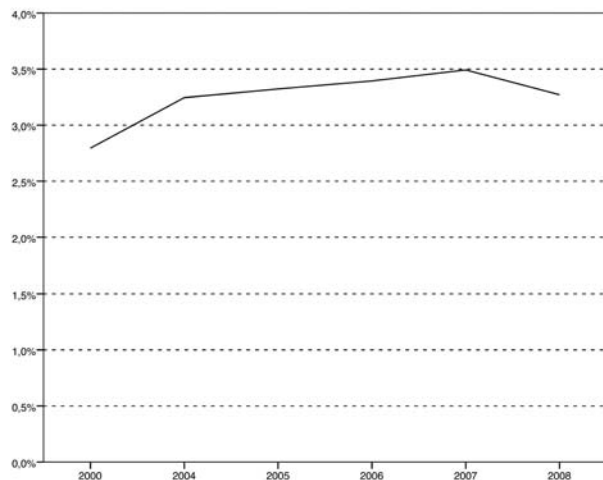
Vanuit het perspectief van de kinderrechten mogen we als samenleving niet toestaan dat kinderen niet de zorg krijgen die ze nodig hebben. Alle kinderen hebben recht op de hoogst haalbare staat van mentale en fysieke gezondheid.

Jeugdcriminaliteit

Jeugdcriminaliteit blijft een veelbesproken thema in de media en in de politiek. Veelal wordt er gerefereerd aan de toename van geweld onder jongeren en de stijging van criminaliteit onder hen. De cijfers geven echter een ander beeld. Het percentage jongeren van het totale aantal 12- tot en met 21-jarigen dat voor een rechter is verschenen vanwege een delict is vanaf 2000 tot en met 2008 gestegen van 2,79% naar 3,27%. In 2008 is er een daling zichtbaar van 3,49% (hoogste percentage in alle gemeten jaren, in 2007) naar 3,27%. Dit betekent dat er in 2008 65.198 jongeren zijn die vanwege een delict voor de rechtbank zijn verschenen.

Uit de zelfrapportage van jongeren blijkt dat het percentage jongeren dat aangeeft een delict te hebben gepleegd over de afgelopen decennia niet toeneemt (Van der Laan en Blom, 2006). Van de jongeren in de leeftijdsklasse tussen de 12 en 16 jaar zegt bijna de helft dat ze ooit een strafbaar feit hebben begaan (Junger-Tas, Steketee & Moll, 2007). Het gaat meestal om lichte delicten, waarbij vechtpartijen bovenaan staan, gevolgd door winkeldiefstal, het dragen van een wapen en vandalisme. Andere delicten zoals diefstal, afpersing, inbraak of mishandeling komen minder vaak voor.

Figuur 3 Percentage criminele jeugd 12-21 jaar 2000-2008

Het is bekend dat het bij de meeste jongeren veelal een eenmalig incident betreft. De piek van jeugdcriminaliteit ligt bij jongeren rond de 15 en 16 jaar en na hun 18e jaar neemt het overduidelijk af. Jeugdcriminaliteit is meestal van voorbijgaande aard. Er zijn wel aanwijzingen dat er een kleine groep van jongeren is (8%) die regelmatig zowel lichte als zwaardere delicten pleegt (Junger-Tas, Steketee & Moll, 2007). Vooral deze groep zou baat hebben bij een effectieve, preventieve en creatieve aanpak. Regelmatig zijn er debatten over de wenselijke aanpak van jeugdcriminaliteit.

Het Kinderrechtencollectief⁽¹⁾ pleit al jaren voor meer herstellen en minder straffen (10-puntenplan voor kinderrechten en jeugdbeleid, 2007). De overheid dient te investeren in alternatieve straffen zoals HALT om de effectiviteit te vergroten. Opsluiten van minderjarigen mag slechts gebruikt worden als laatste redmiddel. Ten slotte is een forse investering nodig in de kwaliteit en (interne) veiligheid van de gesloten jeugdinrichtingen.

Een goed jeugdstrafrecht voldoet volgens het Kinderrechtercollectief aan ten minste drie stelregels:

1. Jongeren hebben recht op een adequate reactie bij onaanvaardbaar gedrag.
2. Het jeugdstrafrecht heeft een pedagogische dimensie; van je fouten moet je leren.
3. Vrijheidsstraf voor jongeren mag alleen als uiterste maatregel toegepast worden.

In de aanpak van jeugdcriminaliteit zou het punitieve karakter van het jeugdstrafrecht minder voorop moeten staan en moet er meer aandacht zijn voor preventie. Het is tijd voor een duidelijke herstelrechtbenadering, waarbij er meer aandacht is voor de confrontatie tussen slachtoffer en dader met als doel het hestel van de schade door de dader. Er zijn nog nooit zo veel minderjarigen opgesloten; het beleid moet zijn gericht op een effectieve vermindering van dit aantal.

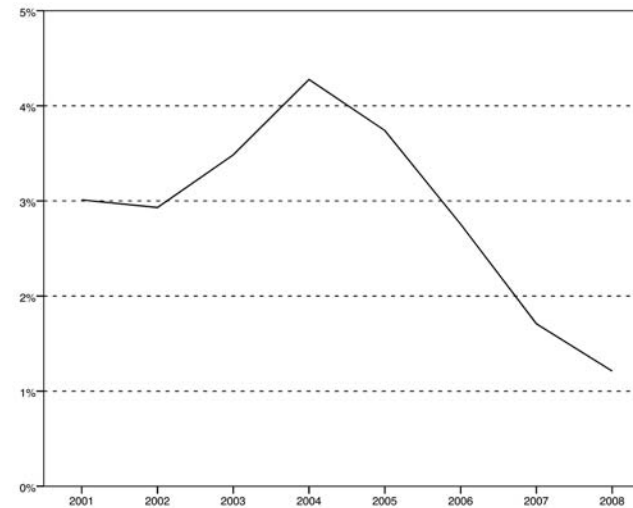
¹ Lidorganisaties Kinderrechtencollectief: Stichting Kinderpostzegels Nederland, Jantje Beton, Unicef Nederland, Save the Children Nederland, Plan Nederland, Cordaid, Nationale Jeugdraad, Kinder- en Jongerenrechtswinkel Amsterdam, Defence for Children International Nederland.

In de voorgaande databoeken hebben we regelmatig gepleit voor preventie, goede jeugdzorg, maatwerk en voor pedagogisch humaan straffen. Door met jongeren te praten over wat ze hebben gedaan, inzicht te geven in het ontstane leed en ze zelf verantwoordelijkheid te geven in het herstel van schade bereik je veel meer dan met alleen opsluiten. Ook vanuit het VN-Comité inzake de Rechten van het Kind is er in januari 2009 bij de Nederlandse regering op aangedrongen te zorgen voor de volledige uitvoering van de internationale richtlijnen over jeugdstrafrecht (c.o. 78a). Daarbij past een veel grotere nadruk op preventie en het zorgen voor alternatieven voor jeugddetentie. Maar het betekent ook dat de wet moet worden veranderd die het nu nog mogelijk maakt om minderjarigen onder het volwassenenstrafrecht te berechten. In een kinderrechtenbenadering past dat kinderen alleen in het uiterste geval - en voor de kortst mogelijke, passende duur - van hun vrijheid worden beroofd.

Jeugdwerkloosheid

Het aantal jongeren dat als niet-werkende werkzoekende staat ingeschreven is gestaag aan het dalen. In de laatste acht jaar is het percentage werkloze jongeren gedaald van 3,01% in 2001 naar 1,19% in 2008. Er waren in 2008 nog 16.900 jongeren die werkzoekende waren. Een mooi resultaat, waaruit te concluderen is dat de Taskforce Jeugdwerkloosheid hard aan de weg getimmerd heeft en veel bereikt heeft.

Figuur 4 Percentage werkloze jongeren (16-23 jaar) 2001 -2008

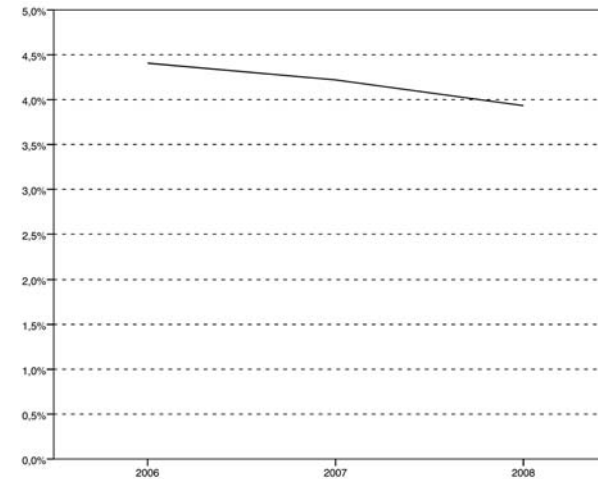
Ondanks deze positieve cijfers merken we op dat deze resultaten waarschijnlijk achterhaald zijn door de economische recessie. In tijden van economische crisis worden jongeren doorgaans het eerst getroffen. Volgens het CBS loopt de werkloosheid onder jongeren snel op. Bedroeg de jeugdwerkloosheid in het tweede kwartaal van 2008 nog 9,3%, een jaar later was deze al 11,4% (CBS, 2009). Hoewel de recessie officieel voorbij is, is de verwachting dat de arbeidsmarkt achterblijft, vooral voor jongeren. De verslechterde arbeidsmarktkansen zullen aanhouden tot 2014 volgens de onderzoekers van ROA, een researchcentrum naar arbeidsmarktprognoses. Veel jongeren kiezen er momenteel voor om langer te studeren, aangezien de kansen op een baan op dit moment niet positief zijn. Dit zal zeker gevolgen hebben voor jongeren die zonder startkwalificatie op de arbeidsmarkt komen.

Onderwijs

Het Kinderrechtencollectief stelt dat er een onderwijsaanbod moet zijn dat voor alle leerlingen het recht op onderwijs garandeert, ook voor leerlingen met gedragsproblemen, voor leerlingen zonder verblijfsvergunning en voor hoogbegaafde leerlingen. Een forse investering is nodig om voortijdig schoolverlaten te voorkomen; de school blijft verantwoordelijk voor leerlingen die het onderwijs voortijdig verlaten.

Dit jaar hebben we voor het eerst de gegevens van de leerlingen die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Met de registratie via het Basisregister Onderwijsnummer is voor het eerst een volledige en betrouwbare registratie mogelijk van voortijdig schoolverlaten (brief aan de Tweede Kamer, 2007). Het percentage voortijdig schoolverlaters is 3,93% van het totale aantal deelnemers aan vo en mbo (ongeveer 1.300.000 in Nederland). Dat betekent dat er in 2008 51.166 scholieren de school verlaten hebben zonder voldoende startkwalificatie. Er is een duidelijke daling in het aantal leerlingen dat de school vroegtijdig verlaat, van 4,41% in 2006 tot 3,93% in 2008. Toch verlaat nog één op de vier leerlingen het voortgezet onderwijs met een opleiding onder mbo 2-niveau. Die jongeren zijn kwetsbaar als het erom gaat een goede plek in onze maatschappij te veroveren, omdat zij minder kansen hebben op de arbeidsmarkt. Het ministerie van OCW wil uitval voorkomen en stimuleert jongeren alsnog een diploma te halen. Daartoe is het programma 'Aanval op de uitval' opgezet. Het ministerie heeft eind 2009 een brief aan alle gemeenten gestuurd met het verzoek jongeren die in de zomer van 2009 het vmbo hebben verlaten en nu niet voor een vervolgopleiding staan ingeschreven actief op te sporen. Gemeenten worden opgeroepen om met de inzet van leerplichtambtenaren en RMC-trajectbegeleiders deze groep terug te begeleiden naar onderwijs of via een passend traject naar een startkwalificatie.

Figuur 5 Percentage voortijdige schoolverlaters 2006-2008

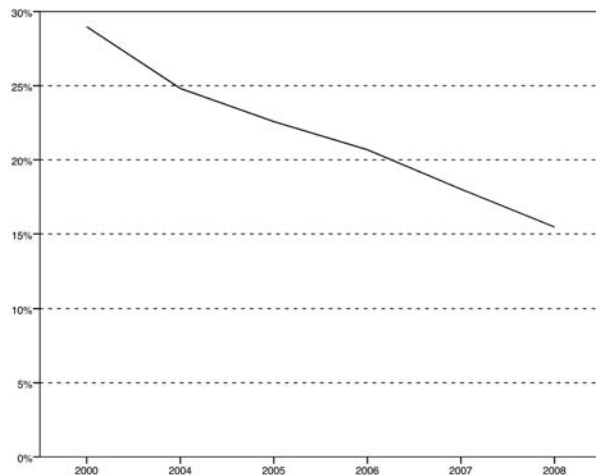

Vanaf het eerste databoek zijn we geïnteresseerd in het aantal jongeren dat zonder startkwalificatie op de arbeidsmarkt terechtkomt. Omdat er geen goede indicator voorhanden was hebben we tot nu toe relatief schoolverzuim als indicator genomen, want spijbelen is een goede voorspeller van voortijdig schoolverlaten. Toch liepen we ieder jaar tegen het feit aan dat er problemen zijn met de indicator *verzuim*. Niet alle scholen geven even accuraat de cijfers over het verzuim door en ook de gemeenten geven lang niet altijd de cijfers goed door. Daarom hebben we dit jaar besloten om alleen de cijfers over voortijdig schoolverlaten te presenteren en niet de cijfers over relatief verzuim.

We beschikken wel over de gegevens over achterstandsl leerlingen in het primair onderwijs. Hierin zien we dat er sprake is van een op zich grote daling, van 29% in 2000 naar 16% in 2008. Toch gaat het nog om een aanzienlijk aantal leerlingen in het primair onderwijs, namelijk 240.196 leerlingen, met een achterstandscore. Inmiddels

is er in de loop der jaren een en ander gewijzigd in de verschillende waarden van de achterstandsscore. Wij hebben nooit gekeken naar de waarde, maar alleen of er een achterstandsscore is toegekend aan een leerling. Dit gegeven is alleen afhankelijk van het opleidingsniveau van de ouders. Het feit dat dit percentage daalt in de loop der jaren betekent dus vooral dat het opleidingsniveau van ouders aan het stijgen is.

Figuur 6 Percentage achterstandsleerlingen primair onderwijs 2000-2008

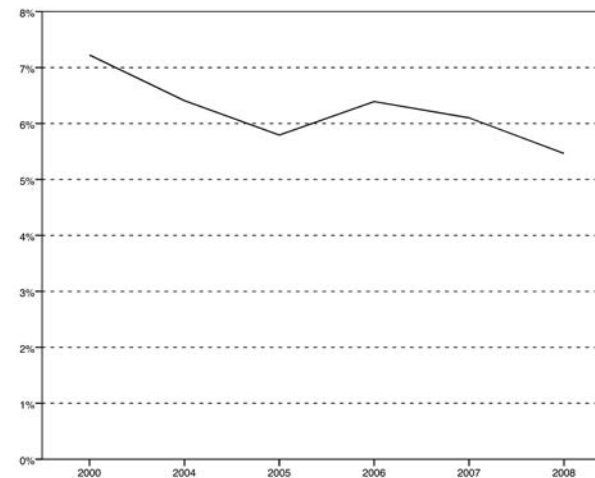

Kinderen in armoede

Een belangrijk thema bij Kinderen in Tel is armoede; elk jaar presenteren we gegevens van kinderen in Nederland die in een uitkeringsgezin leven. Ook als het gaat om armoede zien we een verbetering. Het percentage kinderen in een uitkeringsgezin is gezakt van 7,22% in 2000 naar 5,47% in 2008. Het gaat echter nog steeds om een groot aantal kinderen dat in armoede leeft, namelijk 193.800 kinderen. Uit verschillende internationale en nationale onderzoeken weten we

dat armoede de ontwikkeling van kinderen bedreigt; niet alleen de materiële omstandigheden van kinderen zijn slechter, maar ook de cognitieve, emotionele en fysieke ontwikkeling van kinderen blijft achter.

Figuur 7 Percentage kinderen in armoede 2000-2008

Uit de gegevens van het CBS over armoede 2006-2008 blijkt dat van de gezinnen de eenoudergezinnen met uitsluitend minderjarige kinderen het vaakst in armoede leven. Ook de herkomst speelt een belangrijke rol. Niet-westerse allochtonen moesten in 2006 bijna vier keer zo vaak als autochtonen rondkomen van een inkomen onder de lage-inkomensgrens of beide varianten van de budgetgerelateerde grens.

In 2008 bevond bijna een kwart van alle huishoudens met een laag inkomen zich in een van de vier grote steden. Vooral in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag was het aandeel huishoudens met een laag

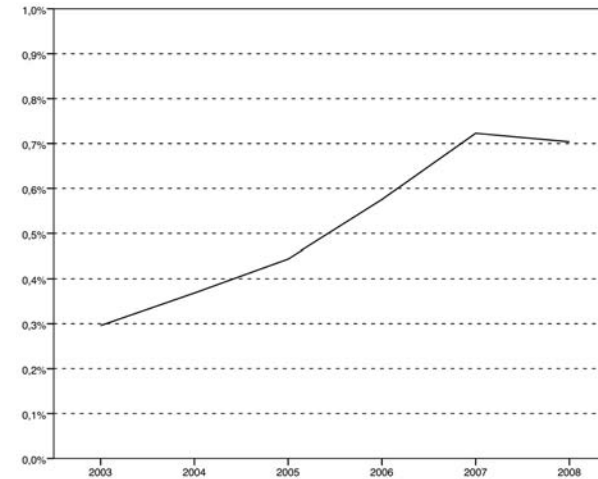
inkomen hoog. In de vier grote steden had gemiddeld een op de zes huishoudens een laag inkomen.

Kindermishandeling

'Een veilig thuis, een plek waar je je geborgen en beschermd weet: het is de basis voor een gezonde ontwikkeling van kinderen tot zelfstandige volwassen burgers. Vele duizenden kinderen in Nederland leven echter dagelijks in angst. Kinderen die worden geslagen, verwaarloosd, misbruikt, vernederd of genegeerd óf die moeten toekijken als één van hun ouders geweld wordt aangedaan' (website ministerie van Justitie). De aanpak van kindermishandeling is een van de tien punten van het Kinderrechtencollectief. Vooral het melden van vermoedens van kindermishandeling is een aandachtspunt. Onduidelijk is nog steeds hoeveel kinderen daadwerkelijk slachtoffer zijn van huiselijk geweld of getuige zijn van geweld tussen de ouders. De schattingen liggen tussen 100.000 en 160.000 kinderen per jaar. Daarom is het verbazingwekkend dat het aantal meldingen in 2008 is gedaald⁽²⁾ naar 24.962 gemelde mishandelde kinderen, oftewel 0,70%. In de periode 2003 - 2007 was er duidelijk sprake van een stijging van het aantal meldingen. In 2003 was het percentage nog 0,30% terwijl het in 2007 0,72% was.

2 De MO-groep constateert in haar jaarverslag 'Adviezen en Meldingen over Kindermishandeling in 2008' eenzelfde (lichte) daling. Zij geeft als mogelijke verklaring hiervoor de verplaatsing van werkzaamheden van het AMK naar de Toegang Jeugdzorg. Enkele Bureaus Jeugdzorg werken bij de voordeur al samen, soms zelfs in dezelfde ruimte. Als er minder sterke aanwijzingen voor kindermishandeling zijn kan een melding doorgestuurd worden naar de Toegang.

Figuur 8 Percentage gemelde mishandelde kinderen (0-18 jaar) 2003-2008

De oorzaak hiervan is onduidelijk. Het is immers onmogelijk om achter de voordeur te kijken om erachter te komen of dit betekent dat het aantal mishandelingen daadwerkelijk is gedaald, of dat er een aarzeling bestaat bij mensen om te melden, mogelijk omdat zij het gevoel hebben dat er toch niets met de melding gebeurt. De kinderrechtenorganisaties pleiten daarom al jaren voor een meldplicht bij professionals naast een verplichte meldcode. Deze meldcode is een stappenplan waarin staat hoe de professional behoort om te gaan met het signaleren en het melden van huiselijk geweld of kindermishandeling. De huidige beschikbare meldcodes zijn nog veel te vrijblijvend. Volgens de voornemens van de Nederlandse overheid moeten eind 2010 alle beroepskrachten werken met een meldcode. In juni 2009 hebben de ministers Rouvoet en Hirsch Ballin samen met staatssecretaris Bussemaker de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling aangekondigd. Deze wet bepaalt dat er een meldcode komt voor instellingen en organisaties waar de medewer-

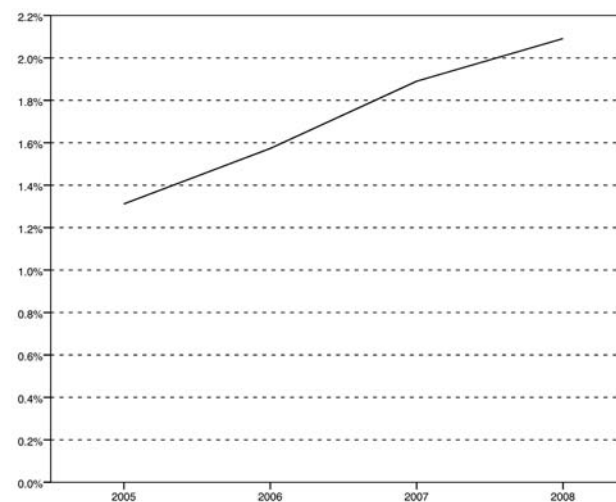
kers te maken hebben met slachtoffers van huiselijk geweld, kindermishandeling, vrouwelijke genitale verminking en/of eengerelateerd geweld. Deze wet voorziet in een meldrecht voor professionals maar je moet de onduidelijkheid voor de professional juist wegnemen. Een meldplicht biedt hierin uitkomst.

Daarom pleit het Kinderrechtencollectief ervoor dat Advies- en Meldpunten Kindermishandeling beter uitgerust worden om op een verantwoorde en deskundige manier te reageren op de meldingen van omstanders en professionals. Elke melding moet een vervolg krijgen. Er mogen geen wachtlijsten zijn voor hulp aan kinderen die slachtoffer zijn van kindermishandeling. Iedereen die met en voor kinderen werkt behoort voldoende deskundigheid te hebben om te weten hoe te reageren bij (vermoedens van) kindermishandeling. De preventie van kindermishandeling, vooral in de vorm van opvoedingsondersteuning, dient fors te worden ontwikkeld.

Jeugdzorg

Het percentage kinderen met een nieuwe indicatie jeugdzorg is in 2008 opnieuw gestegen ten opzichte van 2007. In 2008 zijn er 74.151 kinderen (2,09%) die een nieuwe indicatie hebben gekregen, terwijl het in 2007 ging om 1,89% van alle 0- tot en met 17-jarigen.

Figuur 9 Percentage kinderen met nieuwe indicatie jeugdzorg 2005-2008

Deze stijging heeft mede tot gevolg dat er in 2009 toch weer een toename is van kinderen die langer dan negen weken op zorg moeten wachten (MO-groep, 2009). Dit pleit voor het investeren in preventie van de problemen rondom kinderen en hun ouders. De Centra voor Jeugd en Gezin kunnen daartoe een middel zijn. Vroegtijdig signaleren van problemen, maar dan ook adequaat ingrijpen, kan ergere situaties voorkomen. Maar de ontwikkeling mag niet ten koste gaan van de verdere ontwikkeling van de Bureaus Jeugdzorg. Zij blijven verantwoordelijk voor de zwaardere vormen van jeugdzorg. Het Aanvalsplan van minister Rouvoet om de wachtlijsten weg te wer-

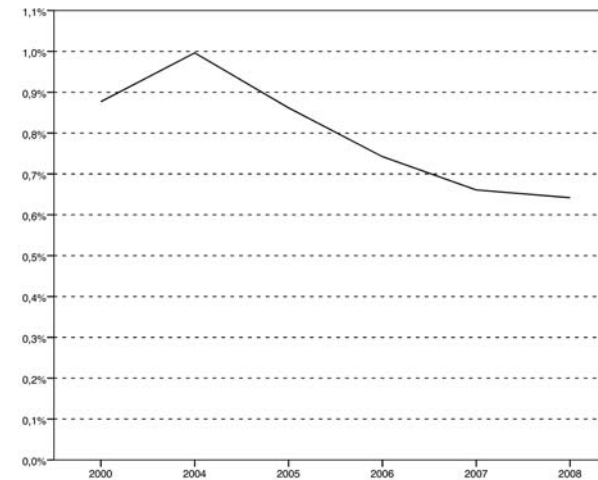
ken moet worden doorgezet en niet net na de voordeur stoppen. Dat doet geen recht aan het verankerde recht op jeugdzorg. Het is nodig de toenemende bureaucraties, de verkokering en instanties die langs elkaar heen werken aan te pakken. Het is daarom van essentieel belang dat de betrokken hulpverleners samenwerken en een gezamenlijk plan van aanpak opstellen, waarin ze afspreken dat verschillende disciplines tegelijkertijd met elkaar aan de slag gaan.

Tienermoeders

Het aantal nieuwe tienermoeders is in de afgelopen jaren flink gedaald. Het percentage tienermoeders van het totale aantal vrouwen van 15 tot en met 19 jaar is van 0,88% in 2000 gedaald tot 0,64% in 2008. Dat betekent dat er in 2008 3.153 tienermoeders waren. Het overgrote deel van de daling sinds 2001 is volgens het CBS toe te schrijven aan niet-westerse allochtonen. Het aantal niet-westerse allochtone tienermoeders is sinds 2001 fors afgenomen. Het geboortecijfer bij Turkse en Marokkaanse tieners nadert dat van autochtone tieners. Het geboortecijfer bij Antilliaanse tienermeisjes daalt licht, maar is in 2007 nog bijna acht keer zo hoog als dat van autochtone tienermeisjes.

Een verklaring van het CBS voor de daling onder niet-westerse allochtonen van tienerzwangerschappen is onder meer dat meisjes bezig zijn met heel andere dingen dan kinderen krijgen: ze vinden hun school en carrière belangrijker. Ook is sinds 2001 het aantal importbruiden sterk gedaald en daar komen tienerzwangerschappen relatief veel voor. Driekwart van de Turkse en Marokkaanse huwelijken vindt nu plaats met een partner uit Nederland.

Figuur 10 Percentage tienermoeders 2000-2008

Ondanks de daling van het aantal tienermoeders en het gegeven dat in deze leeftijdsgroep het Nederlandse geboortecijfer een van de laagste ter wereld is, blijft de Nederlandse overheid wel investeren in de opvang van en hulpverlening aan tienermoeders. In 2008/2009 is eenmalig 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor verschillende projecten voor de opvang van en hulpverlening aan tienermoeders. Eind juli 2009 maakte staatssecretaris Bussemaker bekend dat het VWS voor de rest van dat jaar 1,5 miljoen beschikbaar stelt om tienermoeders en -vaders te ondersteunen.

Speelruimte

Buitenspelen is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van kinderen. Spelen stimuleert de creativiteit, scherpt de intelligentie en vormt de basis van morele ontwikkeling. Spelen is leren, uitdagen, ontdekken, inspanssen, ontmoeten en ontwikkelen. Het zou ook de normaalste zaak van de wereld moeten zijn, maar dat is het niet.

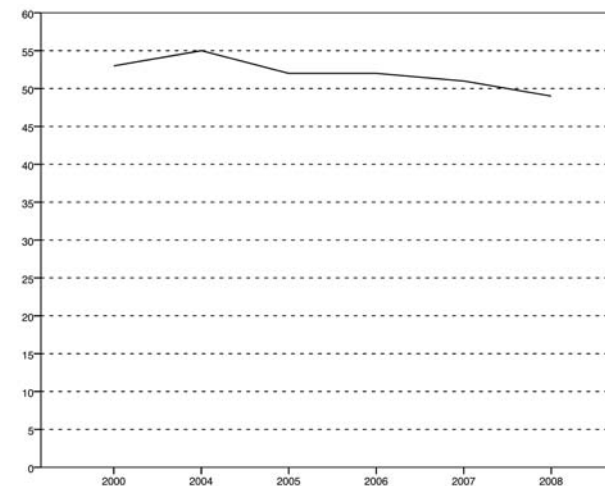
Steeds minder kinderen in Nederland spelen in de buitenruimte (Emmelkamp, 2004a; Bouw & Karsten, 2006). Een belangrijke oorzaak hiervan is dat veel ouders en kinderen het buitenspeelklimaat als te onveilig beschouwen (Emmelkamp, 2004a). De openbare ruimte is bepalend voor de speel- en beweegmogelijkheden van kinderen en heeft directe invloed op de gezondheid van kinderen en jongeren. De verkeerssituatie bepaalt mede de zelfstandige mobiliteit en de bereikbaarheid van speelplekken en andere voorzieningen (De Vries, TNO, 2009). Daarnaast is ruimte in Nederland schaars. Ruimte om te sporten en spelen staat vooral in de stedelijke gebieden onder druk, door maatschappelijke ontwikkelingen als economische groei, toename van het verkeer en de behoefte aan grond voor woningbouw en bedrijfsterreinen. Speelmogelijkheden en een groene natuurlijke omgeving voor kinderen zijn van levensbelang voor de kinderen én onze samenleving (Raad Landelijk Gebied, 2008). Het is daarom zaak de ruimte die wij voor het spelen benutten goed in te richten; een kwalitatieve woonomgeving draagt bij aan de leefbaarheid van de buurt: 'A city friendly to children is a city friendly to all', netwerk Child Friendly Cities.

Daarom is het zaak om te weten hoeveel ruimte er beschikbaar is voor kinderen. Het aantal kinderen per hectare speelruimte wordt na 2004 minder, wat betekent dat de situatie beter wordt omdat er meer ruimte is voor minder kinderen!

In 2000 moesten 53 kinderen het doen met een hectare speelruimte, in 2008 is er een hectare beschikbaar per 49 kinderen. Qua oppervlakte was er in 1998 63.704 ha, in 2002 65.742 ha speelruimte, in 2005 was dit 69.501 ha en in 2008 71.710 ha. Er is dus een geleidelijke stijging van de speelruimte. Hierbij is echter wel de kanttekening te plaatsen dat de gegevens te beperkt zijn om de beschikbare speelruimte te meten. Voor een zeer beperkte groep kinderen zijn in de omgeving bossen, stranden en duin beschikbaar. Groen in en om de stad is cruciaal voor een goede speelomgeving; de aanwezigheid

van groen zegt echter nog niets over de speelmogelijkheden. Ook de aanwezigheid van sportterreinen telt mee in de meting (grote oppervlakten!), maar deze zijn in bijna alle gevallen niet vrij toegankelijk voor kinderen en nooit of nauwelijks gelegen in woongebieden. Deze worden vooral in de grote steden verbannen naar de rand van de stad. Dus het gerapporteerde aantal hectares is naar alle waarschijnlijkheid ook nog (veel) hoger dan de werkelijke speelruimte, bereikbaar voor kinderen in de directe woonomgeving. Het is een uitdaging om betere indicatoren en een betere registratie te ontwikkelen. Kinderen in Tel heeft zich genoodzaakt gezien om zich meerdere jaren te baseren op dezelfde cijfers van het CBS vanwege het feit dat deze gegevens maar eens in de drie jaar worden geactualiseerd. Zij zijn dus ook te ruimmazig, wat verklaart dat wijzigingen niet zichtbaar zijn.

Figuur 11 Aantal kinderen per ha. speelruimte 2000-2008

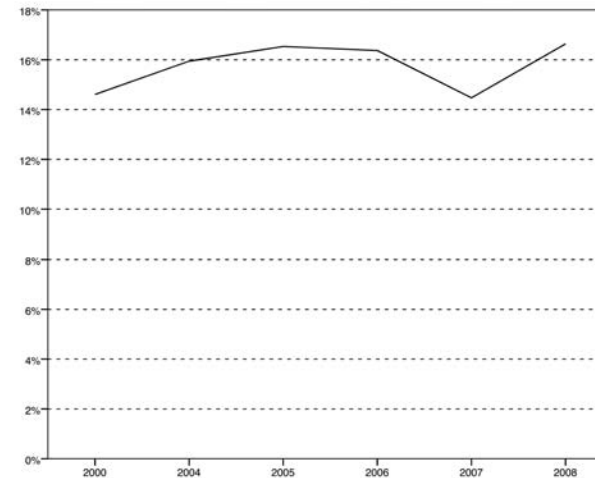

Achterstandswijken

Een van de onderwerpen die de laatste jaren veel aandacht hebben gekregen zijn de achterstandswijken. Hierbij gaat het om het aantal kinderen dat woont in een gebied met een lage sociale status. Sociale status is dan een uitdrukking van het opleidingsniveau van de bewoners van een wijk (postcodegebied), van het inkomensniveau en van de mate van werkloosheid in het gebied. In bestuurlijke en ambtelijke kringen wordt hiervoor al langere tijd ook het eufemisme aandachtswijk gebruikt. Later kwamen ook de visionaire termen krachtwijk en prachtwijk in omloop. We constateren dat in de afgelopen acht jaar niet alleen het aantal achterstandswijken is toegenomen, maar ook dat meer kinderen in deze achterstandswijken wonen. Anno 2008 gaat het om 590.000 kinderen, tegenover 509.909 kinderen in 2000. De scherpere tweedeling in omstandigheden waarin kinderen opgroeien is te vinden in het verschil tussen bepaalde wijken in grote steden, maar ook tussen plattelandsgemeenten is er nu een veel groter verschil. Meer nog dan in voorgaande jaren zijn het vooral de noordelijke provincies waar meer jongeren in achterstandswijken wonen; in alle drie de noordelijke provincies zien we een duidelijke toename. Dit geldt ook voor Limburg en Flevoland. Vanaf 2005 is het aantal wijken ongeveer stabiel gebleven, maar het aantal kinderen dat daar woont is toegenomen.

Percentage kinderen in achterstandswijken per jaar						
	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Percentage	14.60%	15.94%	16.54%	16.37%	14.47%	16.64%
Aantal kinderen	509.909	574.575	594.871	586.405	515.815	590.000
Aantal achterstandswijken	520	517	568	569	584	570

Figuur 12 Percentage kinderen in achterstandswijken 2000-2008

gegevens in het databoek, maar nog niet meegenomen in de ranking van de gemeenten. Gekozen is voor de volgende onderwerpen en de daarbij behorende indicatoren.

Tabel 1 Thema's, indicatoren en bronnen⁽²⁾

Thema	Indicator	Bron
Gezondheid	Kindersterfte: aantal 1- t/m 14-jarigen dat sterft Zuigelingensterfte: promillage zuigelingen van 0 tot 1 jaar dat sterft	CBS
Jeugdcriminaliteit	Percentage 12- t/m 21-jarigen dat een delict heeft gepleegd waardoor ze voor de rechter zijn verschenen	OMDATA van het WODC
Jeugdwerkloosheid	Percentage werkzoekende werkloze jongeren van 16 t/m 22 jaar	Jeugdmonitor, CBS
Jeugdzorg	Percentage 0- t/m 17-jarigen dat een indicatie tot hulp heeft ontvangen van het Bureau Jeugdzorg	Bureaus Jeugdzorg
Kinderen in achterstandswijken	Percentage 0- t/m 17-jarigen dat in een achterstandswijk woont	Geodan, SCP en CBS
Kinderen in armoede	Percentage 0- t/m 17-jarigen dat in een uitkeringsgezin leeft	Jeugdmonitor, CBS
Kindermishandeling	Percentage gemelde mishandelde 0- t/m 17-jarigen	AMK
Onderwijs	Percentage voortijdig schoolverlaters Percentage 4- t/m 12-jarigen in het primair onderwijs met een leerlinggewicht hoger dan 0	Jeugdmonitor, CFI CFI*
Openbare speelruimte	Aantal 0- t/m 17-jarigen per hectare speelruimte	CBS
Tienermoeders	Percentage tienermoeders (15 t/m 19 jaar)	Jeugdmonitor, CBS

*IB-Groep en CFI vormen per 1 januari 2010 een nieuwe organisatie met de naam Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Koppeling aan het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Conform de wens van de belangenbehartigingsorganisaties is gekeken of de gekozen thema's en indicatoren aansluiten bij het normatieve kader van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Kinderen in Tel is de Nederlandse versie van 'Kids Count'. In Amerika is Kids Count ontwikkeld door de Annie E. Casey Foundation. Onderzoekers vergelijken voor tien indicatoren alle staten van de Verenigde Staten met elkaar. De indicatoren in de Amerikaanse Kids Count zijn geordend naar leeftijdscategorieën; het VN-kinderrechtenverdrag hanteert een indeling naar probleemgebieden. Wij hebben deze laatste indeling overgenomen. Het VN-Comité inzake de Rechten van het Kind in Genève - dat toezicht houdt op de naleving van het verdrag door landen - gaat voor diverse onderwerpen na hoeveel de overheid uitgeeft aan deze terreinen, zoals onderwijs of gezondheidszorg. Voor alle indicatoren is nagegaan of een verbinding met een artikel van het verdrag mogelijk is. We hebben een voorstel gedaan tot koppeling van de thema's met indicatoren aan de Rechten van het Kind. Dit voorstel hebben we voorgelegd aan het Kinderrechtencollectief. Na enige bijstelling is een koppeling zoals in schema A tot stand gekomen. Elke indicator blijkt te verbinden aan een Kinderrecht, behalve de indicator 'aantal werkzoekende werkloze jongeren'. De Kinderrechten richten zich op het gebied van arbeid namelijk vooral op het voorkomen van kinderarbeid. Bij ons gaat het bij deze indicator echter niet om kinderen, maar om jongeren. Het Kinderrechtencollectief onderschrijft dat de andere negen thema's met bijbehorende indicatoren goed aansluiten bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De artikelen zijn in het schema weergegeven met daarbij het passende thema waar een indicator onder valt.

Schema A

KOPPELING INDICATOREN AAN VERDRAG RECHTEN VAN HET KIND

Gezondheid: Artikel 24

Ieder kind heeft recht op de best mogelijke gezondheid en gezondheidszorg. De nadruk ligt op vermindering van baby- en kindersterfte, op eerstelijnsgezondheidszorg, op voldoende voedsel en zuiver drinkwater, op pre- en postnatale zorg voor moeders, op voorlichting over gezondheid, over voeding, over de voordelen van borstvoeding en over hygiëne. Traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid moeten afgeschaft worden.

Jeugdcriminaliteit: Artikel 40

Kinderen die de strafwet hebben overtreden of daarvan verdacht worden hebben recht op een eerlijk proces en juridische bijstand. Er wordt naar gestreefd om kinderen zo mogelijk buiten de strafrechtelijke procedures te houden en met respect voor de mensenrechten van het kind naar mogelijkheden te zoeken.

Kinderen in de jeugdzorg: Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijke gebruik, van wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Kinderen in achterstandswijken: Artikel 6

De staat erkent het recht op leven en ontwikkeling.

Kinderen in Armoede: Artikel 27

Kinderen hebben recht op een passende levensstandaard. Ouders moeten daarvoor zorgen binnen hun mogelijkheden en de staat ondersteunt hen daarbij.

Kindermishandeling: Artikel 19

Kinderen moeten beschermd worden tegen alle vormen van mishandeling, lichamelijk, psychisch en seksueel, binnen en buiten gezinsverband. De staat draagt zorg voor preventie en behandeling.

Onderwijs: Artikel 28

Een kind heeft recht op verplicht en gratis basisonderwijs. De staat bevordert dat voortgezet onderwijs beschikbaar en toegankelijk is voor ieder kind, dat hoger onderwijs toegankelijk is naar gelang de capaciteiten, dat school- en beroepskeuzevoorlichting beschikbaar is en dat schooluitval aangepakt wordt. De handhaving van de schooldiscipline moet in overeenstemming zijn met de menselijke waardigheid en met dit Verdrag. Internationale samenwerking op onderwijsgebied is van groot belang.

Openbare speelruimte: Artikel 31

Een kind heeft recht op vrije tijd, spel, kunst en cultuur.

Tienermoeders: Artikel 24

Recht op voorlichting over gezondheidszorg en gezinsplanning, preventieve gezondheidszorg.

D. Definiëring en afbakening indicatoren

Gezondheid: aantal 1- t/m 14-jarigen dat sterft

Het gaat om het aantal kinderen in de leeftijd van 1 tot en met 14 jaar dat sterft ongeacht de oorzaak, per 100.000 kinderen in die leeftijd. Het absolute aantal kinderen in de leeftijd van 1 t/m 14 jaar dat sterft is in Nederland zeer gering. Vandaar dat dit cijfer per 100.000 kinderen in die leeftijd wordt weergegeven. Er zijn echter maar weinig gemeenten in Nederland met meer dan 100.000 kinderen. Dit betekent dat elk sterfgeval zwaar telt in deze indicator. Daarom is er vanaf vorig jaar voor gekozen om het gemeentelijke cijfer als vijfjaarsgemiddelde weer te geven. Hierbij is het gemiddelde aantal sterfgevallen in de afgelopen vijf jaar afgezet tegen het gemiddelde aantal jongeren in de leeftijd van 1 tot en met 14 jaar. Deze indicator is door deze handelwijze iets minder gevoelig geworden voor incidenten die in één jaar plaatsvinden. Daarmee is de indicator ook waardevoller geworden op het gemeentelijke niveau. Het beeld is samengesteld op basis van de afgelopen vijf jaar. Het cijfer van 2008 is dus gemaakt op basis van het aantal sterfgevallen van 2004 tot en met 2008. Overigens zijn voor de landelijke en provinciale cijfers de reële jaarcijfers gebruikt, omdat op dit niveau de jaarcijfers prima voldoen.

Gezondheid: promillage zuigelingen van 0 tot 1 jaar dat sterft

Het gaat om het aantal sterfgevallen onder zuigelingen onder 1 jaar dat in hetzelfde jaar is geboren, per 1000 levend geboren kinderen in dat jaar. Ook bij deze variabele geldt min of meer hetzelfde als bij de kindersterfte. Er zijn maar weinig gemeenten met 1000 geboortes per jaar, zodat ook hier de score door incidenten en toevaligheden sterk uiteen kan lopen over de jaren. En ook hier geldt dat een provinciaal overzicht van groter belang is dan het gemeentelijke overzicht, dat toch meer illustratieve waarde heeft.

Jeugdcriminaliteit: percentage 12- t/m 21-jarigen dat een delict heeft gepleegd waardoor ze voor de rechter zijn verschenen

Dit betreft het percentage 12- tot en met 21-jarigen dat een delict gepleegd heeft waarmee de jeugdige voor de rechter is verschenen. Voor dit gegeven zijn feitelijk twee lopende registraties beschikbaar. De meest gebruikte is de 'verdachtenregistratie' van de politie. Een andere mogelijkheid betreft de 'zakenregistratie' van het Openbaar Ministerie (verzameld door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum [WODC] van het ministerie van Justitie). Aan elke zaak is altijd een persoon of bedrijf gekoppeld die het delict heeft begaan (dit kunnen ook meerdere personen zijn, maar die worden elk als unieke zaak geregistreerd). Bij elke zaak worden achtergrondvariabelen van de gedaagde persoon geregistreerd, maar ook kenmerken van het delict en de afdoening van de zaak. Omdat de rechtsgang formeler en beter geregistreerd verloopt dan een politieonderzoek is gekozen voor de OMDATA als bron voor de indicator over jeugdcriminaliteit.

Jeugdwerkloosheid: percentage werkzoekende werkloze jongeren (16 t/m 22 jaar)

Voor deze indicator maken we gebruik van het Basisbestand uitkering, re-integratie en werk van het CBS. Het Basisbestand is een gecombineerd bestand, samengesteld uit diverse bestanden op het gebied van banen, uitkeringen of re-integratie. Het doel van het Basisbestand is het creëren van een eenduidige samenhangende set van gegevens per persoon over uitkeringen, re-integratie en werk over de periode vanaf 2001. Per persoon zijn per maand indicatoren samengesteld die aangeven of er in die maand sprake was van een uitkering, CWI-inschrijving, (start) re-integratie en/of werk. Het Basisbestand is gebruikt om te bepalen of iemand op het peilmoment ingeschreven staat bij het CWI als niet-werkend werkzoekend. Gegevens over inschrijving bij het Centrum voor Werk en Inkomen

(CWI) als niet-werkend werkzoekend (NWW) zijn afkomstig uit de CWI-NWW registratie.

Vanaf 2006 maakt het CBS voor de vaststelling van het aantal banen van werknemers gebruik van een nieuwe gegevensbron: de zogenaamde Polisadministratie. Het UWV beheert de Polisadministratie, die is gevuld met werknemersgegevens uit de loonaangiften die werkgevers bij de Belastingdienst indienen. De Polisadministratie bevat alle werknemers in dienst van bedrijven en instellingen die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig zijn. De Polisadministratie is gebruikt om vast te stellen of iemand een baan heeft op het peilmoment.

In het bestand komen jongeren voor in de leeftijd van 16 tot en met 22 jaar die op het peilmoment ingeschreven staan bij het CWI als niet-werkend werkzoekend en volgens de Polisadministratie op dat moment niet in dienst zijn van een bedrijf of instelling, die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig zijn. Zelfstandigen, freelancers en personen met een baan in het buitenland zijn uitgezonderd.

In vergelijking met de voorgaande jaren heeft er een belangrijke verandering plaatsgevonden, namelijk dat dit jaar de gegevens voor het eerst zijn 'gelijkgetrokken' met die van de Jeugdmonitor. Dit betekent vooral dat de leeftijdsgroep is veranderd van 16- t/m 24-jarigen naar 16- t/m 22-jarigen. Hoewel de Jeugdmonitor spreekt van 15- t/m 22-jarigen berekenen wij ons percentage op basis van de 16- t/m 22-jarigen, aangezien in de praktijk het aantal 15-jarige niet-werkende werkzoekenden te verwaarlozen is.

Kinderen in de jeugdzorg: percentage 0- t/m 17-jarigen met een indicatie voor jeugdzorg

Dit cijfer is gebaseerd op het aantal nieuwe indicaties voor jeugdzorg dat het Bureau Jeugdzorg in een jaar registreert voor kinderen van 0 t/m 17 jaar ten opzichte van het totale aantal 0- t/m 17-jari-

gen in een gemeente. Aanvullend is het aantal nieuwe jeugdbeschermingsmaatregelen meegenomen. Echter, omdat een jongere met een jeugdbeschermingsmaatregel in vrijwel alle gevallen op een eerder moment al een indicatie voor jeugdzorg heeft gekregen, zijn deze niet meegenomen in de berekening van de indicator (dit zou leiden tot dubbeltellingen).

Kinderen in achterstandswijken: percentage 0- t/m 17-jarigen dat in een achterstandswijk woont

Hierbij gaat het om het aantal kinderen dat woont in een gebied met een lage sociale status. Daarbij is sociale status een uitdrukking van het opleidingsniveau van de bewoners van een wijk (postcodegebied), van het inkomensniveau en van de mate van werkloosheid in het gebied. De variabele 'sociale status' is vastgesteld via een principale-componentenanalyse, waarbij de factor 'sociale status' 54% van de variantie verklaart. De samenhang van de afzonderlijke variabelen met deze factor bedraagt -0,88 (gemiddeld inkomen), 0,82 (laag inkomen), 0,67 (zonder baan) en 0,46 (lage opleiding). De (woon)gebieden met de laagste status worden achterstandswijken genoemd. Achterstandsgebieden hebben een achterstandscore van meer dan eenmaal de standaarddeviatie boven het gemiddelde (SCP, 2005). Dit suggereert dat de afwijking van het landelijke gemiddelde bepaalt of een gebied te betitelen is als achterstandswijk, en niet de feitelijke constatering. Zou de situatie in heel Nederland zeer sterk verbeteren in de loop van vier jaar, dan zou met deze benadering toch nog ongeveer hetzelfde aantal gebieden als achterstandswijk te betitelen zijn. Het percentage kinderen in een achterstandswijk bepaalt uiteindelijk hoe goed of slecht een gemeente scoort. Op grond van de indeling zijn er ook veel gemeenten die geen achterstandswijken hebben. Het percentage kinderen dat woont in een achterstandswijk is in die gemeenten dan ook 0; dit cijfer is als zodanig meegenomen in de berekening van de totale standardscore.

Kinderen in armoede: percentage 0- t/m 17-jarigen dat in een uitkeringsgezin leeft

Deze gegevens zijn afkomstig van de sociale diensten van alle gemeenten in Nederland. Het gaat hier om personen met een bijstandsuitkering, eventueel aangevuld met bijzondere bijstand. Deze gegevens worden landelijk verzameld en gecorrigeerd door het CBS. Het betreft bijstandsuitkeringen inclusief uitkeringen in het kader van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). Het gaat hierbij om minderjarige kinderen waarvan de ouder(s)/verzorger(s) een bijstandsuitkering ontvangen en kinderen die zelf een bijstandsuitkering ontvangen.

Minderjarigen worden alleen als kind in de tabel opgenomen als zij volgens de huishoudenstatistiek de positie van kind (thuiswonend, ook adoptief- en stiefkinderen, geen pleegkinderen) in een huishouden innemen. Deze tabel is ontstaan op basis van transactiecijfers van de BUS (Bijstandsuitkeringenstatistiek). Omdat daarnaast een aantal koppelingen is uitgevoerd met andere statistieken, zijn de cijfers niet gelijk aan de cijfers over aantallen bijstandsuitkeringen op Statline. De peildatum voor deze gegevens was dit jaar 1 januari van het jaar 2008. In deze indicator is het totale aantal kinderen dat ten laste komt van uitkeringsgezinnen per gemeente meegenomen, als percentage van het totale aantal kinderen van 0 tot 18 jaar. Uitgangspunt hierbij is dat de huishoudens met een bijstandsuitkering, volledig of aanvullend, doorgaans de onderkant vormen van het inkomensniveau in Nederland.

Kindermishandeling: percentage gemelde mishandelde 0- t/m 17-jarige kinderen

De meldingen van kindermishandeling zijn afkomstig van de Bureaus AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling). Elke provincie en grootstedelijke regio heeft een eigen Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, alle bereikbaar via het landelijke telefoonnummer. De

registratie vindt plaats in een speciaal programma (KITS), waarbij de postcode en de geboortedatum van het mishandelde kind worden vastgelegd, evenals de aard van de mishandeling en het aantal kinderen in het gezin. Er wordt dus niet alleen *door* mishandelde kinderen gebeld maar ook *over* mishandelde kinderen. De registraties van alle meldpunten zijn samengebracht en er is een uitdraai gemaakt op viercijferig postcodeniveau van alle meldingen met daarbij het geboortjaar van het betreffende kind. De gegevens van de viercijferige postcodeniveaus zijn teruggerekend naar alle gemeenten. Voor de berekening van het percentage is het aantal meldingen gedeeld door het aantal jeugdigen.

Onderwijs: percentage voortijdig schoolverlaters

Deze indicator vervangt de indicator 'relatief verzuim'. Het percentage voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) is vanaf het begin van Kinderen in Tel in beeld als indicator op het gebied van onderwijs. Het probleem was eerder dat niet tot op het niveau van gemeenten informatie hierover bekend was. Met de invoering van het leerlingnummer en de centrale registratie van de kwalificatiegegevens door de IB-groep is op individueel niveau bekend wie voldoet aan de definitie van voortijdig schoolverlater. Via dit kanaal kan dus centraal het aantal voortijdig schoolverlaters per gemeente aangeleverd worden, zonder tussenkomst van gemeenten. Hiermee is meteen het grote probleem van de verzuimgegevens aangeduid, aangezien deze nog altijd afhankelijk zijn van de bereidheid van scholen om aan gemeenten het verzuim te melden en vervolgens de bereidheid van gemeenten om deze verzuimcijfers door te sturen aan de Centrale Financiën Instellingen (CFI), een uitvoeringsorgaan van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Hoewel scholen en gemeenten hiertoe wettelijk verplicht zijn, bleek in de afgelopen jaren nog regelmatig dat zij hieraan lang niet altijd voldoen. De afhankelijkheid van scholen en gemeenten had twee dingen tot gevolg,

enerzijds waren de gegevens nooit compleet voor heel Nederland, anderzijds bleef er discussie bestaan over de betrouwbaarheid van deze gegevens omdat er gebruik werd gemaakt van te veel schijven. Met de vsv'ers doen deze problemen zich niet meer voor. De registratie wordt centraal bijgehouden en gekoppeld aan de burgeradministratie, zodat voor iedere vsv'er te bepalen is in welke gemeente hij of zij woont. Inhoudelijk is dit gegeven interessant omdat het een groep betreft die het onderwijs verlaat zonder geldige startkwalificatie en daarmee dus een gemankeerde toegang tot het maatschappelijke leven heeft.

De indicator is als volgt gedefinieerd: het aantal leerlingen/deelnemers dat gedurende het jaar uitstroomt uit het bekostigd onderwijs zonder diploma op minimaal havo- of mbo 2-niveau, als percentage van het aantal leerlingen of deelnemers dat op 1 oktober van het schooljaar jonger is dan 23 jaar en een geldige inschrijving aan het vo of mbo heeft. Voortijdig schoolverlaters zijn leerlingen uit het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs die op 1 oktober van het volgende schooljaar het (bekostigd) onderwijs hebben verlaten en niet in het bezit zijn van een startkwalificatie (dat wil zeggen minimaal een havo- of vwo-diploma, of een diploma op mbo 2-niveau). Bovendien betreft het leerlingen die jonger zijn dan 23 jaar en ingeschreven staan in de Gemeentelijke Basisadministratie.

Het aantal voortijdig schoolverlaters is afgezet tegen het totale aantal deelnemers in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Gegevens hebben betrekking op schooljaren. Wanneer wordt gesproken over het jaar 2008, dan wordt daarmee het schooljaar 2007/2008 bedoeld.

Onderwijs: percentage 4- t/m 12-jarigen in het primair onderwijs met een leerlinggewicht⁽⁴⁾ hoger dan 0

Het gaat om het percentage leerlingen in het basisonderwijs (4 t/m 12 jaar) met een gewichtsscore hoger dan 0. Leerlingen krijgen op grond van bepaalde criteria een gewicht: de zogenaamde gewichtenregeling. De huidige criteria zijn:

- Het gewicht 0,3 wordt toegekend aan leerlingen van wie de ouders die belast zijn met de dagelijkse verzorging, een opleiding uit categorie 2 hebben gehad.
- Het gewicht 1,2 wordt toegekend aan leerlingen van wie een van de ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 1 en de ander een opleiding uit categorie 1 of 2.
- Categorie 1: (speciaal) basisonderwijs/lager onderwijs, (v)so-zmlk.
- Categorie 2: ambachtsschool, huishoudschool, technisch onderwijs, ito, (individueel) lager beroepsonderwijs (las, lts, leao, lmo, lhno), (individueel) voorbereidend beroepsonderwijs (zoals vbo-administratie, leerbewerken, verkooptechniek, bouwtechniek, landbouw), niet meer dan twee afgeronde klassen/leerjaren mavo, havo, vwo.

De scholen ontvangen door deze regeling extra personele en materiële faciliteiten. Het uitgangspunt is dat leerlingen met een hoger gewicht meer voorzieningen nodig hebben, omdat er een hoger risico op achterstand bestaat. Alle scholen melden de aantallen gewicht-leerlingen per klas aan de gemeente. De gemeente meldt dit ver-

⁴ De gewichtenregeling in het onderwijs is per 1-8-2006 gewijzigd, deze wijziging heeft invloed op de hoogte van het gewicht, niet op het aantal leerlingen met een gewicht. In theorie zal deze wijziging op onze indicator dus weinig invloed hebben.

volgens jaarlijks aan de CFI, die alle gegevens van alle gemeenten rubriceert.

Openbare speelruimte: aantal 0- t/m 17-jarigen per hectare speelruimte

Ruimte voor kinderen is een onderwerp dat zelden cijfermatig wordt onderbouwd. Vanwege het belang dat de stuurgroep hieraan hecht is toch gepoogd om aan de vraag naar gegevens over ruimte voor kinderen te voldoen. De registratie van de bestemming van ruimtes binnen een gemeente is echter nog niet zodanig dat deze zich leent voor precieze analyses. Ook zegt de vorm van registratie bij het CBS niets over de kwaliteit van de speelruimte in een buurt. Echter, het CBS verzamelt periodiek wel informatie over de verdeling van ruimte binnen alle gemeenten in Nederland. Op basis van de door het CBS gehanteerde indeling is de keuze gemaakt voor die ruimtes die kinderen met de hoogste waarschijnlijkheid als speel- of sportruimte zullen gebruiken. Het gaat hierbij om zogenaamde 'georganiseerde' ruimte. Dit is ruimte die speciaal voor het betreffende doel is aangelegd in een gemeente. Deze ruimtes omvatten parken, sportterreinen en ruimte voor vrije recreatie. De indicator definieert het aantal 0- t/m 17-jarigen per hectare georganiseerde speelruimte. Het is gewenst een betere indicator te ontwikkelen om in de toekomst de hoeveelheid speelruimte en de kwaliteit ervan beter te kunnen monitoren.

Tienermoeders: percentage tienermoeders (15 t/m 19 jaar)

Het gaat om het percentage moeders in de leeftijd van 15 t/m 19 jaar als percentage van het totale aantal vrouwen in de leeftijd van 15 t/m 19 jaar. Doorgaans beschouwt de maatschappij het als problematisch dat tienermeisjes moeder worden. Toch is het in sommige gemeenschappen in Nederland heel geaccepteerd en normaal om al op zeer jonge leeftijd moeder te worden. Dit komt naar voren in

de cijfers van sommige gemeenten in Nederland. Desondanks komt tienermoederschap in Nederland (nog) maar heel weinig voor. Hier geldt dan dat kleine absolute verschillen tussen jaren in procentueel opzicht leiden tot zeer grote verschillen.

Verantwoording totaalscore (overall ranking)

De uiteindelijke rangorde van gemeenten (zie index) is als volgt tot stand gekomen. Als eerste zijn alle numerieke waarden van de twaalf indicatoren omgezet naar standaardscores. Vervolgens zijn alle standaardscores van de twaalf indicatoren per gemeente bij elkaar opgeteld om te komen tot een totale standaardscore voor elk van de 431 gemeenten. Als laatste is de rangorde van de gemeenten bepaald op basis van deze totale standaardscore, van de slechtste waarde 1 tot de beste waarde 431.

De standaardscore geeft aan in hoeverre een score afwijkt van het landelijke gemiddelde. Dit betekent dat wanneer een gemeente het beter doet dan dit gemiddelde, de gemeente een negatieve standaardscore krijgt. Doet een gemeente het slechter dan het landelijke gemiddelde, dan krijgt deze een positieve standaardscore. De standaardscore op een indicator ontstaat door de gemiddelde waarde op een indicator over alle gemeenten af te trekken van de gevonden waarde van een gemeente, en dit getal te delen door de standaardafwijking van de verdeling van alle waarden op deze indicator. De standaardscore bepaalt dus de relatieve afstand tot de gemiddelde waarde over alle gemeenten, waarbij het gemiddelde van alle standaardscores van één indicator (ongeacht welke) 0 is. De mate van afwijking van het gemiddelde is dus gestandaardiseerd, dit houdt in dat de standaardscore voor elke indicator hetzelfde betekent. Alle indicatoren hebben hetzelfde gewicht gekregen bij de bepaling van de totale standaardscore. Er is, met andere woorden, geen poging gedaan het relatieve belang van de indicatoren mee te laten wegen in de eindscore.

Voor deze publicatie zijn alle resultaten van vorig jaar herberekend, vanwege de kleine wijzigingen in de methodiek en de gemeentelijke herindelingen (van 441 naar 431 gemeenten). Dit betekent dat alle gemeenten voor de gegevens van vorig jaar een nieuwe totale standaard-score hebben gekregen. In alle gevallen wijkt deze nauwelijks af van de versie van vorig jaar. Verder kan er in een kleine gemeente sprake zijn van een enkel geval van bijvoorbeeld jeugdcriminaliteit op zeer weinig jongeren. Zoiets zou dan onevenredig zwaar mee kunnen tellen bij de berekening van de totaalscore. Dit komt overigens weinig voor, omdat de meeste gemeenten de laatste jaren gefuseerd zijn en er in Nederland maar zeer weinig echt kleine gemeenten zijn. Toch is besloten om in zulke gevallen te kiezen voor een regionaal gemiddelde. Een regionaal gemiddelde wordt vastgesteld door omliggende gemeenten samen te voegen, totdat de deelfactor voldoende groot is om een betekenisvol getal op te leveren. Op deze manier telt de incidentie of prevalentie in de betrokken gemeente wel mee bij de bepaling van de score op de indicator.

E. Betrokken organisaties en fondsen bij Kinderen In Tel

Defence for Children International Nederland is onderdeel van een internationale onafhankelijke organisatie met 42 internationale secties in alle werelddelen, die wereldwijd opkomt voor rechten van kinderen. Door onderzoek, voorlichting, belangenbehartiging, actie en rechtshulp verdedigt Defence for Children International Nederland de rechten van kinderen en stelt schendingen daarvan aan de kaak. Leidraad van het werk van Defence for Children International Nederland is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Defence for Children International Nederland houdt zich in het bijzonder be-

zig met de volgende kernthema's: voorlichting over kinderrechten in het algemeen, vreemdelingenbeleid en kinderrechten, mishandeling en uitbuiting van kinderen en kinderen in conflict met de wet (kinderstrafrecht, kinderen in gevangnissen, herstelrecht, rechtshulp). (www.defenceforchildren.nl)

Jantje Beton Veel kinderen spelen minder buiten dan ze zouden willen. Oorzaken hiervan zijn onder andere een gebrek aan geschikte speelruimte, het ontbreken van kinderen om mee te spelen en ouders die kinderen niet meer buiten (durven te) laten spelen. Daarom initieert, ondersteunt en organiseert Jantje Beton zelf activiteiten zodat kinderen weer zorgeloos buiten kunnen spelen. Jantje Beton vraagt gemeenten, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars om te zorgen voor goede speelruimte in de buurt voor alle kinderen en jongeren, o.a. door een speelruimtenorm te hanteren. Jantje Beton maakt onderzoek mogelijk, brengt partijen bij elkaar (samen met de VNG via het netwerk Child Friendly Cities), stimuleert positief jeugdbeleid en is zo de belangenbehartiger van kinderen en hun recht op spelen. (www.jantjebeton.nl)

JeugdWelzijnsBeraad is een adviesorgaan voor provinciale en landelijke politiek. In het JeugdWelzijnsBeraad zitten jongeren die uit eigen ervaring kunnen praten over de jeugdzorg. Zij brengen deze ervaringen in het JeugdWelzijnsBeraad bij elkaar. Het Beraad heeft daarom een belangrijke signaalfunctie voor de politiek. Ook zijn de jongeren door middel van het JeugdWelzijnsBeraad getraind om voor hun eigen mening uit te komen, naar oplossingen voor problemen te zoeken en adviezen te geven. Op dit moment zijn er 26 jongerenraden die meedoen. Het JeugdWelzijnsBeraad wordt vormgegeven vanuit Collegio, kennispraktijk voor de jeugdzorg. (www.collegio.nl)

Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) is de vakbond voor alle mbo'ers in Nederland, waarvan mbo'ers ook het bestuur uitmaken. Naast het informeren en adviseren van mbo-studenten via het eigen klachten- en informatiecentrum, zet JOB zich samen met mbo'ers uit heel Nederland in voor beter onderwijs. De visie van de studenten staat daarbij centraal. Voor Kinderen in Tel richt JOB zich op de indicator jeugdwerkloosheid. JOB vindt dat het bestrijden van jeugdwerkloosheid al in de school moet beginnen en niet pas op het moment dat jongeren zijn uitgevallen. De expertise van JOB ligt dan ook vooral bij het meedenken over het inrichten van onderwijs dat werkelijk aansluit bij de wensen en behoeften van studenten. Luisteren naar de mening van studenten en les en begeleiding op maat staan daarbij centraal. (www.job-site.nl)

Johanna Kinderfonds zet zich van oudsher in om de kwaliteit van leven van kinderen en jongeren tot 30 jaar met (lichamelijke) beperkingen te verbeteren door het financieel ondersteunen van onderzoek en projecten. Het is de wens van veel kinderen en jongeren met beperkingen om 'gewoon mee te kunnen doen' en eigen keuzes te kunnen maken. In de praktijk blijkt dat zij dat niet in alle gevallen kunnen. Daarom ondersteunt het Johanna Kinderfonds vele initiatieven die dit 'gewone meedoen' bevorderen. Bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, doorstroom naar betaalde arbeid, sportbeoefening, culturele activiteiten, vakanties en andere vormen van vrijetijdsbesteding. Daarnaast ondersteunt het Johanna Kinderfonds ook wetenschappelijke onderzoeksprojecten. (www.johannakinderfonds.nl)

Het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg behartigt op landelijk niveau de belangen van de cliënten in de jeugdzorg. Dat gebeurt door de signalen van cliënten, cliëntenraden en jongerenraden, van provinciale en landelijke kinderorganisaties en van cliëntenplatforms

op te pakken en te bundelen. Het forum is er voor jongeren en hun ouders. Het doel is om de kwaliteit van de jeugdzorg te verbeteren. (www.lcfj.nl)

Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK) helpt kinderen en jongeren met een handicap om, met hun beperking, gewoon kind te kunnen zijn. De NSGK ontwikkelt en ondersteunt jaarlijks honderden initiatieven op het gebied van wonen, werken, opleiding en vrije tijd, al die dingen die belangrijk zijn voor een volwaardige ontwikkeling. (www.nsgk.nl)

NUSO Speelruimte Nederland zet zich door het uitdragen van kennis en advies al meer dan 75 jaar in voor meer en betere buitenspeelmogelijkheden voor kinderen en jongeren. De NUSO maakt zich sterk voor speelruimtebeleid dat zowel wettelijk gegarandeerd is (normen) als inhoudelijk kwaliteit heeft. Dat verbetert de fysieke en mentale gezondheid van kinderen en jongeren én bevordert de leefbaarheid in de wijken. Speeltuinen hebben daarin een belangrijke functie. Vergelijkbare gegevens zijn nodig voor de belangenbehartiging van meer en betere speelmogelijkheden. Daarom doet NUSO mee aan Kinderen in Tel! Bij de NUSO zijn 800 speeltuinverenigingen en kindervakantiewerkorganisaties aangesloten. Zo'n 40.000 vrijwilligers zijn actief en zetten zich jaarlijks in om ruim 2 miljoen kinderen een veilige en uitdagende speelplek te geven. NUSO ondersteunt deze organisaties en geeft daarnaast advies aan onder andere gemeenten op het gebied van speelruimte. (www.nuso.nl)

Het Netwerk Ruimte voor de Jeugd is een netwerk dat zich inzet voor de verbetering van de zelfstandige bewegingsvrijheid van de jeugd in de openbare ruimte. Het Platform biedt deskundigen op het gebied van jeugd, spelen, gezondheid, welzijn, sport, verkeer en stedenbouw de gelegenheid om informatie uit te wisselen en

ideeën uit te werken. Deelnemers aan het Platform zijn o.a. Jantje Beton, VerkeersveiligheidNL, NISB, NUSO, GGD Rotterdam, Nederlandse Jeugdraad, NJi, CMOnet, Scouting NL, Netwerk Springzaad en diverse speelruimtearchitecten en deskundigen op het terrein van spelen en speelgelegenheid. (www.ruimtevoordejeugd.nl)

Scouting Nederland is de grootste jeugd- en jongerenorganisatie van het land met 90.000 jeugdleden en 30.000 kaderleden. Er zijn in Nederland 1300 lokale Scoutinggroepen. Scouting biedt kinderen en jongeren een plezierige vrijetijdsbesteding. Samenwerken, avontuur, respect voor elkaar en de leefomgeving, zelfredzaamheid en ont-plooiing zijn hierbij centrale thema's. (www.scouting.nl)

Stichting Alexander is een niet-commercieel landelijk bureau voor jongerenparticipatie en voert projecten uit om jongerenparticipatie te stimuleren. Sinds 1993 verricht Stichting Alexander participatief jongerenonderzoek en verzorgt trainingen en coachingstrajecten voor jongeren, professionals, ambtenaren en bestuurders. Hierbij worden diverse participatieve methoden ingezet. De stichting werkt voor uiteenlopende opdrachtgevers binnen de sectoren zorg, wel-zijn, gezondheid, onderwijs, arbeid en kunst & cultuur. Jongeren staan in het werk centraal. Ze doen mee aan alle onderdelen van onze projecten, als medeonderzoeker, als co-trainer, als adviseur en als presentator van de resultaten. Zij gaan zelf de dialoog aan over hun aanbevelingen en voeren verbetertrajecten uit in samenspraak met volwassenen. Met de projecten realiseert de stichting een blijvend resultaat. (www.st-alexander.nl)

Stichting Kinderpostzegels Nederland steunt jaarlijks honderden projecten in binnen- en buitenland om kwetsbare kinderen te helpen aan een veilige liefdevolle omgeving en een betere toekomst. Zo is de opbrengst bestemd voor kinderen die geen thuis hebben of moe-

ten werken voor het gezinsinkomen, kinderen die dagelijks worden gepest of die te maken krijgen met geweld. En voor kinderen die opgroeien in armoede en geen toegang tot onderwijs hebben. (www.kinderpostzegels.nl)

UNICEF Nederland komt op voor de rechten van kinderen wereld-wijd, dus ook in Nederland. In Nederland ziet UNICEF toe op de im-plementatie van het Verdrag voor de Rechten van het Kind. Hoewel Nederland bekend staat om zijn kindvriendelijkheid, werd het door het VN-Comité inzake de Rechten van het Kind zowel in 1999 en 2004 als in 2009 op de vingers getikt. Met het verdrag in de hand kunnen organisaties Nederland op zijn verantwoordelijkheden wijzen. Dat is nodig, want de armoede onder kinderen groeit. Ook het vreem-delingenbeleid en de positie van het kind daarin moeten verbete-ren. Het Verdrag voor de Rechten van het Kind raakt niet alleen het regeringsbeleid, maar ook de gemeenten. Het lokale bestuur kan een grote en eigenstandige invloed hebben op het dagelijkse leven van de kinderen en jongeren op het gebied van bijvoorbeeld sport, zorg, educatie, opvang en wonen. (www.unicef.nl)

Het Verwey-Jonker Instituut is een onafhankelijke, landelijk wer-kende instelling voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek te Utrecht. Het onderzoek geeft bruikbare en wetenschappelijk onderbouwde antwoorden op sociaal-maatschappelijke vragen. Het Verwey-Jonker Instituut doet zowel adviserend als evaluatief onderzoek en heeft daarbij oog voor dilemma's in beleid en uitvoering. Met het onder-zoek wil zij bijdragen aan het vinden van duurzame oplossingen voor actuele kwesties. Het instituut wil bovendien dat de uitkomsten van onderzoek bijdragen aan de sociale participatie van burgers en de aanpak van sociale problemen. (www.verwey-jonker.nl)

Deel 2: Het landelijk beeld

In dit deel van het Databoek Kinderen in Tel 2010 presenteren we per thema de resultaten op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. De thema's zijn:

1. Gezondheid
2. Jeugdcriminaliteit/veiligheid
3. Jeugdwerkloosheid
4. Kinderen in jeugdzorg
5. Kinderen in achterstandswijken
6. Kinderen in armoede
7. Kindermishandeling
8. Onderwijs
9. Openbare speelruimte
10. Tienermoeders
11. Vrijtijdsbesteding
12. Jeugdparticipatie

In deel 1 verantwoordden we de thema's, onderwerpen en indicatoren en hebben we uiteengezet hoe deze tot stand kwamen. In dit deel geven we voor de twaalf thema's de landelijke stand van zaken weer over het jaar 2008.

We presenteren de resultaten per thema. Ten eerste vermelden we op welk kinderrecht uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind het thema betrekking heeft. Vervolgens leggen we uit welke indicator bij het thema is geselecteerd, en wat deze indicator inhoudt. Daarna beschrijven we de gegevens. Daarbij tonen we de landelijk gemiddelde scores over 2007 en 2008. Het betreft hier een absoluut landelijk gemiddelde: er is geen wegingsfactor toegepast. Vervolgens gaan we in op de stand van zaken op provinciaal en gemeentelijk niveau. Voor elk thema geeft een kleurenkaartje van Nederland de stand van zaken weer per provincie en per gemeente over het jaar 2008. Bij elke kleurenkaart staat bovendien een provincierangorde en een overzicht van de tien minst goed scorende gemeenten. De figuren en tabellen zijn voorzien van een toelichting.

Ten slotte geeft een vertegenwoordiger van een gemeente zijn of haar visie op de betekenis van de desbetreffende cijfers voor diens gemeente.

De bijlagen bevatten een overzicht van alle provinciescores per indicator en van alle gemeentescores per indicator. Ook hebben we een overzichtstabel opgenomen met per gemeente de plaats op de ranglijst, per indicator.

Kinder- en Zuigelingensterfte

Prof. dr. Simone Buitendijk, bijzonder hoogleraar integrale preventieve gezondheidszorg voor kinderen, Universiteit Leiden

De dalende trend in zowel de zuigelingen- als kindersterfte in de afgelopen tien jaar, sluit aan bij de dalende trend in babysterfte in Nederland sinds 1998. Net zoals de totale sterfte onder baby's, zuigelingen en kinderen niet door één factor wordt verklaard, wordt de daling in de sterfte waarschijnlijk ook veroorzaakt door een aantal factoren. De belangrijkste gezondheidsbedreigingen voor pasgeboren baby's zijn aangeboren afwijkingen, vroeggeboorte en groeivertraging in de baarmoeder. Voor zuigelingen zijn de belangrijkste factoren aangeboren afwijkingen, groeiproblemen, infectieziekten, wiegendood en mishandeling. De risico's voor zuigelingen zijn in feite een 'voortzetting' van de factoren die de sterfte rond de geboorte beïnvloeden. Zo is de kans op wiegendood en infectieziekten voor zuigelingen groter voor baby's die te vroeg worden geboren. De grootste risicofactoren voor kinderen tot vijftien jaar zijn kanker, ongelukken, mishandeling, chronische ziekten en infectieziekten. Ook voor deze groep geldt dat de kans op gezondheidsproblemen, en daarmee op sterfte, hoger is bij kinderen die al bij de geboorte een slechte start hadden.

De dalende trend in alle drie de vormen van sterfte wordt waarschijnlijk vooral veroorzaakt door betere algemene gezondheid van zwangere vrouwen, baby's en kinderen en de daaraan gerelateerde vermindering van risico's. Zwangere vrouwen roken nu bijvoorbeeld minder dan tien jaar geleden. Dat vermindert de kans op groeivertraging bij de baby, de kans op wiegendood bij zuigelingen en de kans op chronische longproblemen bij jonge kinderen. Overleden er in 1980 nog tweehonderd zuigelingen door de wiegendood, nu zijn dat er nog maar vijftien per jaar. Dit wordt naast een daling in roken van zwangere vrouwen vooral veroorzaakt door betere voorlichting door de Jeugdgezondheidszorg over de slaaphouding van de baby en over niet roken in het bijzijn van de baby. Ook infectieziekten bij baby's en jongeren leiden steeds minder tot overlijden. Dit komt door een betere algemene gezondheid en door het succes en de uitbreiding van ons Rijksvaccinatieprogramma. De kans op fatale (verkeers-)ongelukken bij kinderen daalt door voorlichting en preventieve maatregelen in huis en in de openbare ruimte. De kans op overlijden aan kinderkanker daalt door verbeterde therapie.

Uit de vermenging van risicofactoren in de verschillende fasen blijkt hoe belangrijk het is dat beleid vooral wordt ingezet op preventie in een zo vroeg mogelijk stadium. Een aantal risicofactoren moet worden aangepakt om de sterfte verder te laten dalen. Dat zijn bij aanstaande moeders vooral leefstijlfactoren, zoals roken, alcoholgebruik, onvoldoende foliumzuurgebruik en overgewicht. Daarnaast speelt sociaal economische achterstand en armoede, minder goede gezondheid bij etnische minderheden (voornamelijk bij de niet-westerse allochtonen) en huiselijk geweld een rol. Ook bij kinderen is de grootste winst te behalen door het verminderen van ongezonde leefstijl- en gezinsfactoren. Gemeenten kunnen de kinder- en zuigelingensterfte verminderen door te investeren in goede ketenzorg die zo vroeg mogelijk begint: in de

zwangerschap of waar mogelijk zelfs daarvoor. Zij kunnen dat doen door te faciliteren dat de huisarts of verloskundige preconceptiezorg aanbiedt, ook aan moeilijk bereikbare groepen, en door zwangerschaps cursussen en ouderschaps cursussen breed aan te bieden. Daarnaast moet de JGZ huisbezoeken al tijdens de zwangerschap bevorderen en moet goede kraamzorg en preventieve zorg voor de jeugd, ook voor adolescenten, bereikbaar gemaakt worden voor de gehele bevolking. Dat kan door de komende jaren maximaal in te zetten op de ketenzorg vanuit de Centra voor Jeugd en Gezin, met preventie en vroegsignalering vanuit de eerste lijn als belangrijkste uitgangspunt.

Zuigelingensterfte

Mascha Heemskerk, beleidadviseur Inwonerszaken gemeente Wijk bij Duurstede

‘Hoe het komt dat het aantal zuigelingen dat sterft in onze gemeente de afgelopen vijf jaar is gedaald? Dat is moeilijk aan te geven. Dit is namelijk van veel factoren afhankelijk. Ik weet niet wat de voornaamste oorzaken van zuigelingensterfte zijn, en of je daar als gemeente wel veel invloed op kan uitoefenen.

Wij hebben wel een goede zorgstructuur binnen de gemeente, waardoor weinig kinderen tussen wal en schip belanden. Zo wordt door de jeugdgezondheidszorg 0 tot 4 jaar het project ‘Stevig Ouderschap’ uitgevoerd. Dit project is gericht op ouders met een kind in het eerste levensjaar. Als er een kind geboren is, ontvangen de ouders van de wijkverpleging een vragenlijst, met het verzoek deze in te vullen. Aan de hand van de ingevulde vragenlijst gaat de wijkverpleging na of er risicofactoren voor kindermishandeling in het gezin aanwezig zijn. Een voorbeeld van een risicofactor is zelf mishandeld zijn in de jeugd. Aan ouders die hiervoor in aanmerking komen doet de jeugdgezondheidszorg een aanbod. Dit aanbod bestaat uit extra huisbezoeken en ondersteuning. Ouders kunnen er op vrijwillige basis voor kiezen om wel of geen gebruik te maken van dit aanbod. Veel ouders kiezen echter voor deelname. Het is heel succesvol. Naast dit aanbod bestaat er het reguliere aanbod van de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar, zoals zwangerschapsgym en de bezoeken aan het consultatiebureau.

In de toekomst zullen wij het project ‘Stevig Ouderschap’ blijven financieren. Daarnaast moet prenatale zorg een plaats krijgen binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin. Op dit moment is hier echter nog geen concreet plan voor.’

Jeugdcriminaliteit

De heer Bouman, Hoofd Openbare Orde en Veiligheid, Gemeente Dordrecht

'In eerste instantie was ik verbaasd over de positieve ontwikkeling die onze gemeente bereikt heeft op de indicator jeugdcriminaliteit. Het aantal jonge gehoorde verdachten (tot 24 jaar) blijft namelijk groot. Wel is te zien dat de instroom van zaken minder is, dat is een positieve trend. Bij jeugdcriminaliteit spelen natuurlijk verschillende zaken mee, goed jeugd beleid is een belangrijk begin. De preventie van criminaliteit speelt daarin een grote rol: er moeten voldoende aansprekende activiteiten zijn die een gunstig effect hebben op het voorkomen van criminaliteit. Datzelfde geldt voor de aanwezigheid van een goede zorgstructuur waar jeugd en jongeren die risicogedrag vertonen op tijd terecht kunnen.

Een concreet project dat wij uitvoeren op het gebied van jeugdcriminaliteit is de Beke-aanpak. Deze methodiek wordt behalve in Dordrecht ook in allerlei andere gemeenten uitgevoerd. Deze methodiek brengt verschillende jeugdgroepen in beeld die hinder geven, overlast veroorzaken of crimineel zijn. De methodiek wordt gecoördineerd door de gemeente in samenwerking met politie, justitie, onderwijs en de jeugdhulpverlening. Jongeren in deze groepen krijgen extra aandacht van de diverse instellingen.

Een ander voorbeeld is het jeugdpreventieteam (JPT): dit is een voorziening op het snijvlak van justitie en hulpverlening. Politie ziet signalen van bepaald gedrag en kan dan direct doorverwijzen naar kortdurende jeugdhulpverlening. Deze hulpverlening is corrigerend en vrijwillig en kan ook een gezinscomponent bevatten.

Wij proberen in Dordrecht voorwaarden te creëren om jongeren niet de verkeerde kant op te laten gaan. Gaat het toch mis: dan zijn politie en justitie er om te corrigeren. Bij jeugd gaat dat altijd gepaard met een opvoedkundige component en/of zorg. We geven de jeugd extra aandacht vanuit de politie en dat is terug te zien in de cijfers op het gebied van bijvoorbeeld jeugdcriminaliteit. In de toekomst willen we ons nog meer gaan richten op vroegsignalering en de multidisciplinaire teams. De verschillende partners weten elkaar in Dordrecht goed te vinden en dat moet natuurlijk zo blijven!

Jeugdwerkloosheid

Koos Bogaerts, beleidsmedewerker samenleving, gemeente Vlagtwedde

'In Vlagtwedde maken 15 jongeren gebruik van de Wet werk en bijstand (Wwb). De afgelopen maanden gaat het om 20 jongeren. De strenge aanpak van de gemeente kan worden gezien als verklaring voor de daling van het jeugdwerkloosheidpercentage. Als een jongere zich voor een uitkering meldt bij de sociale dienst, dan pakt de gemeente het direct op. Op het UWV werkbedrijf, dat op werkplein van de gemeente is gevestigd, wordt voor de dag daarna direct een afspraak met een werkcoach ingepland. De werkcoach stelt samen met de jongere een werkplan op en het traject wordt in gang gezet. De jongere moet een curriculum vitae maken en een open sollicitatiebrief schrijven. De daaropvolgende dag heeft de jongere een afspraak met de accountmanager. De accountmanager kijkt naar de motivatie van de jongere en stelt samen met hem/haar een sociaal werkplan op. Er wordt gekeken of de jongere in aanmerking komt voor de beroeps begeleidende leerweg (bbl), een stage of een werkplek.

De accountmanager heeft contacten met verschillen bedrijven en er lopen diverse projecten. Het gaat om werkzaamheden als lassen, schilderen en beveiligen. De jongeren kunnen direct aan de slag. Het is wel belangrijk dat de jongeren gemotiveerd zijn om te gaan werken. In 2009 krijgen de jongeren een direct contract bij het bedrijf. In verband met een bezuiniging van 25 procent op het budget van de werkplannen (Wwb werkdeel), zal het in 2010 waarschijnlijk gaan om het behouden van een inkomensvoorziening.

Mocht er voor de jongere geen werkgever te vinden zijn, dan heeft de gemeente werkplekken op voorraad in de groen-, productie- of administratieve sector. Ook zijn er plekken bij de kringloop beschikbaar. Als de jongere niet gemotiveerd is en nergens gebruik van wilt maken, dan houdt het op. De jongere ontvangt dan ook geen inkomensvoorziening. Dit komt echter zelden voor. De jongere komt hierna vaak zelf ook tot inkeer.

Voor de toekomst zou niets mooier zijn dan samen met de ROC's en het bedrijfsleven de overgang van school naar werk te verstevigen. Sommige jongeren kunnen zich op het ROC moeilijk concentreren tijdens klassikale lessen en hebben meer baat bij werkend leren of scholing op de werkvloer. Ook op een creatieve manier kan de gemeente samen met de ROC's en het bedrijfsleven proberen om jeugdwerkloosheid tegen te gaan.'

Jeugdbeleid

Mevrouw J. Oude Alink, wethouder Jeugd, onderwijs en welzijn van de gemeente Hengelo (Ov)

'De gemeente Hengelo voert al vele jaren een actief jeugdbeleid. In ons beleid staan kinderen en hun ouders centraal. Samen met heel veel betrokken partners in de stad investeren wij veel in onze jeugd. Dat doen we binnen de twee pijlers van ons jeugdbeleid: de Brede School en het Centrum voor Jeugd en Gezin. De Brede School richt zich op het opgroeien en de ontwikkeling van de jeugd. Het CJG richt zich op het opvoeden en de zorg voor onze jeugd.

Mede door de komst van het Centrum voor Jeugd en Gezin is de opvoedingsondersteuning in Hengelo de afgelopen jaren flink versterkt. Deze laagdrempelige ondersteuning en zorg is erop gericht de eigen kracht van ouders en jeugdigen te ondersteunen. Daarbij gaan we onorthodox met partners aan de slag. Waar landelijk nog vaak gesproken wordt over ketensamenwerking, gaan we in Hengelo samen 'de keten voorbij'. We spreken dan ook liever van 'wrap around care'. Samen rond kind en gezin de benodigde ondersteuning en zorg bieden. We proberen te voorkomen dat alledaagse onzekerheid of lichte problemen bij gezinnen uitgroeien tot ernstige of langdurige problemen. Hiervoor is het nodig het voorliggende veld te versterken.

Door de invoering van het programma Triple P spreken professionals dezelfde taal. Professionals bieden op laagdrempelige wijze ondersteuning aan ouders en jongeren. Dit varieert van groepsvoorlichting tot individuele ondersteuning (de Nanny-aanpak). Daarnaast heeft elke kernvindplaats (school, peuterspeelzaal en kinderdagverblijf) een vast aanspreekpunt voor ondersteuning of bij vragen over kinderen. Als de problematiek bij een kind of gezin ingewikkeld of meervoudig is, kunnen we gaan opschalen. De gemeentelijke procesmanagers spelen hierbij een belangrijke rol. Zij regisseren de samenwerking in de uitvoering. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is: één gezin, één plan.

Er zijn veel ontwikkelingen gaande rondom jeugd en jeugdzorg. Ontwikkelingen waarbij afstemming en samenwerking tussen partners van essentieel belang zijn. Als gemeente zullen we hierin de regie blijven voeren.

Jeugdbeleid

Wethouder J. Ebberink, gemeente Nuenen

'Het succes van jeugdzorg in de gemeente Nuenen is de integrale benadering vanuit een ketengerichte en sluitende aanpak. Dit betekent vroegsignalering bij vindplaatsen door gebruik te maken van verschillende systemen, zoals het Digitaal kinddossier (Elektronisch Kinddossier) en het digitale signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. Een sluitende aanpak betekent sinds enkele jaren ook casusoverleg binnen diverse teams, waarvan de aanpak en de zorgverlening op elkaar worden afgestemd. Voorbeelden zijn het netwerk 12+, het Zorg Adviesteam en het Veiligheidshuis. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat coördinatie en afstemming van jeugdzorg niet alleen een lokale aangelegenheid is, maar dat ook samengewerkt wordt in bredere verbanden op subregionaal en regionaal niveau.

Een concreet voorbeeld van een project dat de gemeente Nuenen uitvoert op de indicator jeugdzorg is het netwerk 12+. Een jongen van 15 jaar had verkeerde vrienden, pleegde veel schoolverzuim en zorgde geregeld voor overlast. Door vroegtijdige bespreking in het netwerk 12+ is snel gestart met de aanpak. De leerplichtambtenaar richt zich op het schoolbezoek. Het jongerenwerk en de politie richten zich op de gedragsaanpassing. Na samenspraak van de betrokken partijen, waaronder de ouders, is de jongen geplaatst in een dagopvang en is zijn gedrag flink verbeterd.

In de toekomst gaan we extra aandacht besteden aan de mogelijkheid om ouders in een eerder stadium te betrekken bij een ketenaanpak. De reden hiervoor is dat omstandigheden in een thuissituatie een belangrijke rol spelen bij de oorzaak van problemen bij jongeren. Door het vroegtijdig betrekken van ouders kan een probleem op een meer integrale wijze worden aangepakt. Daarnaast brengen we de komende tijd in kaart wat de behoefte is aan voor- en vroegschoolse educatie. Tot slot komen in 2010 in alle basisscholen Zorgteams die deels met CJG-medewerkers gaan functioneren.'

Kinderen in achterstandswijken

Minie Walma-Schreur, wethouder Sociaal Beleid en Stella Efdé, wethouder Sociale Zaken, gemeente Wageningen

'We zijn blij dat wij in een periode van vijf jaar vooruitgang hebben geboekt op het gebied van kinderen in achterstandswijken. De tweedeling in omstandigheden waar kinderen in opgroeien is niet vergroot. Uiteraard kennen wij wijken waar verhoudingsgewijs meer mensen afhankelijk zijn van een uitkering, een lager opleidingsniveau hebben of meer werkloosheid heerst. Onze armoedemonitor geeft daar inzicht in en vindt zijn vertaling in beleid. Het is echter nooit één beleidssector en bijbehorende initiatieven die tot een gunstig resultaat leiden. Bovendien zijn wij ook afhankelijk van de economische ontwikkelingen.

Een voorbeeld van een relevant project dat betrekking heeft op de indicator achterstandswijken is het actieve re-integratie project van de afdeling Sociale Zaken. Voor iedere deelnemer worden trajecten op maat samengesteld (met uitzondering van personen die op grond van onderzoek volledig zijn ontheven van de arbeidsverplichtingen). Het traject wordt aangepast aan de ondersteuningsbehoefte van de klant om betaald werk te vinden. Wanneer betaald werk niet mogelijk is, wordt de klant begeleid naar een andere vorm van participatie. Voor de invulling van de trajecten is een grote diversiteit aan re-integratievoorzieningen beschikbaar, waaronder ook scholing en vormen van hulpverlening. De cijfers laten zien dat het beleid effect heeft gehad: het aantal uitkeringsgerechtigden is vanaf 2004 jaarlijks afgenomen.

Ook werken wij aan de leefbaarheid in de wijken. Dit doen wij in de vorm van wijkgericht werken samen met onze partners: welzijnsorganisatie Welvada, de Woningstichting, politie en bewoners. Zo hebben wij in een aantal jaren een negatieve spiraal voor belangstelling huurwoningen in een specifieke buurt om weten te bouwen: van nauwelijks vraag naar heel veel vraag. Deze buurt (met veel huurwoningen en een grote verscheidenheid aan etnische achtergronden) is weer in beeld als leuke wijk om in te wonen. Er is ondermeer gewerkt aan leefbaarheid, veiligheid, de brede school en het verbeteren van de speelvoorzieningen

Tot slot is bij de totstandkoming van het jeugdbeleid (oktober 2009) samen met de partners in het veld geconstateerd dat er geen grote hiaten in het integraal jeugdbeleid zitten. Als jongeren zich in een achterstandssituatie bevinden of dreigen te geraken zijn ze ook snel in beeld via een goed sluitende zorg- en kwalificatiestructuur.'

Armoede

Hein Kuiken, raadslid PVDA, Gemeente Harlingen. In zijn portefeuille: jeugd, jongeren, welzijn en sociale zaken.

‘Een belangrijke reden dat wij vooruit zijn gegaan op de indicator armoede is ons proactieve werkgelegenheidsbeleid, want werk is toch de beste sociale voorziening. De laatste 5 à 10 jaar is er geïnvesteerd in het aantrekken van grote bedrijven door industrieterreinen aan te leggen. Het werkloosheidspercentage lag jaren op 10 à 15 procent en ondanks de crisis is dit percentage nu afgenomen. De komst van meer bedrijven is één van de verklaringen.

Een andere factor zijn de voorzieningen op het gebied van het sociale minimabeleid. Hier zijn forse stappen gemaakt. Door de regeling ‘mee-doen met de samenleving’ kunnen de minima een bedrag krijgen voor sportieve- en culturele participatie. De regeling wordt uit de Buurt Onderwijs Sport (BOS)-impuls betaald. Naast meer speelvoorzieningen konden wij op ons op het gebied van armoede ook op het kindcomponent richten. De gemeente Harlingen verstrekt namelijk ook een bijdrage per kind dat zich in het minimagezin bevindt. Het basisbedrag dat de minima kunnen krijgen is €250. Door actieve voorlichting en het uitdelen van folders op sport- en muziekverenigingen, ligt het gebruik op ongeveer 85 à 90 procent. Daarnaast zijn er initiatieven in de leefomgeving. Door stadsvernieuwing zijn er veel gratis sportvoorzieningen bij gekomen. Een voorbeeld hiervan is een voetbalkooi in de grootste woonwijk van Harlingen.

De BOS impuls loopt dit jaar af. Wij zouden alle activiteiten graag voortzetten. Het kabinet gaat enorm bezuinigen. Dit betekent dat wij als gemeente ook moeten gaan bezuinigen. Op het minimabeleid zal de sociale dienst geconfronteerd worden met een moeilijk financieel plaatje. Het zou goed zijn om de regelingen die er nu zijn structureel in de begroting op te nemen. Op korte termijn zou het goed zijn om het aantal leer- en werkplekken te vergroten. Door de samenwerking aan te gaan met de maritieme academie en het bedrijfsleven kunnen wij deze leer- en werkplekken verzorgen.’

Jeugdzorg

Gert Toonen, wethouder Jeugd, gemeente Zandvoort

'Aandacht voor onze jeugd is van het allergrootste belang - op velerlei beleidsterreinen bieden we die aandacht consequent, vooral op het preventieve vlak. Op het terrein van de jeugdgezondheidszorg is de ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin in volle gang - gestart is daarbij met het vastleggen en uitvoeren van samenwerkingsafspraken tussen betrokken instellingen. Zo hebben alle betrokken partijen de taal en methodiek van Triple P geadopteerd. We gaan steeds uit van het adagium dat we zoveel mogelijk lokaal, dicht bij de doelgroep en met inzet van lokale voorzieningen en faciliteiten willen organiseren. Toch is samenwerking op regionaal niveau noodzakelijk; op het terrein van het voorkómen en bestrijden van kindermishandeling mag de uitstekende samenwerking met de GGD Kennemerland niet onvermeld blijven.

Een concreet voorbeeld van een project dat de gemeente Zandvoort op de indicator kindermishandeling uitvoert, is het 'zorgadviesteam' voor de scholen. Dit betreft een zeer laagdrempelig spreekuur door GGD en maatschappelijk werk, waar leerlingen, ouders/verzorgers en ook docenten terecht kunnen voor hulp bij problemen die leerlingen ondervinden. Door de bekendheid en de frequente aanwezigheid van het team op de scholen, is een snelle interventie mogelijk op problemen die zouden kunnen leiden tot kindermishandeling. Daarnaast kent Zandvoort reeds jarenlang een 'sociaal team'. Dit regelt, onder voorzitterschap van de gemeente, met de wijkagenten, maatschappelijk werk, woningcorporatie, GGD en GGZ, maandelijks een gecoördineerde aanpak van (multi)probleemgezinnen. Ook hier geldt: beter voorkomen dan genezen.

Met de energie die dit prachtige resultaat van Kinderen in Tel oplevert, willen we in de toekomst extra gemotiveerd blijven vasthouden aan de integrale aandacht voor onze opgroeiende jeugd op alle relevante beleidsterreinen. De vorming van een solide georganiseerd Centrum voor Jeugd en Gezin moet de zo cruciale vroegsignalering en snelle interventie blijvend garanderen.'

Achterstandsleerlingen

Xavier de Wit, directeur Martinusschool, Gemeente Millingen aan de Rijn

‘Als verklaring voor de vooruitgang op het gebied van achterstandsleerlingen denk ik in eerste instantie aan burgemeester Vermeulen. Zij is een aantal jaren burgemeester geweest in Millingen aan de Rijn en had onderwijs in haar eigen portefeuille. Zij vervulde op dit gebied een voortrekkersrol. Onderwijs is onder haar leiding beter ingericht binnen de gemeente. Zij gaf ambtenaren hiervoor de opdracht en zat zelf achter de lokale educatieve agenda aan. Ook heeft zij een eigen jeugdwerker aangetrokken die de verbinding met school moest leggen.

In de gemeente Millingen aan de Rijn zijn wij de enige school. Omdat Millingen aan de Rijn vrij geïsoleerd is en in de polder ligt, is het niet eenvoudig om aan te sluiten bij een zorgadviesteam (ZAT) van een andere gemeente. Wij hebben op dit moment officieel nog geen eigen ZAT. Wij hebben op individueel niveau wel frequent contact met de verschillende leden van het toekomstige ZAT. Het gaat om vertegenwoordigers van de gemeente, politie, jeugdwerk, leerplicht en de intern begeleider van de basisschool. Voor een dorp zal het toekomstige ZAT een vrij grote bezetting krijgen. Ook hebben wij op school een maatschappelijk werker. Deze is één keer in de week aanwezig. Ook dit is niet voor iedere school weggelegd. Daarnaast heb ik in de leerlingenzorg tweewekelijks contact met de intern begeleider. Eén keer in de vier weken bespreken wij de aandachtskinderen. Tot slot hebben wij drie keer per schooljaar contact met de gemeente over de lokale educatieve agenda. Het grootste voordeel hier in Millingen aan de Rijn is dat de lijnen kort zijn.

Wat we nu hebben moeten we zeker vasthouden. Misschien moet wij ons nog meer richten op voorschoolse educatie. Een knelpunt in de toekomst zou de mogelijke samenvoeging met de gemeente Groesbeek kunnen zijn, omdat er dan misschien een situatie ontstaat waarin de lijnen nog niet geheel duidelijk zijn. Tot slot moeten we er achteraan blijven zitten dat er bij de gemeente een nieuwe beleidsmedewerker op het gebied van onderwijs komt.’

Vroegtijdig schoolverlaters

Jeroen Koppert, senior beleidsadviseur Maatschappelijke en Sociale Zaken, gemeente Sluis

'Na de gemeentelijke herindeling in 2003, hebben wij de werkwijze van beide voormalige gemeenten op het gebied van leerplicht en schoolverzuim tegen het licht gehouden. De nadruk is daarna veel meer op het voorkomen en beëindigen van schoolverzuim komen te liggen en op het signaleren van de achterliggende oorzaken. De handhaving vanuit de leerplichtwet werd als middel gezien om dit doel te bereiken en niet meer alleen als wettelijke taak. Dit heeft in nieuwe afspraken met verschillende partners geresulteerd (bijvoorbeeld de scholen, het OM, bureau HALT en het UWV).

Een concreet voorbeeld van een project dat in de regio Zeeuws-Vlaanderen op de indicator Vroegtijdig Schoolverlaters wordt uitgevoerd, is het Ziekteverzuimproject, waarbij de GGD onderzoek doet naar zorgwekkende en dubieuze ziekmeldingen. Daarnaast is in de gemeente Sluis het scholierencentrum opgericht, waarbij jongeren tijdens tussenuren en na schooltijd - in een eigen gebouw op het schoolplein - door welzijnswerkers worden opgevangen met een programma van activiteiten (sport, cultuur, ontspanning) en voorlichting (alcohol, drugs, seksualiteit en schulden). Ook worden er voor middelbare scholieren veel meeloopstages in het beroepsonderwijs georganiseerd, om verkeerde schoolkeuze te voorkomen.

In de toekomst wil de gemeente Sluis graag een betere regionale samenwerking en afstemming tussen verschillende gemeenten en scholen onder leiding van het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC). Ook willen wij een betere afstemming van de werkwijze en signalering door scholen in het Zorg Advies Team, het jongerenloket/werkplein, het RMC, de WIJ, politie, het Veiligheidshuis (en anderen) onder leiding van de gemeentelijke zorgregisseur van het CJG Sluis.'

Speelruimte

Gemeente Houten

Ingmar van Ek, juniorprojectleider op het gebied van groen en spelen

'Houten is een jonge groeigemeente en kent veel jonge gezinnen. Het aantal kinderen is toegenomen en het was daarom belangrijk dat er veel speelruimte in Houten bij zou komen. In de nieuwe wijken is gezorgd voor veel informele groene ruimte, speelbossen en parken. Dat verklaart waarschijnlijk dat het aantal hectare voor speelruimte is toegenomen, terwijl het aantal kinderen ook fors is toegenomen. Er is een actief speelruimtebeleid gevoerd: de gemeente heeft extra geïnvesteerd in de nieuw opgeleverde wijken, de speelruimtenotitie 'Houten speelt en beweegt' gebruiken wij actief, en nieuwe activiteiten zijn gepland om de speelruimte nog verder te verbeteren. Zo zullen wij tijdens onze grote vervangingsronde in 2010 tachtig speeltoestellen vervangen en de spreiding en indeling van de speelplaatsen onder de loep nemen.

Een concreet voorbeeld van een project dat onze gemeente op de indicator speelruimte uitvoert, is de aanleg van diverse voetbalveldjes. Nieuwe plannen bespreken we uitgebreid met de bewoners, zowel volwassenen als kinderen. Daarnaast is het systeem verbeterd om de kwaliteit van de speelruimte te beheren; we hebben laten onderzoeken hoe het is gesteld met de speelruimte in de verschillende wijken. Dit heeft geleid tot het beleidsplan 2008 - 2013. De visie achter het speelruimtebeleid is verder ontwikkeld.

Naast de vooruitgang op het gebied van speelruimte hebben wij natuurlijk ook wensen voor de toekomst op dit punt. Wij willen meer plekken voor oudere kinderen en tieners om te spelen en tijd door te brengen. Ieder jaar proberen we integraal met onze civiele collega's een aantal schoolpleinen te renoveren, zover dat nodig is. Door de inspecties, via bewoners en door eigen waarnemingen komen bij ons meldingen binnen van mogelijke gebreken aan onze speeltoestellen. Door hierop adequaat te reageren en goed toezicht te houden op de werkzaamheden die onze aannemers uitvoeren willen we de werkelijke veiligheid van de speelplaatsen in Houten verhogen.'

Tienermoeders

Fatima Amrani: Beleidsmedewerker Jeugd bij de dienst Jeugd, Onderwijs en Samenleving (JOS). Gemeente Rotterdam

'Mijn indruk is dat het aantal jonge moeders daalt in Nederland en dat veel van de jonge moeders goed bezig zijn. De gemeente Rotterdam heeft het Jonge moeder beleid geïmplementeerd binnen de verschillende diensten. De GGD houdt zich bezig met (preventieve) zorgthema's, de dienst Jeugd Onderwijs en Samenleving (JOS) en het jongerenloket begeleiden jonge moeders naar onderwijs en arbeid. De dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe) maakt beleid voor de huisvesting en financiële situatie van jonge moeders. Daarnaast subsidiëren wij in Rotterdam verscheidene initiatieven en stichtingen die jonge moeders begeleiden en ondersteunen.

Rotterdam heeft op beleidsniveau een regiegroep jonge moeders. In deze regiegroep zijn JOS, het jongerenloket, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de GGD vertegenwoordigd. Daarin bespreken we de problematiek van jonge moeders en laten we onderzoeken uitvoeren. Op basis van deze resultaten kunnen we gericht beleid voeren. Tevens is er in Rotterdam aandacht voor de groep jonge moeders met meervoudige problematiek, dit wordt in Rotterdam opgepakt door het jongerenloket. Jonge moeders krijgen een 'coach' die hun (multi-)problematiek in kaart brengt en hen begeleidt naar mogelijke oplossingen van problemen.

Het is lastig om iets te zeggen over jonge moeder problemen die zich in de toekomst kunnen voordoen. Wij maken preventief beleid voor jonge moeders om te voorkomen dat de multiproblematiek onder deze doelgroep groeit. Dit doen wij onder andere door het beantwoorden van vragen en advies te geven aan jongeren in een binnen- en buitenschoolse setting. Leren over relaties en seksualiteit in de vrije tijd is een essentiële aanvulling op de opvoeding door ouders en school. Verder zorgen we voor het informeren, ondersteunen en begeleiden van scholen, zodat zij voldoende kennis en vaardigheden hebben om het onderwerp in een doorlopende leerlijn onder de aandacht te brengen bij leerlingen en hun ouders. In de wijken worden er op CJG's spreekuren gehouden waar jongeren terecht kunnen en een dagdeel per week vindt roulerend een spreekuur plaats op de locaties van de ROC's.

Resultaten van diverse onderzoeken laten een positieve ontwikkelingslijn zien van Jonge moeders in Rotterdam. Ik ben daarom tevreden over het beleid dat wij voeren, maar inzet blijft nodig. Ik doel hierbij vooral op problemen rondom huisvesting, schuldhulpverlening/ budgettering, kinderopvang, en het betrekken van vaders.'

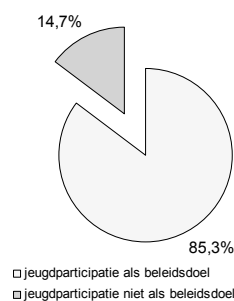
THEMA: Jeugdparticipatie

Nieuw dit jaar is de indicator jeugdparticipatie. Al in het eerste databoek van 'Kinderen in Tel' uit 2006 hebben diverse organisaties de wens geuit om een indicator Jeugdparticipatie te ontwikkelen. Er is een toenemende wens bij politiek en bestuur om de effectiviteit van de inzet (middelen, menskracht) op het terrein van politieke jeugdparticipatie inzichtelijk te hebben.

Stichting Alexander en het Verwey-Jonker Instituut hebben het instrument *Be Involved*⁽³⁾ ontwikkeld om jeugdparticipatie in gemeenten te meten. Het instrument heeft tot doel inzicht te geven in de mate van invloed, inspraak en initiatief van jongeren op beleid en de uitvoering van dat beleid. Het bestaat uit twee verschillende vragenlijsten: één voor de gemeente zelf en één voor jongeren. In het programma 'Alle kansen voor alle kinderen' van juni 2007 heeft Minister Rouvoet aangegeven dat in 2011 iedere gemeente een vorm van inspraak van jongeren moet kennen. Het ministerie voor Jeugd en Gezin heeft daarom besloten om, halverwege de kabinetsperiode, te kijken hoe het staat met de participatie van jongeren in gemeenten. Het ministerie heeft het mogelijk gemaakt om een quickscan uit te voeren onder alle gemeenten; het gaat hier uitsluitend om de vragenlijst voor gemeenten. 177 (41%) van de 431 aangeschreven Ne-

derlandse gemeenten hebben de quickscan van *Be Involved* ingevuld. De gegevens van deze gemeenten zijn in het Databoek weergegeven.

Het streven is om in 2010 het hele instrument *Be Involved* uit te zetten onder alle wethouders en de jongeren, met de voor hen bestemde vragenlijst. Dan zal blijken of de meningen en ervaringen van de gemeenten en die van de jongeren uiteenlopen, en welke suggesties tot verbetering van het jeugdparticipatiebeleid er zijn.

Jeugdparticipatie als beleidsdoel

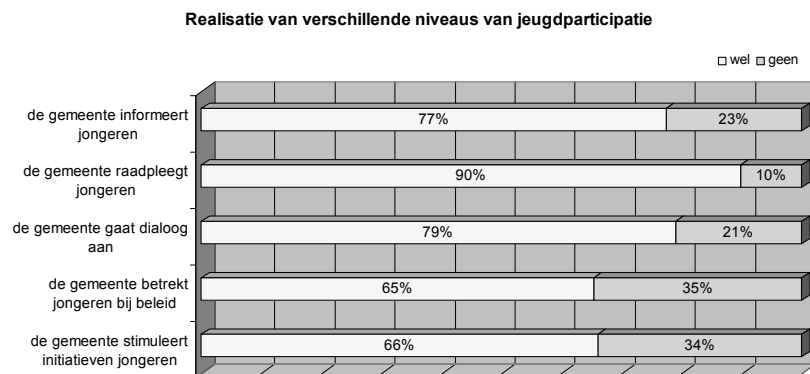
Het streven van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin is dat er in 2011 in alle gemeenten aan jeugdparticipatie gedaan wordt; dat gemeenten jongeren op de een of andere manier betrekken bij het ontwikkelen van beleid. Anno 2009 heeft een meerderheid van de gemeenten jeugdparticipatie als beleidsdoel geformuleerd.

Toch is bij één op de zeven gemeenten jeugdparticipatie niet een beleidsdoel op zich. Van de gemeenten waarbij jeugdparticipatie wel als beleidsdoel is geformuleerd, hebben de meeste participatie opgenomen in de beleidsnota Jeugd. Een op de tien gemeenten heeft een aparte beleidsnota Jeugdparticipatie en een kwart van de gemeenten heeft een aparte begrotingspost opgenomen voor jeugdparticipatie binnen bepaalde beleidsterreinen.

³ *Be Involved* © is een initiatief en een product van Stichting Alexander en het Verwey-Jonker Instituut. De ontwikkeling hiervan is financieel mogelijk gemaakt door de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Tilburg en Utrecht, UNICEF Nederland, het programmaministerie voor Jeugd en Gezin en het ministerie van VWS (project 'Iedereen Telt Mee'). Voor meer informatie: www.st-alexander.nl, www.verwey-jonker.nl of www.be-involved.nl (va. begin 2010).

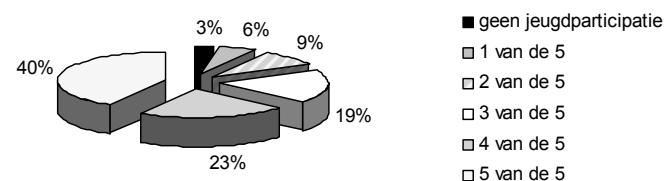
De niveaus van jeugdparticipatie

Nagegaan is welke vormen van jeugdparticipatie de gemeenten realiseren. Hierbij is de participatieladder van Hart (1992) gebruikt, die loopt van informeren, raadplegen, dialoog aangaan en inspraak tot eigen initiatieven van jongeren. Er zijn dus vijf niveaus van jeugdparticipatie. Twee derde van de gemeenten geeft jongeren inspraak in het beleid, of stimuleert jongeren om zelf met ideeën of initiatieven te komen. Jeugdparticipatie lijkt op een hoog niveau doorgedrongen binnen Nederlandse gemeenten. Wij merken hierbij op dat uit een eerdere pilotfase van *Be Involved* bleek dat jongeren minder positief zijn over de mogelijkheid tot jeugdparticipatie dan gemeenten zelf.

De niveaus van participatie die gemeenten tegelijkertijd ter hand nemen

Hoeveel van de vijf niveaus van jeugdparticipatie worden door gemeenten uitgevoerd?

Idealiter hanteren gemeenten meerdere niveaus van jeugdparticipatie. Bijna twee derde van de gemeenten (63%) is met vier of alle vijf niveaus van jeugdparticipatie bezig. Slechts een klein percentage (3%) van de gemeenten is helemaal niet actief als het gaat om jeugdparticipatie. We merken op dat het hier om een vertekend beeld kan gaan: wellicht hebben vooral gemeenten die een vorm van jeugdparticipatie hanteren de quickscan ingevuld.

Deze gegevens staan hiernaast nogmaals weergegeven, nu echter in een kaart met alle gemeenten in Nederland.

Jeugdparticipatie

Patrick Snoek, gemeente Amsterdam, beleidsadviseur jeugdparticipatie & talentontwikkeling (afdeling Jeugd en Onderwijs).

'De gemeente Amsterdam heeft actief meegewerkt aan de Indicator Jeugdparticipatie. Deze indicator geeft de mogelijkheid om jeugdparticipatie in een gemeente op de verschillende niveaus goed zichtbaar te maken. Het instrument maakt het voor beleidsmakers makkelijker om de lacunes op specifieke terreinen in kaart te brengen, zodat je gericht interventies kunt uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan een lacune om mee te denken over het thema veiligheid, terwijl vrije tijd en sport al wel goed geregeld zijn. Een ander voordeel van de Indicator is dat zowel beleidsadviseurs als jongeren zelf worden bevroegd, waardoor het mogelijk is het verschil te zien tussen beleidsinterventie enerzijds en beleving van de jongeren over participatiemogelijkheden anderzijds. In het specifieke geval van Amsterdam (met deelgemeenten) maakt de Indicator benchmarking en uitwisseling van best practices mogelijk, omdat de Indicator in alle zeven stadsdelen wordt uitgezet.

Wij hebben in Amsterdam diverse jeugdparticipatie projecten, een specifiek voorbeeld is de Participatie Audit (zwerf)jongeren Amsterdam (PAJA). Dit is een gezamenlijk project van de Volksbond, Streetcornerwork, het Verwey-Jonker Instituut en de gemeente Amsterdam. Bij dit project is een groep dak- en thuisloze jongeren begeleid om zelf interviews af te nemen bij lotgenoten, om zodoende de kwaliteit van de voorzieningen te toetsen. Het eindresultaat betrof een inhoudelijk advies aan de instellingen en gemeenten en een uitgewerkte methodiek over de wijze waarop deze doelgroep een stem kan krijgen. Meer informatie is te vinden op:
www.verwey-jonker.nl/jeugd/publicaties/jongerenwerk/jongeren_keuren_hun_opvangvoorziening

De resultaten van de diverse jeugdparticipatieprojecten vormen de inhoudelijke input voor de stedelijke bijeenkomst, die wordt georganiseerd door JAA! Daar zijn ook andere jeugdraden, cliëntenraden en jeugdorganisaties bij aanwezig. Uitwisseling van best practices en het empoweren van de lokale jeugdige civil society staan hierbij centraal. Concrete voornemens voor de volgende jaren zijn onder andere:

- Verankeren van jeugdparticipatiebeleid en uitvoering in de zeven nieuwe stadsdelen.
- Meer aandacht voor participatie (meedenken in vorm van kwaliteitsmeting) door 6 tot 12 jarigen.
- Meer aandacht voor participatie van jeugd met een participatie achterstand, bijvoorbeeld dak- en thuislozen.
- Meer aandacht voor participatie in specifieke domeinen, anders dan vrije tijd. Denk daarbij aan stedelijke vernieuwing, verkeer en vervoer, economie en ondernemerschap (de 'harde' sector).'

Deel 3: De resultaten per provincie en gemeente

Dit deel bevat een illustratie van de scores van alle indicatoren per gemeente in grafieken. De gemeenten worden per provincie in alfabetische volgorde behandeld.

Hoe kunnen we de gegevens per grafiek nu interpreteren?

Dit jaar is ervoor gekozen, in navolging van de Amerikaanse versie en net als het vorige jaar, om de percentuele verandering ten opzichte van het voorgaande jaar grafisch weer te geven. In elke grafiek staat ook de percentuele verandering van het landelijk cijfer weergegeven. Aan de gemeentelijke grafieken gaat een provinciale grafiek vooraf. De indicatoren staan aan de linkerzijde van de pagina. Hierbij hebben we de volgorde van vorig jaar aangehouden. De indicatoren zijn met een trefwoord omschreven. De precieze definiëring en uitwerking per indicator is te vinden in deel 1.

De leeftijdscategorie waarop de indicatoren betrekking hebben loopt van 0 tot en met 17 jaar. Als het gaat om een afwijkende leeftijdscategorie, is dit tussen haakjes achter de indicator vermeld. Rechts

van de grafiek staan de landelijk gemiddelde scores van 2007 en 2008. Daarnaast staat voor iedere provincie de ranking per indicator vermeld. De scores lopen van 1 (de laagst scorende provincie, dat wil zeggen de provincie die er het minst goed voorstaat), tot en met 12: de hoogst scorende provincie (ofwel de provincie die er het beste voorstaat). In de rechterkantlijn van de pagina is de betreffende provincie vermeld, met tussen haakjes de overall ranking van de provincie. De overall ranking van de provincie is gebaseerd op de opgetelde z-scores van alle indicatoren voor de twaalf provincies.

In deel 1 is de methodologische verantwoording te vinden van de totstandkoming van de ranking en de overall ranking. In de grafiek is de percentuele verandering van de indicatoren in de betreffende provincie ten opzichte van het voorgaande jaar weergegeven. Heeft een provincie een lagere (betere) score op een indicator dan het voorgaande jaar, dan zien we de staaf aan de rechterkant van de nullijn. Heeft een provincie een hogere (slechtere) score dan het voorgaande jaar, dan zien we de staaf aan de linkerkant van de nul-

lijn. De mate van stijging of daling is weergegeven als percentage van het voorgaande jaar.

Zo was het percentage werkloze jongeren in 2007 in Zuid-Holland 1,64%. In 2008 is dit 1,14%. De percentuele verandering (daling) wordt als volgt berekend: $((1,14 - 1,64) / 1,64) * 100 = -30,49\%$. De maximale daling (verbetering) wordt bereikt als de score in 2008 is teruggelopen tot nul, deze wordt dan: $((0 - 1,64) / 1,64) * 100 = -100\%$. De maximale stijging is in theorie veel groter dan 100%, zoals blijkt uit het volgende voorbeeld: $((19,04 - 9,52) / 9,52) * 100 = 200\%$. Toch hebben wij ervoor gekozen de maximale stijging weer te geven als 100%. Een reden hiervoor is dat gemeenten in 2007 soms ook nul scoorden op indicatoren. De berekening zou dan moeten zijn: $((1,14 - 0) / 0) * 100 = \text{'niet bestaand'}$. Vandaar dat ook voor de provincies en gemeenten waarbij de score op een indicator in 2007 nul bedroeg en waarbij ze in 2008 wel een waarde hadden, de stijging op 100% is gesteld. De waarde 100% is dus een illustratieve waarde en geen reële waarde. Alle andere waarden in de grafieken zijn reëel.

Na het overzicht per provincie volgen de grafieken van de gemeenten in die provincie, gerangschikt op alfabetische volgorde. De grafieken per gemeente zijn wat betreft opmaak hetzelfde als de grafieken per provincie. Bovenaan staat de naam van de gemeente waar de grafiek betrekking op heeft, met tussen haakjes de overall ranking van de gemeente. De waarden variëren van 1 (de laagst scorende gemeente, dat wil zeggen de gemeente die er het minst goed voorstaat), tot 431. 431 betekent: de hoogst scorende gemeente, ofwel de gemeente die er het beste voorstaat in vergelijking met de andere gemeenten.

We willen nog vermelden dat Kinderen in Tel is uitgegaan van de gemeentelijke indeling per 1 januari 2010. Het gaat dan om 431 gemeenten.

Bijlagen

Bijlage 1	Bevat een overzichtstabel waarin per provincie de scores per indicator zijn weergegeven.
Bijlage 2	Bevat een overzichtstabel waarin per gemeente de scores per indicator zijn weergegeven.
Bijlage 3	Bevat een overzichtstabel waarin per gemeente naast de overall ranking ook de rankings per indicator zijn weergegeven. De gemeenten zijn in de tabel gerangschikt van laag naar hoog: van de gemeente die het laagste (dus het minste) scoort, naar de hoogst scorende gemeente (de gemeenten die het op de betreffende indicator beter doen in vergelijking met de andere gemeenten).

Bijlage 1: Overzichtstabel scores provincies 2008

Deze overzichtstabel toont de scores van alle provincies op alle 12 indicatoren van Kinderen in Tel over het jaar 2008. De volgorde van de provincies in deze tabel is bepaald door de totale rangorde. De best scorende provincie krijgt rangnummer 12 en de minst goed scorende rangnummer 1. De provincie met minder goede uitslagen staat dus bovenaan op nummer 1.

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
1	Zuid-Holland	13,54	3,29	3,89%	1,14%	2,35%	19,45%	7,78%	1,25%	20,31%	4,62%	55	0,79%
2	Flevoland	16,58	3,33	3,99%	1,70%	2,80%	10,54%	5,59%	0,65%	14,28%	4,64%	29	1,14%
3	Noord-Holland	14,66	3,21	3,78%	1,29%	1,33%	16,68%	6,41%	0,47%	16,45%	4,79%	50	0,66%
4	Groningen	12,60	2,54	2,93%	1,91%	2,49%	39,12%	7,05%	0,64%	13,85%	3,42%	36	0,64%
5	Friesland	13,41	4,13	3,16%	1,52%	2,15%	32,16%	4,28%	0,99%	10,74%	3,16%	45	0,63%
6	Limburg	21,03	2,98	2,72%	1,57%	1,83%	24,16%	5,64%	0,27%	14,76%	3,81%	42	0,62%
7	Drenthe	13,20	2,04	2,88%	2,30%	1,96%	29,62%	4,23%	0,91%	12,09%	3,11%	38	0,74%
8	Overijssel	16,93	3,28	2,95%	1,14%	1,68%	19,91%	4,39%	0,71%	13,28%	2,97%	56	0,66%
9	Noord-Brabant	14,63	3,54	2,81%	1,06%	2,82%	8,97%	3,94%	0,60%	14,86%	3,48%	50	0,49%
10	Utrecht	10,43	3,17	3,38%	0,73%	1,89%	9,21%	4,33%	0,45%	12,85%	4,12%	67	0,45%
11	Gelderland	11,34	4,56	2,64%	0,88%	1,89%	8,47%	4,07%	0,45%	13,52%	3,37%	52	0,54%
12	Zeeland	9,53	2,30	3,12%	1,24%	2,62%	10,22%	3,50%	0,69%	13,90%	3,49%	40	0,61%

Bijlage 2: Scores per gemeente per indicator

Deze overzichtstabel toont de scores van alle gemeenten op alle 12 indicatoren van Kinderen in Tel. De volgorde van de gemeenten in deze tabel is bepaald door de totale rangorde. De best scorende gemeente krijgt rangnummer 431 en de minst goed scorende rangnummer 1. De gemeente met minder goede uitslagen staat dus bovenaan op nummer 1.

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezinnen	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
1	Rotterdam	21,08	4,76	5,93%	1,60%	2,43%	60,70%	19,92%	1,39%	38,76%	6,71%	59	1,61%
2	s-Gravenhage	18,77	2,92	5,91%	2,45%	2,67%	38,68%	11,59%	1,59%	31,02%	6,06%	87	1,13%
3	Amsterdam	24,70	3,75	5,79%	2,23%	2,08%	52,29%	15,58%	0,42%	34,32%	6,83%	62	1,24%
4	Dordrecht	13,73	4,31	4,33%	1,54%	3,32%	29,47%	8,02%	3,05%	24,72%	5,34%	43	1,58%
5	Heerlen	17,38	2,71	4,34%	2,57%	3,10%	89,68%	11,36%	0,53%	23,87%	5,12%	31	1,70%
6	Pekela	0,00	8,47	4,59%	6,57%	2,39%	99,89%	7,26%	0,47%	24,50%	4,88%	37	0,00%
7	Bellingwedde	28,24	25,32	1,25%	4,88%	2,86%	83,27%	4,57%	0,40%	18,50%	3,29%	20	1,12%
8	Lelystad	13,75	6,13	5,98%	1,61%	3,86%	20,81%	6,37%	0,74%	17,97%	6,68%	24	1,86%
9	Almelo	26,63	4,40	4,06%	3,05%	1,82%	63,39%	7,85%	1,34%	20,49%	3,77%	62	0,94%
10	Enschede	21,47	4,03	3,82%	1,88%	2,36%	56,24%	10,04%	1,38%	21,06%	4,64%	39	1,23%
11	Kerkrade	9,74	0,00	4,27%	4,23%	2,30%	62,18%	8,91%	0,34%	23,84%	5,49%	30	1,17%
12	Schiedam	11,43	0,00	4,96%	1,08%	2,28%	31,24%	10,18%	1,02%	32,50%	5,54%	66	1,05%
13	Hoogezand-Sappemeer	10,61	2,76	3,74%	2,78%	3,01%	56,57%	7,24%	0,71%	23,36%	4,30%	39	1,62%
14	Leeuwarden	11,83	5,55	4,42%	2,22%	3,21%	30,73%	9,82%	1,47%	13,07%	5,01%	34	0,98%
15	Vlissingen	29,59	2,26	5,08%	1,59%	3,80%	14,42%	7,27%	1,23%	18,24%	4,59%	42	0,73%
16	Menterwolde	55,33	8,06	2,85%	2,86%	2,00%	50,67%	4,07%	0,52%	17,40%	3,39%	42	1,14%
17	Helmond	26,77	2,67	3,58%	3,14%	3,52%	31,16%	6,51%	0,59%	19,64%	4,26%	65	0,75%
18	Roermond	21,28	5,20	4,42%	2,58%	2,43%	42,34%	8,45%	0,42%	25,90%	4,76%	37	0,58%
19	Den Helder	8,51	1,69	5,23%	2,35%	2,61%	21,90%	8,71%	1,32%	19,11%	5,29%	34	0,80%
20	Leiden	9,53	3,79	4,39%	1,02%	2,89%	7,27%	8,07%	1,90%	18,48%	5,32%	78	0,72%
21	Arnhem	11,14	4,10	3,72%	1,38%	2,50%	39,25%	13,08%	0,81%	21,89%	5,00%	30	0,91%
22	Oldambt	6,61	2,65	2,84%	6,14%	2,57%	62,83%	6,88%	0,79%	14,30%	3,49%	30	0,78%
23	Veendam	8,81	3,58	3,13%	5,57%	2,80%	29,32%	6,09%	0,80%	18,75%	3,26%	20	1,35%
24	Tilburg	11,36	3,42	4,08%	1,51%	2,62%	30,80%	7,68%	1,28%	20,76%	5,04%	62	0,84%
25	Eindhoven	19,71	3,69	3,89%	0,85%	4,14%	17,68%	8,22%	0,85%	21,76%	4,93%	46	0,88%
26	Utrecht	18,89	4,53	4,65%	0,87%	2,10%	29,94%	8,75%	0,59%	24,52%	6,10%	61	0,46%
27	Hoogeveen	23,64	2,85	3,25%	2,84%	2,14%	58,47%	5,19%	1,01%	20,12%	3,31%	41	1,15%
28	Emmen	9,98	0,95	3,01%	3,36%	2,48%	55,18%	5,57%	1,22%	21,54%	3,77%	34	1,13%
29	Gouda	4,61	4,34	3,66%	1,26%	3,26%	13,08%	6,42%	1,97%	19,60%	4,69%	84	0,61%
30	Vlaardingen	12,60	1,37	3,86%	1,05%	2,21%	30,30%	8,59%	1,16%	29,01%	4,52%	42	0,92%
31	Groningen	19,42	2,50	3,13%	0,92%	3,25%	33,00%	13,30%	0,90%	16,68%	4,63%	43	0,57%
32	Zoetermeer	13,73	5,05	3,92%	1,51%	3,81%	5,04%	7,82%	1,38%	14,40%	4,63%	46	0,70%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
33	Delfzijl	18,01	0,00	3,87%	2,83%	2,21%	30,98%	8,17%	0,60%	22,23%	3,66%	23	1,28%
34	Hartlingen	22,59	0,00	3,69%	1,96%	2,13%	57,48%	5,03%	1,45%	15,13%	3,52%	87	0,48%
35	Smallingerland	10,30	7,55	3,41%	2,03%	2,53%	38,25%	5,34%	1,15%	15,79%	4,01%	54	0,98%
36	Leerdam	15,53	8,23	3,31%	0,55%	1,79%	29,79%	4,16%	1,66%	24,37%	3,96%	123	0,30%
37	Stadskanaal	10,84	6,13	2,81%	3,18%	2,43%	69,45%	7,87%	0,83%	13,88%	3,17%	36	0,65%
38	Delft	13,95	2,08	3,40%	1,04%	3,05%	28,76%	9,52%	0,71%	17,41%	4,80%	44	1,07%
39	Nijmegen	12,47	3,29	3,14%	1,38%	2,69%	35,19%	10,57%	0,66%	18,38%	5,04%	51	0,63%
40	Capelle aan den IJssel	12,80	2,73	4,70%	0,70%	2,39%	20,10%	7,23%	1,25%	17,20%	5,09%	56	0,81%
41	Almere	16,15	3,59	4,26%	2,34%	2,49%	6,68%	6,71%	0,78%	15,94%	4,99%	41	1,02%
42	Doesburg	19,10	9,43	3,14%	1,54%	2,39%	52,90%	6,54%	0,62%	20,42%	3,92%	52	0,30%
43	Spijkenisse	16,29	0,00	3,58%	0,83%	2,80%	4,06%	7,03%	1,20%	18,91%	4,86%	62	1,09%
44	Appingedam	10,68	0,00	4,07%	2,88%	2,36%	75,52%	7,16%	0,59%	16,76%	4,33%	47	0,00%
45	Maassluis	15,31	11,40	3,92%	0,51%	2,26%	0,00%	8,21%	0,62%	25,34%	4,98%	60	0,44%
46	Rijswijk	13,16	0,00	3,66%	1,66%	2,58%	14,29%	8,25%	0,93%	19,92%	4,89%	20	1,14%
47	Zutphen	9,68	5,78	4,28%	2,08%	2,52%	20,40%	6,22%	0,72%	11,12%	3,02%	53	1,57%
48	Boskoop	6,65	11,56	2,55%	0,49%	2,74%	0,00%	3,19%	1,97%	12,94%	2,66%	235	0,00%
49	Gorinchem	13,38	7,13	3,68%	1,23%	2,21%	8,92%	4,63%	1,81%	20,35%	4,27%	50	0,53%
50	Maastricht	13,06	1,15	2,57%	1,30%	3,04%	35,96%	9,46%	0,44%	17,73%	6,22%	44	0,50%
51	Assen	6,84	3,67	4,15%	2,97%	2,45%	28,04%	6,21%	1,14%	8,87%	3,74%	31	0,94%
52	Venlo	25,04	1,02	3,55%	2,21%	2,24%	31,91%	7,42%	0,28%	20,69%	3,90%	52	0,57%
53	Beverwijk	26,54	2,33	3,02%	2,37%	1,03%	11,87%	4,37%	1,03%	16,08%	4,87%	61	1,05%
54	s-Hertogenbosch	18,41	4,23	4,00%	1,29%	3,77%	13,29%	5,31%	0,56%	18,01%	4,60%	38	0,56%
55	Middelburg	25,04	2,04	3,52%	1,12%	2,66%	31,11%	5,29%	0,87%	13,99%	4,62%	53	0,66%
56	Sittard-Geleen	19,08	2,47	2,85%	1,92%	2,02%	39,85%	7,47%	0,31%	14,95%	4,71%	57	0,84%
57	Eemsmond	26,46	0,00	1,96%	2,16%	2,62%	73,33%	5,82%	0,58%	11,82%	3,74%	56	0,61%
58	het Bildt	38,16	0,00	2,23%	1,07%	2,68%	70,74%	3,45%	0,88%	9,40%	2,86%	71	0,97%
59	Deventer	18,02	2,40	4,87%	1,06%	2,25%	26,73%	4,98%	0,66%	14,54%	4,38%	59	0,80%
60	Lemsterland	16,48	12,27	3,78%	1,50%	2,60%	49,50%	4,17%	0,67%	10,50%	3,11%	49	0,55%
61	Hellevoetsluis	29,58	9,98	4,49%	0,78%	1,88%	0,00%	4,46%	0,60%	16,45%	4,61%	64	0,50%
62	Hoorn	16,39	2,52	4,67%	1,52%	1,38%	0,00%	4,59%	0,85%	14,12%	5,18%	74	0,96%
63	Brunssum	13,96	4,26	3,11%	1,94%	1,79%	44,45%	7,87%	0,20%	16,22%	4,38%	32	0,97%
64	Breda	21,14	1,01	3,62%	1,34%	2,66%	15,72%	6,25%	0,79%	13,76%	4,24%	68	0,67%
65	Terneuzen	13,36	1,96	4,14%	3,11%	2,56%	15,08%	4,46%	0,87%	15,67%	3,94%	37	0,48%
66	Bolsward	23,86	0,00	2,80%	1,55%	1,92%	68,26%	6,38%	0,64%	7,63%	3,05%	59	1,20%
67	Dongeradeel	8,71	6,64	2,68%	1,78%	1,79%	66,98%	3,66%	0,87%	14,64%	2,73%	47	1,21%
68	Achtkarspelen	27,47	0,00	2,65%	1,48%	1,69%	61,54%	3,37%	1,15%	16,13%	3,24%	67	0,58%
69	Zwijndrecht	16,52	2,16	3,78%	0,65%	2,27%	0,00%	5,50%	2,24%	14,94%	4,07%	45	0,38%
70	Oss	18,03	7,13	3,23%	1,70%	3,80%	14,25%	3,58%	0,36%	16,90%	3,54%	46	0,68%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
71	Tiel	10,11	2,16	2,64%	1,66%	2,16%	8,51%	5,57%	0,80%	22,20%	3,51%	75	1,12%
72	Onderbanken	0,00	37,04	2,89%	0,47%	1,23%	0,00%	4,32%	0,19%	10,03%	2,97%	77	1,38%
73	Sneek	13,61	2,92	4,49%	1,90%	2,22%	39,45%	5,85%	0,98%	9,44%	3,11%	37	0,62%
74	Ooststellingwerf	17,50	4,10	2,72%	1,64%	1,74%	53,16%	2,28%	0,82%	11,05%	3,15%	50	1,51%
75	Haarlem	15,06	2,83	4,21%	1,03%	1,31%	18,62%	5,11%	0,75%	17,79%	4,84%	72	0,54%
76	Rozenburg	0,00	10,00	4,06%	0,72%	1,96%	0,00%	5,09%	0,94%	22,73%	4,71%	28	0,88%
77	Leidschendam-Voorburg	19,84	0,00	4,11%	1,02%	2,48%	8,50%	6,16%	1,13%	10,58%	4,38%	60	0,53%
78	Zwolle	20,67	3,00	3,80%	0,89%	2,75%	11,86%	5,94%	0,81%	9,86%	3,69%	45	0,99%
79	Hilversum	21,24	3,20	3,84%	0,57%	1,48%	3,01%	4,00%	0,57%	13,81%	5,09%	99	0,89%
80	Weesp	22,55	18,40	3,63%	0,43%	1,17%	0,00%	6,17%	0,53%	12,58%	4,35%	63	0,41%
81	Ouderkerk	38,55	9,26	2,33%	0,00%	2,46%	0,00%	1,01%	0,95%	12,63%	2,94%	181	0,00%
82	Alkmaar	16,00	1,81	3,91%	1,11%	1,30%	8,04%	4,73%	0,97%	15,57%	5,30%	50	0,69%
83	Veenendaal	17,99	0,00	2,46%	0,91%	2,42%	10,35%	5,44%	0,66%	14,37%	3,94%	142	0,44%
84	Heerhugowaard	25,73	2,93	3,28%	0,87%	1,26%	0,00%	3,37%	0,77%	8,63%	4,89%	115	0,91%
85	Amersfoort	14,25	1,47	3,62%	1,47%	2,28%	16,60%	4,65%	0,54%	11,24%	4,20%	105	0,46%
86	Rucphen	11,85	11,36	2,40%	1,83%	2,11%	0,00%	3,32%	0,66%	22,14%	3,26%	96	0,31%
87	Nieuwegein	12,21	1,53	4,03%	0,70%	2,17%	0,00%	4,99%	0,46%	14,23%	4,87%	110	0,62%
88	Roosendaal	10,78	2,58	3,35%	1,07%	2,88%	7,40%	3,62%	0,88%	20,13%	4,02%	71	0,44%
89	Goirle	16,49	0,00	2,36%	0,90%	3,87%	0,00%	2,55%	1,10%	9,80%	3,69%	51	1,53%
90	Heemskerk	15,60	7,71	2,41%	1,60%	1,10%	19,42%	5,24%	0,86%	18,25%	3,77%	47	0,76%
91	Zeist	14,10	3,19	5,01%	0,85%	3,09%	0,00%	4,74%	0,38%	10,27%	5,42%	43	0,44%
92	Zaanstad	12,43	5,51	3,53%	1,25%	1,00%	17,59%	5,24%	0,27%	18,51%	4,99%	75	0,58%
93	Hengelo (O.)	21,34	3,30	3,23%	1,25%	0,04%	37,48%	6,24%	0,94%	12,71%	3,52%	66	0,85%
94	Dantumadiel	27,60	4,88	2,76%	1,34%	1,53%	77,72%	3,99%	0,95%	9,75%	2,21%	51	0,30%
95	Urk	23,22	2,54	3,71%	0,47%	1,75%	0,00%	1,81%	0,12%	19,57%	3,46%	116	1,31%
96	Waalwijk	21,25	10,35	2,76%	0,78%	1,71%	0,00%	3,36%	1,00%	16,34%	3,78%	54	0,68%
97	Wageningen	8,36	24,92	2,20%	0,58%	2,14%	13,51%	5,56%	0,34%	8,87%	2,91%	68	0,69%
98	Ede	25,48	4,30	2,49%	0,71%	2,26%	6,17%	3,99%	0,31%	16,42%	3,60%	113	0,58%
99	Borger-Odoorn	26,62	0,00	2,00%	2,13%	1,69%	62,54%	3,20%	0,92%	9,18%	2,70%	42	0,79%
100	Vlagtwedde	30,72	0,00	3,27%	1,32%	1,75%	78,42%	1,84%	0,58%	13,17%	2,57%	24	0,69%
101	Noord-Beveland	18,69	0,00	3,13%	0,00%	4,12%	21,40%	2,94%	0,37%	14,69%	4,92%	47	0,57%
102	Vaals	14,37	0,00	1,07%	0,97%	1,95%	72,01%	7,93%	0,06%	19,86%	3,61%	34	0,89%
103	Alphen aan den Rijn	12,52	5,63	3,19%	0,83%	2,89%	0,00%	3,75%	1,61%	9,97%	4,08%	42	0,31%
104	Cuijk	4,54	0,00	2,94%	1,31%	3,17%	40,71%	4,35%	0,56%	12,39%	3,27%	52	0,89%
105	Bergen op Zoom	9,20	3,03	2,70%	1,14%	2,12%	25,25%	4,66%	0,69%	21,10%	4,30%	41	0,45%
106	Winterswijk	11,76	3,61	3,21%	1,84%	2,20%	16,49%	3,25%	0,71%	14,10%	3,66%	55	0,60%
107	Sliedrecht	14,27	0,00	2,55%	0,49%	1,73%	0,00%	3,57%	1,54%	18,31%	3,78%	97	0,58%
108	Heerenveen	11,20	0,00	4,15%	0,98%	2,50%	17,25%	5,30%	1,27%	9,40%	3,94%	36	0,39%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
109	Schagen	46,00	0,00	3,53%	0,90%	1,09%	0,00%	3,56%	0,48%	10,38%	3,88%	61	0,94%
110	Franekeradeel	10,60	5,29	3,70%	1,24%	1,94%	20,43%	4,09%	1,40%	12,27%	3,34%	48	0,17%
111	Halderberge	16,76	15,33	2,69%	0,66%	2,08%	0,00%	2,95%	0,69%	17,48%	3,26%	61	0,46%
112	Kollumerland c.a.	25,04	7,14	2,87%	1,31%	1,63%	17,12%	3,27%	1,11%	16,84%	2,50%	36	0,46%
113	Tholen	11,91	8,75	2,54%	0,82%	2,30%	0,00%	2,34%	1,05%	18,20%	3,61%	98	0,13%
114	IJsselstein	8,56	0,00	3,55%	0,92%	1,68%	0,00%	3,66%	0,37%	12,81%	3,58%	179	0,60%
115	Apeldoorn	12,95	7,30	3,35%	0,93%	2,31%	5,64%	4,19%	0,53%	13,46%	3,97%	52	0,61%
116	Noordoostpolder	21,49	0,00	2,48%	1,00%	2,55%	30,41%	4,09%	0,57%	9,64%	3,50%	40	1,08%
117	Vianen	16,64	9,43	2,55%	0,49%	1,90%	18,79%	3,54%	0,55%	8,52%	4,08%	110	0,33%
118	Weststellingwerf	13,96	0,00	2,44%	1,08%	1,83%	61,76%	3,88%	1,37%	12,50%	3,04%	45	0,29%
119	Goes	23,29	0,00	2,71%	1,21%	3,50%	23,41%	4,21%	0,50%	10,81%	3,58%	29	0,58%
120	Nijefurd	73,18	0,00	1,74%	1,84%	1,92%	31,97%	2,04%	0,65%	5,69%	1,10%	31	0,68%
121	Landgraaf	17,94	0,00	2,98%	1,95%	1,44%	14,24%	6,41%	0,23%	14,74%	3,70%	35	0,89%
122	Boxtel	39,23	2,73	3,24%	0,89%	2,75%	0,00%	3,28%	0,45%	14,36%	2,27%	64	0,40%
123	Bodegraven	15,40	4,22	2,67%	0,41%	2,03%	0,00%	2,64%	1,01%	13,45%	3,57%	141	0,16%
124	Alblasserdam	16,58	7,22	2,52%	0,54%	2,21%	0,00%	3,47%	1,32%	14,20%	3,86%	76	0,00%
125	Oosterhout	11,08	1,89	3,57%	0,69%	2,69%	0,00%	3,47%	1,22%	14,00%	3,60%	43	0,56%
126	Bergambacht	33,03	16,81	1,31%	0,12%	2,11%	0,00%	1,29%	1,12%	13,30%	2,47%	106	0,00%
127	Coevorden	9,80	2,82	2,58%	2,10%	1,91%	36,59%	4,93%	0,78%	12,73%	3,03%	27	0,53%
128	Katwijk	18,78	3,82	2,12%	0,39%	1,78%	0,00%	2,27%	0,95%	18,40%	4,51%	109	0,18%
129	Beesel	8,66	7,58	2,04%	0,94%	1,54%	0,00%	5,13%	0,10%	14,27%	3,39%	112	1,10%
130	Purmerend	11,76	2,51	3,28%	1,41%	1,56%	8,00%	3,84%	0,25%	14,01%	5,01%	53	0,71%
131	Druten	46,84	10,20	1,92%	0,85%	1,23%	0,00%	3,25%	0,46%	15,94%	2,38%	51	0,56%
132	Heerde	37,92	5,00	4,25%	0,41%	2,29%	0,00%	1,99%	0,45%	16,04%	2,53%	45	0,38%
133	Rhenen	17,76	4,10	2,44%	0,84%	1,37%	0,00%	3,60%	0,50%	19,03%	3,83%	71	0,83%
134	Renkum	27,89	14,98	1,96%	0,90%	1,50%	0,00%	3,90%	0,61%	7,93%	3,44%	59	0,49%
135	Ferwerderadiel	35,74	0,00	2,54%	1,67%	1,61%	33,40%	2,84%	0,90%	5,29%	2,14%	78	0,44%
136	Wûnseradiel	8,65	14,18	2,55%	0,98%	1,98%	9,83%	2,43%	1,22%	5,74%	2,80%	90	0,29%
137	Binnenmaas	17,14	6,43	1,91%	0,50%	2,23%	0,00%	1,67%	1,32%	7,84%	3,61%	49	1,23%
138	Hardinxveld-Giessendam	5,60	0,00	2,07%	0,48%	2,24%	0,00%	0,66%	1,37%	16,86%	2,93%	141	0,79%
139	Hillegom	23,84	4,88	2,42%	0,35%	2,11%	0,00%	2,35%	1,31%	9,07%	3,52%	95	0,30%
140	Geldrop-Mierlo	15,38	5,25	2,39%	0,79%	3,44%	11,46%	3,30%	0,37%	12,65%	3,46%	45	0,64%
141	Neder-Betuwe	7,92	3,30	2,05%	0,72%	1,42%	0,00%	2,05%	0,60%	17,32%	3,76%	130	0,93%
142	Etten-Leur	14,40	4,11	2,63%	1,70%	2,24%	0,00%	3,84%	0,81%	11,48%	3,18%	80	0,25%
143	Meppel	14,88	2,78	2,60%	1,50%	1,81%	12,85%	3,99%	1,20%	10,93%	2,72%	58	0,45%
144	Doetinchem	18,26	1,76	3,04%	1,06%	2,36%	20,87%	2,99%	0,56%	8,95%	3,02%	56	0,75%
145	Ameland	0,00	20,83	1,86%	1,23%	0,76%	0,00%	1,27%	0,89%	20,39%	1,18%	14	1,85%
146	Menaldumadeel	7,50	22,56	2,86%	1,00%	2,49%	1,31%	1,52%	0,58%	9,79%	2,42%	55	0,23%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
147	Papendrecht	14,42	2,75	2,58%	0,53%	1,98%	0,00%	3,14%	1,75%	10,15%	3,43%	58	0,43%
148	Rheden	12,04	7,67	2,95%	1,03%	1,88%	13,25%	4,78%	0,63%	11,32%	3,23%	59	0,26%
149	Twenterand	9,35	0,00	2,81%	1,26%	1,32%	13,65%	2,58%	0,60%	20,42%	3,30%	87	0,59%
150	Uden	8,35	7,11	3,37%	0,61%	4,25%	0,00%	2,55%	0,39%	12,73%	3,05%	45	0,34%
151	Losser	10,49	4,50	2,48%	1,56%	1,50%	19,71%	2,29%	0,85%	10,27%	2,42%	75	0,90%
152	De Marne	10,85	0,00	3,11%	1,23%	2,22%	65,81%	5,33%	0,40%	9,09%	3,30%	17	0,31%
153	Valkenswaard	20,52	0,00	2,43%	1,17%	3,39%	16,64%	3,91%	0,26%	8,83%	4,08%	36	0,46%
154	Gilze en Rijen	13,34	8,06	2,18%	1,23%	1,86%	0,00%	3,15%	0,86%	13,22%	3,72%	32	0,66%
155	Harderwijk	18,35	1,93	2,64%	0,51%	1,97%	0,00%	3,73%	0,35%	16,03%	3,93%	68	0,72%
156	Woensdrecht	29,58	0,00	1,25%	0,78%	2,20%	0,00%	2,54%	0,49%	15,47%	4,58%	58	0,71%
157	Marum	20,02	0,00	2,38%	1,45%	2,30%	14,60%	2,42%	0,97%	14,09%	3,42%	65	0,00%
158	Montferland	22,73	3,32	2,58%	0,84%	2,08%	0,26%	2,23%	0,56%	13,11%	2,69%	70	0,88%
159	Loppersum	10,27	0,00	2,32%	2,29%	1,34%	61,64%	4,61%	0,38%	5,33%	2,78%	55	0,59%
160	Nijkerk	29,82	0,00	2,92%	0,47%	1,38%	0,00%	1,48%	0,36%	12,47%	3,89%	116	0,50%
161	Veghel	17,45	7,06	2,88%	0,61%	3,31%	7,39%	2,45%	0,38%	13,50%	2,04%	72	0,26%
162	Steenwijkerland	7,78	0,00	2,44%	1,71%	1,92%	25,77%	4,37%	0,57%	10,09%	2,94%	55	0,77%
163	Leiderdorp	16,59	0,00	3,19%	0,45%	2,49%	0,00%	2,80%	1,15%	8,31%	3,56%	67	0,38%
164	Reimerswaal	18,21	3,03	2,08%	0,41%	2,37%	0,00%	2,12%	0,30%	21,50%	2,90%	49	1,06%
165	Barneveld	19,73	4,01	1,57%	0,55%	1,68%	0,17%	1,75%	0,29%	22,06%	3,53%	77	0,80%
166	Zwartewaterland	23,96	2,97	3,00%	0,24%	1,37%	1,08%	1,28%	0,69%	12,34%	2,75%	81	0,99%
167	Culemborg	14,72	0,00	2,81%	0,82%	1,33%	0,31%	6,13%	0,44%	14,28%	3,88%	89	0,23%
168	Weert	25,21	2,30	2,40%	1,46%	1,33%	8,23%	5,06%	0,12%	15,63%	3,31%	43	0,44%
169	Opsterland	25,36	0,00	2,49%	1,38%	1,89%	20,82%	2,86%	0,66%	9,59%	2,66%	43	0,58%
170	Maarssen	14,74	6,42	3,91%	0,56%	1,76%	0,00%	1,89%	0,51%	9,52%	3,94%	52	0,47%
171	Bunschoten	24,79	0,00	1,86%	0,25%	0,84%	0,00%	1,18%	0,24%	22,21%	2,80%	141	0,83%
172	Abcoude	10,98	12,50	1,85%	0,49%	1,40%	0,00%	1,32%	0,13%	2,50%	3,42%	127	1,23%
173	Zuidplas	10,02	2,33	2,26%	0,43%	2,54%	0,00%	2,33%	1,01%	7,01%	2,98%	115	0,50%
174	Neerijnen	33,91	0,00	1,57%	0,42%	1,13%	0,00%	1,33%	0,47%	17,57%	3,66%	100	0,59%
175	Soest	15,03	4,31	3,01%	0,83%	1,64%	0,00%	2,76%	0,35%	10,46%	3,96%	98	0,24%
176	Gaasterlân-Sleat	21,51	0,00	2,96%	0,86%	3,03%	34,93%	1,30%	0,78%	9,65%	2,54%	51	0,00%
177	Waddinxveen	12,63	3,52	1,82%	0,47%	3,05%	0,00%	2,21%	1,24%	12,51%	2,74%	45	0,57%
178	Velsen	14,81	1,56	3,76%	1,48%	1,14%	0,00%	3,70%	0,59%	12,16%	4,36%	25	0,28%
179	Hendrik-Ido-Ambacht	20,50	3,18	1,94%	0,39%	1,80%	0,00%	1,24%	1,77%	8,80%	2,95%	87	0,12%
180	Oisterwijk	13,15	3,85	2,76%	0,72%	1,95%	0,00%	1,91%	0,70%	7,31%	4,52%	65	0,45%
181	Ridderkerk	17,95	0,00	2,63%	1,45%	1,60%	16,65%	3,82%	0,53%	15,67%	3,19%	35	0,32%
182	Oldebroek	27,93	0,00	2,80%	0,37%	2,16%	0,00%	1,44%	0,27%	18,70%	2,61%	90	0,37%
183	Enkhuizen	13,42	4,52	2,77%	0,81%	1,04%	0,00%	2,86%	0,52%	17,71%	4,27%	51	0,34%
184	Grootegast	24,11	0,00	2,33%	1,68%	1,78%	35,31%	1,91%	0,41%	11,82%	2,14%	44	0,52%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
185	Stein	15,31	15,79	2,26%	1,54%	1,38%	0,00%	2,65%	0,06%	10,09%	3,66%	42	0,29%
186	Krimpen aan den IJssel	11,60	3,33	2,87%	0,41%	2,30%	0,00%	2,76%	0,72%	12,88%	4,12%	53	0,21%
187	Woudenberg	34,24	8,26	2,02%	0,43%	1,84%	0,00%	1,67%	0,27%	9,86%	2,37%	58	0,83%
188	Medemblik	20,02	0,00	3,17%	0,66%	1,18%	0,00%	1,44%	0,56%	9,80%	4,50%	60	0,73%
189	Boekel	20,26	0,00	1,89%	0,65%	2,71%	0,00%	1,99%	0,44%	27,73%	1,86%	90	0,00%
190	Graafstroom	9,01	0,00	0,85%	0,10%	1,87%	0,00%	0,71%	1,49%	12,14%	1,76%	188	0,52%
191	Echt-Susteren	8,39	3,94	1,60%	1,27%	1,76%	0,00%	3,35%	0,35%	10,14%	4,31%	79	0,57%
192	Deurne	14,34	0,00	2,79%	1,56%	2,55%	0,00%	2,55%	0,18%	13,13%	3,20%	71	0,28%
193	Veldhoven	13,68	0,00	2,56%	0,75%	4,22%	0,00%	2,93%	0,27%	7,53%	3,47%	48	0,39%
194	Elburg	13,88	9,68	0,98%	0,41%	1,26%	0,00%	1,64%	0,29%	13,26%	2,66%	141	0,69%
195	Gemert-Bakel	16,05	0,00	1,52%	1,32%	2,11%	0,00%	2,54%	0,37%	16,87%	2,67%	65	0,88%
196	Kampen	12,35	2,82	3,07%	0,59%	2,12%	11,61%	2,49%	0,59%	11,02%	2,65%	80	0,30%
197	Korendijk	9,81	10,42	1,52%	0,87%	2,09%	0,00%	0,79%	0,99%	13,40%	3,52%	72	0,00%
198	Geertruidenberg	5,83	0,00	1,91%	0,77%	2,29%	0,00%	2,78%	1,20%	16,15%	3,47%	38	0,55%
199	Westland	14,14	2,64	2,84%	0,47%	1,81%	0,37%	1,96%	0,40%	12,15%	3,10%	119	0,26%
200	Westervoort	0,00	7,19	3,17%	1,07%	1,54%	0,00%	4,75%	0,67%	13,48%	2,26%	83	0,17%
201	Stede Broec	19,86	4,24	2,58%	1,20%	1,22%	0,00%	2,76%	0,63%	11,81%	3,52%	35	0,49%
202	Ommen	33,80	10,05	2,10%	0,74%	1,77%	9,30%	2,61%	0,83%	9,07%	1,83%	26	0,18%
203	Nieuw-Lekkerland	35,68	0,00	1,92%	0,40%	2,15%	0,00%	1,43%	0,93%	14,24%	2,67%	8	0,83%
204	Heusden	15,26	2,34	2,29%	0,71%	3,20%	0,00%	3,04%	0,31%	15,70%	2,94%	45	0,22%
205	Oost Gelre	10,71	9,93	2,56%	0,82%	2,50%	0,00%	1,70%	0,24%	11,07%	2,87%	60	0,34%
206	Kapelle	25,81	0,00	3,28%	0,22%	2,36%	0,00%	1,00%	0,27%	8,94%	1,54%	126	0,54%
207	Epe	10,96	0,00	3,20%	0,57%	1,44%	16,38%	1,88%	0,41%	16,29%	2,64%	67	0,67%
208	Landerd	14,25	19,23	1,56%	0,65%	3,34%	0,00%	0,87%	0,35%	9,50%	2,18%	51	0,00%
209	Wormerland	13,69	12,90	2,43%	0,98%	0,64%	0,00%	2,49%	0,14%	7,94%	4,22%	45	0,66%
210	Oud-Beijerland	22,60	0,00	2,18%	0,57%	2,04%	0,00%	1,60%	1,07%	4,78%	3,44%	84	0,26%
211	Venray	15,23	2,30	2,88%	0,80%	0,79%	18,58%	4,51%	0,38%	15,71%	2,52%	66	0,24%
212	Valkenburg aan de Geul	58,21	0,00	1,23%	1,02%	1,42%	0,00%	3,39%	0,17%	5,10%	3,09%	44	0,45%
213	Sluis	11,24	0,00	2,73%	1,58%	1,91%	3,07%	2,73%	0,50%	13,38%	2,69%	18	0,88%
214	Dongen	4,42	11,90	2,09%	0,70%	1,54%	0,00%	2,48%	0,76%	12,10%	2,68%	72	0,27%
215	Dronten	7,87	2,36	2,00%	0,82%	3,06%	0,22%	4,99%	0,46%	9,90%	2,97%	13	0,83%
216	Nieuwkoop	19,96	3,69	1,73%	0,59%	1,81%	0,00%	1,28%	0,88%	6,04%	2,74%	139	0,00%
217	Meerssen	12,77	6,41	3,11%	1,50%	1,57%	0,00%	2,79%	0,10%	4,16%	3,52%	56	0,53%
218	Vught	8,90	7,55	2,88%	0,73%	3,33%	0,00%	2,07%	0,35%	6,59%	2,72%	31	0,50%
219	Anna Paulowna	14,79	0,00	3,08%	0,90%	1,20%	0,00%	2,05%	0,32%	14,81%	3,26%	63	0,64%
220	Boarnsterhim	5,54	0,00	3,82%	1,23%	1,61%	15,79%	2,42%	1,04%	5,15%	2,70%	45	0,40%
221	Brummen	21,46	0,00	3,64%	0,43%	1,35%	0,00%	2,15%	0,58%	12,01%	3,08%	49	0,48%
222	Schoonhoven	9,31	0,00	1,76%	0,19%	2,43%	0,00%	3,68%	0,96%	12,42%	3,28%	97	0,00%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
223	Werkendam	16,33	2,99	2,24%	0,59%	1,57%	0,00%	1,44%	0,80%	18,20%	3,31%	56	0,11%
224	Zundert	16,82	5,88	1,29%	0,73%	2,38%	0,00%	1,85%	0,37%	15,46%	2,35%	94	0,16%
225	Staphorst	15,54	0,00	1,67%	0,18%	0,85%	5,85%	1,02%	0,12%	27,93%	1,31%	137	0,82%
226	Tytsjerksteradiel	20,81	8,33	2,02%	1,15%	1,91%	0,00%	2,34%	0,40%	7,56%	2,31%	43	0,57%
227	Lopik	19,92	0,00	1,42%	0,25%	1,29%	0,00%	1,88%	0,32%	14,33%	3,39%	128	0,43%
228	Steenbergen	5,14	4,31	1,96%	0,47%	2,07%	0,00%	2,28%	0,68%	14,85%	3,35%	68	0,30%
229	Oude IJsselstreek	5,61	7,25	2,20%	0,92%	1,60%	0,67%	2,60%	0,37%	14,06%	2,19%	89	0,38%
230	Diemen	5,04	0,00	3,55%	0,72%	0,95%	0,00%	4,64%	0,24%	15,18%	4,55%	54	0,12%
231	Rijnwaarden	20,37	0,00	1,62%	0,49%	2,24%	27,41%	2,90%	0,41%	15,64%	2,53%	31	0,35%
232	Nederlek	15,51	7,41	1,87%	0,40%	1,82%	0,00%	1,91%	0,80%	13,29%	3,29%	20	0,41%
233	Gennep	14,56	12,82	2,96%	0,48%	0,86%	0,00%	2,87%	0,26%	12,79%	2,57%	70	0,00%
234	Pijnacker-Nootdorp	10,87	3,37	3,14%	0,36%	1,76%	0,00%	1,56%	0,31%	5,97%	3,14%	126	0,15%
235	Wieringen	14,20	0,00	2,75%	0,61%	1,29%	0,00%	2,25%	0,79%	8,61%	2,84%	49	0,90%
236	Borne	15,34	4,59	2,50%	0,77%	1,57%	0,00%	2,85%	0,53%	7,42%	2,18%	78	0,46%
237	Edam-Volendam	15,04	5,49	2,55%	0,54%	0,58%	0,00%	1,33%	0,04%	15,39%	4,91%	74	0,12%
238	Hulst	8,94	4,41	2,24%	1,08%	1,70%	0,00%	2,13%	0,74%	10,65%	2,86%	47	0,44%
239	Laarbeek	26,13	4,18	1,77%	1,17%	2,10%	0,00%	1,83%	0,16%	15,16%	2,33%	64	0,00%
240	Haaksbergen	23,28	7,22	3,16%	0,66%	1,18%	0,00%	2,02%	0,55%	6,07%	2,00%	54	0,43%
241	Schijndel	9,88	0,00	1,98%	0,52%	3,33%	0,00%	1,99%	0,36%	14,18%	3,33%	59	0,14%
242	Nuth	0,00	0,00	1,53%	0,91%	0,94%	38,04%	2,70%	0,17%	10,30%	3,22%	82	0,93%
243	Reusel-De Mierden	19,40	14,60	1,09%	0,40%	2,98%	0,00%	1,51%	0,34%	9,30%	2,65%	42	0,00%
244	Rijssen-Holten	10,51	9,77	1,66%	0,39%	0,80%	0,00%	1,44%	0,43%	15,05%	2,38%	99	0,48%
245	Bernheze	14,16	6,31	1,62%	0,73%	2,40%	0,00%	1,68%	0,39%	13,55%	2,32%	60	0,32%
246	Leek	11,44	4,57	2,35%	1,13%	1,92%	0,00%	4,02%	0,54%	5,84%	2,50%	53	0,34%
247	Groesbeek	13,00	7,52	1,41%	1,25%	1,42%	27,18%	3,35%	0,28%	11,96%	3,10%	19	0,17%
248	Midden-Drenthe	6,73	3,15	2,92%	0,95%	1,65%	1,62%	2,79%	0,76%	6,91%	2,48%	60	0,43%
249	Zandvoort	0,00	0,00	2,76%	0,85%	1,90%	0,00%	5,18%	0,59%	9,02%	4,24%	17	0,49%
250	Woerden	10,75	4,73	2,70%	0,44%	1,51%	0,00%	1,78%	0,38%	10,29%	3,46%	78	0,19%
251	Grave	0,00	0,00	2,27%	1,14%	4,24%	0,00%	1,05%	0,25%	8,06%	3,02%	41	0,56%
252	Schouwen-Duiveland	18,09	0,00	2,58%	0,62%	2,36%	0,00%	2,04%	0,38%	11,13%	3,40%	26	0,43%
253	Berkelland	12,60	6,58	3,47%	0,52%	2,03%	0,00%	1,98%	0,29%	10,35%	2,67%	50	0,08%
254	Zaltbommel	3,71	2,82	2,21%	0,96%	1,08%	0,00%	1,92%	0,40%	19,26%	3,42%	51	0,47%
255	Uithoorn	15,67	6,92	2,01%	0,41%	0,87%	0,00%	2,18%	0,33%	9,66%	3,96%	72	0,27%
256	Andijk	16,94	0,00	2,10%	0,37%	1,01%	0,00%	1,34%	1,48%	8,80%	3,72%	28	0,48%
257	Simpelveld	0,00	11,49	1,95%	0,83%	1,44%	0,00%	1,92%	0,19%	11,24%	3,46%	65	0,33%
258	Aalten	8,18	3,36	2,28%	0,89%	1,88%	0,00%	1,92%	0,43%	11,50%	2,45%	55	0,59%
259	Noordenveld	18,47	0,00	2,68%	1,32%	1,33%	0,61%	2,96%	0,67%	5,29%	2,66%	42	0,47%
260	Overbetuwe	9,50	7,98	2,50%	0,42%	2,07%	0,00%	2,45%	0,27%	6,25%	3,38%	57	0,22%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
261	Sint-Michielsgestel	11,68	7,07	2,33%	0,63%	2,72%	0,00%	1,69%	0,29%	9,23%	2,50%	55	0,11%
262	Moerdijk	16,02	0,00	2,76%	0,73%	1,60%	0,00%	2,03%	0,58%	11,40%	3,56%	30	0,29%
263	Borsele	0,00	0,00	1,73%	0,71%	2,75%	0,00%	1,46%	0,51%	10,25%	2,20%	91	0,74%
264	Zoeterwoude	25,95	0,00	3,16%	0,13%	2,11%	0,00%	1,05%	0,32%	7,88%	2,46%	70	0,32%
265	Huizen	16,19	7,41	2,38%	0,40%	1,12%	0,00%	2,55%	0,38%	7,81%	3,58%	65	0,07%
266	Millingen aan de Rijn	38,02	0,00	2,18%	0,63%	1,52%	0,00%	3,81%	0,00%	11,54%	1,92%	77	0,00%
267	Putten	4,45	3,39	2,50%	0,28%	1,44%	0,00%	1,76%	0,44%	13,92%	2,73%	69	0,64%
268	Aalburg	7,62	0,00	1,86%	0,17%	1,53%	0,00%	0,61%	0,55%	21,00%	3,25%	89	0,23%
269	Waalre	19,75	0,00	2,07%	0,79%	2,51%	0,00%	2,05%	0,18%	4,71%	2,67%	112	0,00%
270	Leudal	15,48	0,00	2,02%	0,73%	2,51%	0,00%	1,88%	0,26%	6,08%	3,32%	55	0,52%
271	Barendrecht	12,01	1,64	2,48%	0,72%	1,33%	0,00%	2,19%	0,34%	8,22%	3,59%	68	0,38%
272	Oldenzaal	14,59	0,00	2,18%	0,80%	1,78%	13,69%	3,53%	0,59%	8,01%	3,09%	41	0,11%
273	Veere	30,71	5,10	2,07%	0,24%	1,60%	0,00%	1,23%	0,27%	8,57%	2,25%	31	0,78%
274	Geldermalsen	3,88	5,95	2,35%	0,43%	1,10%	0,00%	1,68%	0,37%	11,93%	2,93%	104	0,24%
275	Lochem	14,87	0,00	4,26%	0,67%	1,82%	0,00%	2,01%	0,20%	6,91%	3,03%	38	0,32%
276	Nunspeet	18,94	5,59	1,51%	0,24%	1,47%	0,00%	1,65%	0,41%	12,07%	3,32%	65	0,21%
277	Vlist	10,80	0,00	1,33%	0,33%	2,12%	0,00%	1,69%	0,89%	12,02%	2,72%	103	0,00%
278	Renswoude	41,99	0,00	2,14%	0,00%	0,40%	0,00%	1,61%	0,32%	13,44%	2,33%	62	0,54%
279	Asten	6,60	0,00	2,06%	1,37%	2,35%	0,00%	2,35%	0,34%	12,78%	2,60%	60	0,20%
280	Oostflakkee	23,26	0,00	0,94%	0,62%	1,06%	0,00%	1,38%	0,73%	14,73%	3,78%	73	0,00%
281	Langedijk	15,65	0,00	2,02%	0,31%	1,04%	0,00%	2,65%	0,70%	9,61%	4,01%	63	0,22%
282	Maasdriel	4,65	7,75	1,77%	0,74%	1,29%	0,00%	1,29%	0,44%	13,80%	3,40%	44	0,43%
283	Utrechtse Heuvelrug	9,46	2,51	2,96%	0,20%	2,15%	0,00%	2,49%	0,29%	7,47%	3,82%	37	0,35%
284	Houten	4,16	5,96	2,01%	0,45%	1,40%	0,00%	1,97%	0,32%	4,07%	3,00%	74	0,96%
285	Voorschoten	19,99	0,00	2,35%	0,34%	1,91%	0,00%	1,95%	1,09%	5,99%	3,08%	47	0,00%
286	Teylingen	14,63	2,42	2,31%	0,17%	2,20%	0,00%	1,15%	0,70%	7,53%	3,30%	61	0,09%
287	Ermelo	8,87	0,00	2,45%	0,56%	1,84%	0,00%	2,07%	0,33%	10,17%	3,88%	54	0,32%
288	Heeze-Leende	14,97	8,55	1,79%	0,44%	2,56%	0,00%	2,11%	0,18%	7,89%	2,63%	41	0,23%
289	Bergen (NH.)	16,44	14,15	1,95%	0,37%	0,66%	0,00%	2,29%	0,34%	3,94%	3,34%	62	0,11%
290	Hardenberg	15,74	1,50	1,80%	0,79%	1,85%	1,33%	2,42%	0,29%	12,07%	2,24%	62	0,37%
291	Duiven	10,99	10,95	2,24%	0,58%	1,63%	0,00%	2,12%	0,27%	5,07%	2,68%	57	0,23%
292	Bergeijk	23,84	5,56	1,51%	0,48%	2,36%	0,00%	1,67%	0,00%	8,31%	3,18%	62	0,00%
293	Roerdalen	12,61	5,68	1,54%	0,73%	1,71%	0,00%	3,03%	0,28%	14,27%	2,58%	43	0,18%
294	Raalte	11,59	5,10	1,96%	0,28%	1,83%	0,00%	2,76%	0,51%	11,50%	1,90%	71	0,16%
295	Winsum	0,00	0,00	2,60%	1,66%	2,14%	13,43%	3,57%	0,21%	5,76%	2,35%	57	0,23%
296	Zederik	14,75	0,00	1,43%	0,16%	1,22%	0,00%	1,49%	0,57%	10,30%	2,24%	140	0,21%
297	Westerveld	19,38	0,00	1,91%	1,30%	1,15%	5,63%	2,81%	0,51%	2,87%	2,56%	29	0,80%
298	Oegstgeest	9,76	0,00	2,19%	0,30%	1,93%	0,00%	1,72%	1,11%	3,31%	3,23%	69	0,14%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
299	Son en Breugel	0,00	5,52	1,57%	0,48%	3,27%	0,00%	2,20%	0,19%	6,86%	2,75%	54	0,48%
300	Liesveld	9,66	0,00	0,64%	0,11%	1,97%	0,00%	0,77%	1,00%	13,27%	3,01%	59	0,59%
301	Middelharnis	0,00	0,00	1,22%	0,42%	1,19%	0,00%	1,53%	0,99%	11,32%	4,09%	62	0,53%
302	Lingewaard	24,91	4,26	1,42%	0,36%	0,83%	0,00%	2,12%	0,27%	10,10%	2,80%	79	0,24%
303	Wymbritseradiel	48,46	0,00	1,86%	0,68%	1,39%	4,04%	1,47%	0,12%	5,19%	1,68%	60	0,21%
304	Bussum	10,81	0,00	2,18%	0,55%	0,74%	0,00%	2,64%	0,32%	5,04%	3,79%	118	0,13%
305	Maasdonk	0,00	9,62	1,64%	0,41%	2,24%	0,00%	1,08%	0,00%	14,02%	2,05%	92	0,25%
306	De Ronde Venen	9,25	3,12	3,04%	0,28%	1,37%	0,00%	2,37%	0,42%	8,84%	3,33%	39	0,28%
307	Margraten	8,73	0,00	4,32%	0,60%	2,64%	0,00%	1,72%	0,21%	4,49%	3,06%	37	0,00%
308	Aa en Hunze	13,91	4,48	1,85%	1,50%	1,50%	1,08%	2,37%	0,46%	5,48%	2,70%	28	0,28%
309	Best	10,69	0,00	1,45%	0,59%	3,20%	0,00%	3,11%	0,31%	7,87%	2,72%	43	0,23%
310	Leeuwarderadeel	0,00	0,00	1,89%	0,94%	2,90%	0,00%	3,34%	0,87%	8,18%	1,67%	66	0,00%
311	Wijchen	16,13	2,40	1,85%	1,17%	1,55%	0,00%	2,89%	0,26%	5,90%	2,82%	34	0,43%
312	Baarn	0,00	0,00	3,18%	0,29%	1,51%	0,00%	3,57%	0,32%	6,30%	3,28%	64	0,45%
313	Baarle-Nassau	21,62	0,00	1,24%	0,20%	1,27%	0,00%	0,85%	1,27%	4,87%	2,83%	44	0,55%
314	Drimmelen	8,81	0,00	2,12%	0,42%	1,49%	0,00%	1,58%	0,39%	16,67%	2,17%	70	0,36%
315	Goedereede	19,42	0,00	0,90%	0,89%	1,21%	0,00%	1,52%	0,49%	12,97%	2,56%	22	0,90%
316	Beuningen	12,27	4,81	1,96%	0,55%	1,57%	0,00%	2,82%	0,41%	9,56%	2,59%	57	0,00%
317	Texel	16,38	9,17	2,78%	0,46%	0,66%	0,00%	1,66%	0,33%	7,36%	2,67%	32	0,29%
318	Beek	7,36	0,00	1,57%	0,90%	1,17%	0,00%	3,31%	0,09%	8,95%	3,17%	101	0,21%
319	Maasgouw	42,96	0,00	1,42%	0,84%	1,29%	0,00%	2,15%	0,21%	8,85%	2,64%	19	0,15%
320	Rijnwoude	5,86	4,69	1,49%	0,18%	1,94%	0,00%	1,17%	0,47%	10,66%	2,39%	79	0,32%
321	Mill en Sint Hubert	10,07	9,43	1,27%	0,48%	2,36%	0,00%	1,60%	0,36%	11,07%	1,71%	60	0,00%
322	Tynaarlo	17,94	0,00	3,10%	1,21%	1,58%	0,00%	1,56%	0,47%	1,85%	2,41%	54	0,11%
323	Hellendoorn	12,71	0,00	1,73%	0,83%	1,59%	0,00%	2,22%	0,73%	11,44%	1,78%	62	0,19%
324	Haarlemmermeer	9,29	0,55	2,88%	0,41%	0,86%	0,00%	2,34%	0,18%	7,04%	4,23%	44	0,43%
325	Strijen	12,32	0,00	1,78%	0,70%	1,98%	0,00%	1,53%	0,92%	10,26%	2,47%	46	0,00%
326	Noordwijk	0,00	7,66	2,63%	0,34%	1,20%	0,00%	2,07%	0,83%	7,33%	3,14%	33	0,14%
327	Zevenaar	11,64	3,46	1,61%	0,72%	1,77%	0,00%	3,52%	0,26%	8,78%	2,69%	32	0,35%
328	Wieringermeer	25,78	0,00	1,85%	0,42%	1,13%	0,00%	2,73%	0,27%	9,02%	3,32%	34	0,27%
329	Zijpe	19,51	0,00	2,27%	0,82%	0,73%	0,00%	1,93%	0,35%	11,33%	3,57%	47	0,00%
330	Noordwijkerhout	14,88	0,00	1,70%	0,60%	1,57%	0,00%	1,78%	1,25%	5,28%	2,80%	29	0,20%
331	Giessenlanden	14,40	0,00	0,85%	0,32%	1,44%	0,00%	0,86%	0,80%	8,16%	2,64%	52	0,85%
332	Hattem	18,76	0,00	1,73%	0,54%	1,57%	0,00%	1,83%	0,29%	3,80%	2,15%	46	1,03%
333	Lingewaal	9,74	0,00	1,69%	1,08%	1,39%	0,00%	2,70%	0,46%	11,59%	3,58%	36	0,00%
334	Scherpenzeel	21,43	0,00	1,68%	0,27%	1,15%	0,00%	0,85%	0,17%	11,23%	2,98%	102	0,00%
335	Niedorp	26,02	0,00	2,40%	0,64%	0,75%	0,00%	1,71%	0,21%	10,42%	2,24%	60	0,24%
336	Montfoort	14,38	0,00	2,19%	0,09%	1,07%	0,00%	1,44%	0,66%	7,01%	2,37%	96	0,23%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
337	Oirschot	11,97	6,54	1,31%	0,20%	2,30%	0,00%	1,20%	0,02%	8,48%	1,95%	80	0,37%
338	Boxmeer	14,96	0,00	2,30%	0,89%	2,57%	0,00%	1,96%	0,29%	11,85%	0,96%	61	0,00%
339	Buren	21,23	0,00	1,57%	0,79%	1,68%	0,00%	1,35%	0,17%	9,87%	3,35%	22	0,39%
340	Wijk bij Duurstede	13,13	0,00	2,59%	0,47%	1,37%	0,00%	1,93%	0,26%	5,43%	3,84%	55	0,12%
341	Voorst	41,00	0,00	3,09%	0,24%	1,00%	0,00%	1,79%	0,14%	9,02%	2,40%	20	0,00%
342	Zeewolde	0,00	0,00	2,76%	0,73%	3,44%	2,14%	2,28%	0,37%	1,44%	2,78%	14	0,42%
343	Heemstede	13,71	0,00	2,52%	0,53%	0,57%	0,00%	1,80%	0,63%	1,40%	2,94%	91	0,27%
344	Schinnen	18,65	0,00	1,71%	1,29%	1,39%	0,00%	3,00%	0,15%	11,86%	2,46%	42	0,00%
345	Kaag en Braassem	4,32	0,00	1,15%	0,28%	2,08%	0,00%	1,55%	0,55%	10,18%	2,84%	82	0,24%
346	Littenseradiel	8,85	0,00	1,24%	0,58%	1,81%	6,93%	1,42%	0,75%	5,25%	1,99%	88	0,27%
347	Loon op Zand	10,11	0,00	2,35%	0,60%	1,50%	0,00%	1,80%	0,88%	13,64%	2,43%	23	0,00%
348	Ten Boer	27,11	0,00	1,89%	1,05%	1,65%	1,33%	1,60%	0,37%	6,51%	1,69%	57	0,00%
349	Dalfsen	27,02	3,50	0,98%	0,36%	1,66%	0,00%	1,22%	0,27%	8,83%	1,22%	84	0,24%
350	Slochteren	14,51	0,00	2,07%	1,52%	1,83%	0,93%	2,54%	0,31%	4,70%	2,80%	32	0,00%
351	Westvoorne	0,00	0,00	2,33%	0,19%	2,08%	0,00%	1,06%	0,42%	10,84%	3,77%	40	0,24%
352	Brielle	7,53	0,00	2,41%	0,85%	1,33%	0,00%	2,41%	0,69%	7,37%	3,17%	16	0,23%
353	Skarsterlân	15,67	0,00	2,46%	0,54%	1,48%	1,64%	1,86%	0,66%	7,92%	2,63%	33	0,00%
354	Zeevang	32,08	0,00	1,14%	0,22%	0,98%	0,00%	0,65%	0,33%	3,13%	4,14%	73	0,00%
355	Cromstrijen	0,00	0,00	2,23%	0,32%	1,75%	0,00%	0,73%	1,46%	6,47%	3,14%	36	0,00%
356	West Maas en Waal	30,81	0,00	1,21%	0,37%	1,54%	0,00%	1,96%	0,34%	9,59%	3,01%	29	0,00%
357	Voerendaal	10,05	0,00	3,01%	0,95%	0,83%	0,00%	3,30%	0,17%	7,08%	2,27%	29	0,56%
358	Loenen	0,00	0,00	3,32%	0,75%	0,94%	0,00%	1,56%	0,31%	5,75%	3,76%	69	0,00%
359	Reeuwijk	8,30	0,00	1,04%	0,18%	2,58%	0,00%	1,31%	0,52%	10,53%	3,32%	28	0,24%
360	Amstelveen	11,20	5,14	2,13%	0,46%	1,02%	0,00%	2,68%	0,25%	3,43%	3,51%	33	0,24%
361	Sint-Oedenrode	0,00	5,95	1,30%	0,21%	2,68%	0,00%	2,00%	0,18%	10,26%	2,70%	42	0,18%
362	Ouder-Amstel	25,72	0,00	2,91%	0,21%	1,20%	0,00%	2,05%	0,07%	7,52%	3,55%	16	0,00%
363	Opmeer	35,58	0,00	2,14%	0,21%	0,36%	0,00%	1,44%	0,11%	10,21%	2,32%	66	0,00%
364	Eersel	12,27	0,00	2,05%	0,35%	3,25%	0,00%	1,48%	0,20%	5,97%	2,10%	21	0,34%
365	Leusden	7,56	3,48	1,58%	0,30%	1,52%	0,00%	1,52%	0,35%	4,08%	2,45%	55	0,66%
366	Waterland	27,28	0,00	1,85%	0,36%	0,77%	0,00%	1,37%	0,14%	4,35%	3,30%	45	0,39%
367	Lansingerland	12,05	0,00	1,94%	0,54%	1,14%	0,00%	2,05%	0,33%	8,07%	3,05%	38	0,35%
368	Wassenaar	8,90	0,00	3,02%	0,49%	1,33%	0,00%	2,77%	0,52%	4,58%	3,27%	16	0,12%
369	Lith	14,97	0,00	1,25%	0,89%	2,38%	0,00%	1,22%	0,06%	16,38%	2,21%	30	0,00%
370	Woudrichem	15,22	0,00	1,39%	0,51%	1,56%	0,00%	1,47%	0,47%	14,61%	1,58%	28	0,43%
371	Bronckhorst	27,10	3,34	1,60%	0,58%	1,42%	0,00%	1,43%	0,25%	7,75%	1,78%	38	0,09%
372	Heumen	12,05	0,00	1,53%	0,73%	1,31%	0,00%	1,98%	0,32%	5,12%	2,55%	76	0,20%
373	Bladel	17,02	0,00	1,22%	0,60%	3,13%	0,00%	0,69%	0,16%	6,43%	2,54%	44	0,00%
374	Nederweert	13,88	0,00	1,32%	0,65%	1,05%	0,00%	1,39%	0,00%	15,05%	2,42%	74	0,19%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
375	De Wolden	9,17	0,00	1,40%	1,34%	1,28%	0,00%	1,12%	0,28%	7,71%	2,53%	70	0,14%
376	Sint Anthonis	17,34	9,71	0,90%	0,63%	1,95%	0,91%	1,74%	0,00%	5,65%	1,70%	34	0,26%
377	Hof van Twente	9,72	5,80	2,27%	0,57%	0,91%	0,00%	1,54%	0,42%	6,82%	2,10%	34	0,31%
378	Someren	5,78	0,00	1,23%	0,93%	1,81%	0,00%	2,12%	0,12%	14,89%	1,62%	82	0,00%
379	Breukelen	7,20	5,92	2,27%	0,36%	1,04%	0,00%	1,73%	0,26%	6,37%	2,78%	42	0,22%
380	Schermer	20,44	0,00	0,57%	0,45%	0,85%	0,00%	0,77%	0,62%	5,82%	2,81%	100	0,00%
381	Cranendonck	6,04	0,00	1,06%	0,73%	2,52%	0,00%	2,42%	0,19%	8,52%	1,61%	47	0,52%
382	Lisse	0,00	4,03	2,20%	0,16%	1,15%	0,00%	1,64%	0,86%	6,32%	3,04%	43	0,00%
383	Peel en Maas	15,69	5,33	1,90%	0,60%	0,82%	0,00%	1,45%	0,18%	7,98%	1,74%	66	0,07%
384	Oudewater	10,47	0,00	3,09%	0,13%	0,84%	0,00%	0,84%	0,21%	9,41%	1,94%	95	0,00%
385	Drechterland	11,41	4,69	2,75%	0,25%	1,20%	0,00%	1,13%	0,59%	4,31%	2,16%	41	0,00%
386	Dirksland	12,16	0,00	1,43%	0,44%	0,73%	0,00%	1,95%	0,19%	15,81%	1,68%	27	0,83%
387	Aalsmeer	14,33	2,79	1,91%	0,26%	0,62%	0,00%	1,51%	0,25%	7,22%	3,71%	38	0,13%
388	Haaren	15,37	0,00	1,82%	0,27%	2,84%	0,00%	0,94%	0,12%	6,62%	1,21%	76	0,00%
389	Bedum	9,90	0,00	2,62%	0,65%	1,58%	0,00%	2,02%	0,20%	3,45%	1,48%	65	0,29%
390	Wervershoof	0,00	13,16	2,17%	0,14%	0,82%	2,88%	1,37%	0,37%	8,74%	1,41%	30	0,38%
391	Olst-Wijhe	6,12	0,00	1,29%	0,08%	1,71%	0,00%	2,68%	0,20%	9,04%	1,71%	98	0,19%
392	Muiden	15,97	0,00	1,59%	0,00%	0,71%	0,00%	2,58%	0,13%	6,74%	3,04%	48	0,53%
393	Gulpen-Wittem	18,16	0,00	1,01%	1,45%	1,07%	0,00%	1,84%	0,04%	6,27%	2,59%	23	0,51%
394	Eijsden	0,00	12,82	1,18%	0,44%	1,41%	0,00%	1,57%	0,04%	4,29%	2,95%	35	0,28%
395	Beemster	25,91	0,00	2,45%	0,61%	0,84%	0,00%	1,58%	0,11%	2,25%	2,75%	49	0,00%
396	Bloemendaal	0,00	7,30	1,80%	0,36%	0,60%	0,00%	1,19%	0,44%	1,10%	3,15%	54	0,48%
397	Koggenland	9,62	4,24	1,38%	0,22%	0,80%	0,00%	1,33%	0,28%	8,23%	3,42%	58	0,00%
398	Landsmeer	11,32	0,00	2,30%	1,20%	0,78%	0,00%	1,83%	0,09%	2,55%	4,70%	14	0,00%
399	Zuidhorn	5,25	0,00	1,61%	0,73%	2,21%	1,06%	1,67%	0,19%	3,17%	1,72%	58	0,50%
400	Laren	23,00	0,00	1,85%	0,49%	0,42%	0,00%	0,93%	0,47%	1,48%	3,42%	58	0,00%
401	Bergen (L.)	0,00	8,40	1,39%	1,14%	0,41%	0,00%	2,41%	0,14%	16,02%	2,71%	16	0,00%
402	Bernisse	0,00	0,00	1,37%	1,17%	1,61%	0,00%	1,54%	0,31%	12,14%	2,78%	18	0,28%
403	Eemnes	0,00	0,00	3,29%	0,43%	1,54%	0,00%	1,32%	0,31%	3,55%	2,80%	32	0,32%
404	Wierden	18,18	3,68	1,73%	0,55%	0,77%	0,00%	1,62%	0,31%	10,43%	1,49%	44	0,00%
405	Castricum	3,16	0,00	2,75%	0,57%	0,64%	0,00%	1,66%	0,50%	5,04%	2,60%	56	0,09%
406	Wijdereen	4,91	0,00	1,86%	0,38%	0,74%	0,00%	1,56%	0,49%	5,32%	3,58%	26	0,31%
407	Uitgeest	16,73	0,00	1,28%	0,31%	0,56%	0,00%	1,33%	0,30%	6,32%	2,68%	56	0,27%
408	Ubbergen	0,00	0,00	1,93%	0,69%	1,11%	0,00%	1,58%	0,63%	1,76%	2,58%	36	0,45%
409	Tubbergen	22,62	0,00	0,93%	0,60%	0,59%	0,00%	0,54%	0,04%	10,88%	1,38%	99	0,00%
410	De Bilt	0,00	0,00	1,38%	0,36%	1,65%	0,00%	2,89%	0,28%	4,65%	3,16%	43	0,16%
411	Dinkelland	15,22	3,65	1,89%	0,90%	0,62%	0,00%	0,76%	0,17%	6,30%	1,16%	62	0,13%
412	Haarlemmerliede c.a.	19,52	0,00	1,16%	0,80%	0,80%	0,00%	2,39%	0,08%	8,71%	2,13%	7	0,50%

Overall ranking	Provincie	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
413	Blaricum	13,46	0,00	2,03%	0,34%	0,59%	0,00%	1,61%	0,16%	4,66%	3,91%	33	0,00%
414	Albrandswaard	0,00	0,00	1,91%	0,06%	1,18%	0,00%	1,54%	0,48%	9,07%	3,06%	45	0,00%
415	Mook en Middelaar	0,00	0,00	2,05%	1,28%	0,65%	0,00%	2,18%	0,11%	7,91%	2,72%	37	0,00%
416	Vlieland	0,00	0,00	2,68%	1,52%	0,00%	0,00%	0,00%	0,79%	1,79%	2,33%	51	0,00%
417	Hilvarenbeek	13,86	0,00	1,75%	0,73%	1,50%	0,00%	1,11%	0,39%	5,16%	2,04%	14	0,00%
418	Harenkarspel	6,34	0,00	2,76%	0,48%	0,53%	0,00%	1,27%	0,20%	5,39%	2,46%	50	0,00%
419	Haren	12,11	0,00	2,04%	0,56%	1,34%	0,00%	1,95%	0,39%	2,26%	1,46%	22	0,17%
420	Nuenen c.a.	9,70	0,00	1,10%	0,93%	0,02%	0,00%	2,75%	0,24%	3,98%	2,94%	44	0,14%
421	Horst aan de Maas	10,62	0,00	1,38%	0,25%	0,58%	0,00%	1,80%	0,21%	6,81%	1,99%	32	0,48%
422	Alphen-Chaam	23,18	0,00	0,60%	0,14%	1,14%	0,76%	0,95%	0,10%	2,36%	2,37%	36	0,36%
423	Terschelling	0,00	0,00	0,78%	0,51%	1,05%	4,89%	1,16%	0,93%	2,15%	1,52%	78	0,00%
424	Heiloo	20,60	0,00	1,65%	0,41%	0,41%	0,00%	1,24%	0,21%	2,03%	2,51%	34	0,00%
425	Midden-Delfland	11,19	0,00	1,46%	0,18%	1,08%	0,00%	1,13%	0,29%	3,51%	2,37%	26	0,18%
426	Naarden	0,00	0,00	2,36%	0,41%	0,46%	0,00%	1,38%	0,28%	3,29%	3,64%	23	0,00%
427	Graft-De Rijp	0,00	0,00	1,53%	0,22%	0,52%	0,00%	0,64%	0,13%	7,02%	2,80%	65	0,00%
428	Oostzaan	0,00	0,00	2,75%	0,91%	0,47%	0,00%	0,47%	0,05%	5,03%	2,91%	11	0,00%
429	Bunnik	7,64	0,00	1,50%	0,28%	1,20%	0,00%	1,50%	0,15%	0,74%	2,40%	29	0,00%
430	Rozendaal	15,00	0,00	0,00%	0,00%	0,29%	0,00%	0,00%	0,29%	0,00%	3,15%	10	0,00%
431	Schiermonnikoog	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,08%	1,85%	15	0,00%

Bijlage 3: Rankings per gemeente per indicator

Deze overzichtstabel toont voor alle gemeenten de positie op de ranglijst voor alle 12 indicatoren van Kinderen in Tel. Deze positie is altijd een waarde tussen 1 (hoogste plaats in de rangorde en dus de minst goede score) en 431 (laagste plaats in de rangorde en dus de beste score). Let wel: de waarde 431 komt niet bij alle indicatoren voor. Dit is omdat meerdere gemeenten soms de laagste score hebben op een indicator. In dat geval is de laagste positie een gemiddelde van alle gemeenten die de laagste score hebben. Zo is de laagste plaats (en dus beste score) bij de indicator Zuigelingensterfte 334.

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
1	Rotterdam	90	112	2	53	90	21	1	19	1	2	178	5
2	s-Gravenhage	120	182	3	19	58	38	5	11	4	6	64	24
3	Amsterdam	60	147	4	24	160	29	2	236	2	1	153	14
4	Dordrecht	229	125	20	61	20	61	23	1	10	10	293	6
5	Heerlen	142	194	19	18	31	2	6	190	14	15	370	3
6	Pekela	412	45	13	1	96	1	33	212	12	31	331	396
7	Bellingwedde	30	2	398	4	44	3	90	243	51	190	409	26
8	Lelystad	228	84	1	51	7	75	45	122	61	3	398	1
9	Almelo	40	123	34	10	206	14	27	24	32	106	153	46
10	Enschede	81	141	47	37	106	25	9	20	28	42	320	15
11	Kerkrade	320	334	23	5	113	17	13	287	15	8	376	20
12	Schiedam	278	334	8	124	118	51	8	57	3	7	129	34
13	Hoogezand-Sappemeer	302	190	52	16	38	24	34	129	16	62	320	4
14	Leeuwarden	270	96	16	25	26	56	10	15	162	21	351	40
15	Vlissingen	27	214	6	54	10	97	32	35	57	48	304	90
16	Menterwolde	3	51	139	13	171	30	104	198	68	169	304	22
17	Helmond	39	195	64	8	12	52	41	164	41	66	136	87
18	Roermond	85	103	17	17	91	33	17	237	8	37	331	129
19	Den Helder	349	224	5	21	64	71	15	27	45	13	351	79
20	Leiden	327	146	18	139	41	124	22	5	52	11	82	92
21	Arnhem	286	137	53	81	80	37	4	103	23	22	376	51
22	Oldambt	368	196	141	2	68	15	38	110	124	152	376	83
23	Veendam	342	155	102	3	47	62	53	106	48	198	409	11
24	Tilburg	280	160	32	65	62	55	29	29	30	18	153	67
25	Eindhoven	108	149	42	178	4	84	19	96	24	26	263	64
26	Utrecht	118	118	12	174	157	59	14	166	11	5	162	188
27	Hoogeveen	66	183	86	14	145	22	69	59	38	185	313	21
28	Emmen	314	234	117	6	86	26	58	37	25	108	351	25
29	Gouda	384	124	59	97	23	107	42	3	42	41	67	118
30	Vlaardingen	252	230	44	133	136	58	16	42	5	52	304	50
31	Groningen	111	203	103	155	25	48	3	80	76	44	293	137
32	Zoetermeer	230	107	39	66	8	131	28	21	120	43	263	96

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
33	Delfzijl	134	334	43	15	132	54	21	159	18	123	401	13
34	Harlingen	76	334	56	32	148	23	75	17	106	147	64	179
35	Smallingerland	307	58	74	31	75	39	62	45	93	81	215	39
36	Leerdam	175	49	80	282	217	60	101	9	13	83	18	257
37	Stadskanaal	293	83	144	7	92	10	26	98	141	211	339	110
38	Delft	223	217	75	134	34	63	11	127	67	36	283	31
39	Nijmegen	254	169	101	80	55	45	7	143	54	19	234	114
40	Capelle aan den IJssel	246	193	10	234	97	78	35	32	70	17	198	76
41	Almere	162	154	25	22	85	126	39	113	90	24	313	36
42	Doesburg	115	39	100	59	98	28	40	156	34	91	227	258
43	Spijkenisse	160	334	65	186	46	133	37	40	47	34	153	29
44	Appingedam	300	334	33	12	105	6	36	165	75	60	257	396
45	Maassluis	183	24	38	294	121	295	20	154	9	25	170	197
46	Rijswijk	240	334	58	47	67	98	18	76	39	30	409	23
47	Zutphen	324	91	22	30	77	77	48	126	212	238	221	7
48	Boskoop	367	22	192	300	51	295	151	4	164	306	1	396
49	Gorinchem	237	71	57	105	135	116	87	6	36	64	241	153
50	Maastricht	243	231	186	92	36	43	12	230	63	4	283	165
51	Assen	365	151	29	11	89	64	49	46	284	113	370	45
52	Venlo	57	232	67	26	126	50	31	328	31	93	227	135
53	Beverwijk	42	211	116	20	368	109	94	56	86	32	162	33
54	s-Hertogenbosch	125	133	37	94	11	105	64	183	60	47	325	142
55	Middelburg	55	218	72	121	59	53	66	89	139	45	221	106
56	Sittard-Geleen	116	204	138	35	170	35	30	302	109	39	192	68
57	Eemmond	43	334	295	27	63	7	56	172	196	112	198	119
58	het Bildt	12	334	250	128	56	9	135	86	269	261	107	41
59	Deventer	133	207	9	131	123	67	78	147	119	57	178	78
60	Lemsterland	155	20	49	69	65	31	100	138	225	220	247	147
61	Hellevoetsluis	29	32	14	202	197	295	93	161	78	46	143	164
62	Hoorn	157	200	11	62	302	295	89	94	132	14	96	44
63	Brunssum	222	130	107	34	215	32	25	367	83	56	363	42
64	Breda	89	233	62	84	60	94	46	109	144	68	120	105
65	Terneuzen	238	219	30	9	71	95	92	87	96	87	331	172
66	Bolsward	63	334	145	58	187	11	44	149	322	231	178	19
67	Dongeradeel	345	76	167	41	216	12	121	90	117	284	257	18
68	Achtkarspelen	34	334	171	71	236	20	138	44	85	201	124	133
69	Zwijndrecht	153	216	50	243	120	295	60	2	110	78	272	222
70	Oss	132	71	89	44	9	99	125	273	71	141	263	102

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
71	Tiel	309	216	173	49	142	117	57	107	20	149	92	27
72	Onderbanken	412	1	130	313	329	295	97	376	247	245	86	10
73	Sneek	234	181	15	36	130	36	55	65	266	219	331	115
74	Ooststellingwerf	140	139	162	50	229	27	231	100	215	215	241	9
75	Haarlem	188	184	27	135	319	82	72	120	62	35	102	149
76	Rozenburg	412	31	35	226	177	295	73	72	17	38	387	61
77	Leidschendam-Voorburg	105	334	31	138	87	118	51	47	223	55	170	156
78	Zwolle	92	177	48	167	49	110	54	102	251	118	272	38
79	Hilversum	87	170	45	274	284	137	106	175	142	16	40	57
80	Weesp	77	7	61	327	343	295	50	193	174	59	146	212
81	Ouderkerk	11	41	230	429	88	295	406	69	173	249	3	396
82	Alkmaar	166	222	41	122	320	120	83	67	100	12	241	98
83	Veenendaal	135	334	207	158	94	113	61	145	121	88	5	195
84	Heerhugowaard	50	180	83	173	328	295	137	116	295	29	24	52
85	Amersfoort	216	229	63	73	119	90	85	188	209	71	32	183
86	Rucphen	269	25	219	40	153	295	142	142	21	196	48	253
87	Nieuwegein	260	227	36	233	140	295	77	220	129	33	29	116
88	Roosendaal	296	198	77	129	43	122	123	83	37	79	107	201
89	Goirle	154	334	225	165	6	295	200	51	253	119	234	8
90	Heemskerk	173	54	217	52	356	80	68	93	56	107	257	86
91	Zeist	220	171	7	180	32	295	82	255	235	9	293	197
92	Zaanstad	255	98	71	100	371	85	67	340	50	23	92	131
93	Hengelo (O.)	84	168	88	99	428	41	47	73	171	145	129	65
94	Dantumadiel	33	110	150	85	271	5	108	70	256	376	234	259
95	Urk	70	199	54	311	228	295	295	405	43	156	22	12
96	Waalwijk	86	28	154	204	232	295	139	62	81	104	215	101
97	Wageningen	351	3	254	268	146	103	59	282	285	256	120	100
98	Ede	52	128	201	229	122	127	109	306	79	129	25	132
99	Borger-Odoorn	41	334	290	28	235	16	150	77	272	294	304	82
100	Vlagtwedde	24	334	85	87	226	4	290	171	159	325	398	99
101	Noord-Beveland	122	334	104	429	5	72	161	264	116	27	257	135
102	Vaals	211	334	414	145	179	8	24	419	40	127	351	56
103	Alphen aan den Rijn	253	93	93	187	42	295	117	10	248	76	304	250
104	Cuijk	385	334	126	90	29	34	96	180	179	194	227	58
105	Bergen op Zoom	334	176	164	117	151	69	84	135	27	63	313	194
106	Winterswijk	271	153	90	39	139	91	149	128	133	120	206	120
107	Sliedrecht	214	334	189	299	230	295	128	12	55	103	46	128
108	Heerenveen	283	334	28	142	81	86	65	31	268	86	339	218

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
109	Schagen	6	334	70	161	357	295	129	210	229	97	162	47
110	Franekeradeel	303	101	55	102	181	76	102	18	181	176	251	326
111	Halderberge	148	10	166	241	162	295	160	134	66	197	162	184
112	Kollumerland c.a.	56	69	136	89	245	87	147	49	74	336	339	185
113	Tholen	268	43	194	190	115	295	223	54	58	126	43	343
114	IJsselstein	348	334	68	154	239	295	122	267	166	135	4	121
115	Apeldoorn	245	64	78	152	110	129	99	191	149	82	227	117
116	Noordoostpolder	80	334	204	141	72	57	103	176	259	151	318	30
117	Vianen	150	39	193	302	192	81	130	184	298	77	29	241
118	Weststellingwerf	221	334	210	125	204	18	112	23	176	232	272	262
119	Goes	67	334	163	108	13	70	98	204	220	132	382	130
120	Nijefurd	1	334	336	38	186	49	257	148	369	430	370	103
121	Landgraaf	138	334	121	33	287	100	43	357	114	117	345	59
122	Boxtel	10	193	87	171	50	295	146	223	122	369	143	214
123	Bodegraven	178	134	170	343	169	295	192	58	150	136	8	330
124	Alblasserdam	152	67	197	288	134	295	133	25	130	98	89	396
125	Oosterhout	287	221	66	236	54	295	134	36	138	128	293	141
126	Bergambacht	21	8	392	420	155	295	381	48	154	340	31	396
127	Coevorden	318	185	184	29	191	42	79	114	169	235	391	154
128	Katwijk	119	145	267	352	220	295	232	71	53	53	30	322
129	Beesel	346	57	281	150	268	295	71	410	126	170	27	28
130	Purmerend	272	202	82	78	263	121	114	350	137	20	221	94
131	Druten	5	29	303	176	330	295	148	218	91	355	234	143
132	Heerde	14	108	26	338	117	295	266	224	87	331	272	223
133	Rhenen	139	139	211	183	304	295	124	206	46	100	107	71
134	Renkum	32	11	296	163	280	295	111	157	312	159	178	169
135	Ferwerderadiel	15	334	195	46	248	47	170	79	376	386	82	200
136	Wûnseradiel	347	13	190	144	174	114	211	38	368	273	56	265
137	Binnenmaas	144	79	307	297	129	295	316	26	318	125	247	16
138	Hardinxveld-Giessendam	377	334	273	310	128	295	423	22	73	255	8	81
139	Hillegom	65	110	215	367	154	295	222	28	276	143	50	256
140	Geldrop-Mierlo	179	102	221	198	15	112	144	266	172	158	272	111
141	Neder-Betuwe	355	168	279	224	294	295	255	160	69	111	13	49
142	Etten-Leur	209	136	176	43	124	295	113	101	202	208	75	284
143	Meppel	196	189	178	68	212	108	107	41	217	286	185	193
144	Doetinchem	127	223	114	130	102	73	158	182	282	239	198	88
145	Ameland	412	5	317	103	397	295	384	81	35	428	425	2
146	Menaldumadeel	362	4	137	140	83	144	343	174	255	350	206	295

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
147	Papendrecht	207	191	185	290	173	295	153	8	242	161	185	207
148	Rheden	265	55	125	136	196	106	80	150	206	203	178	282
149	Twenterand	330	334	142	98	317	102	197	158	33	187	64	122
150	Uden	352	72	76	255	1	295	201	251	170	229	272	238
151	Losser	305	120	203	57	279	79	228	95	234	348	92	55
152	De Marne	292	334	106	106	131	13	63	244	273	189	417	249
153	Valkenswaard	94	334	213	112	16	89	110	343	288	75	339	186
154	Gilze en Rijen	239	51	261	107	199	295	152	92	158	115	363	108
155	Harderwijk	126	220	172	293	176	295	118	274	88	90	120	93
156	Woensdrecht	28	334	399	203	137	295	202	209	101	49	185	95
157	Marum	100	334	223	76	114	96	214	66	134	164	136	396
158	Montferland	73	166	181	182	164	155	234	179	161	297	112	60
159	Loppersum	308	334	234	23	309	19	88	259	374	276	206	123
160	Nijkerk	26	334	127	316	303	295	351	272	177	94	22	167
161	Veghel	141	74	132	253	21	123	210	253	147	392	102	278
162	Steenwijkerland	357	334	212	42	185	68	95	177	245	250	206	85
163	Leiderdorp	151	334	92	322	84	295	173	43	301	138	124	225
164	Reimerswaal	128	175	271	345	101	295	244	311	26	258	247	32
165	Barneveld	107	142	359	279	238	157	303	313	22	142	86	80
166	Zwartewaterland	62	179	120	394	306	145	383	136	180	280	73	37
167	Culemborg	202	334	143	190	314	154	52	228	125	96	59	300
168	Weert	54	213	220	74	316	119	74	404	99	184	293	198
169	Opsterland	53	334	202	79	194	74	168	146	261	309	293	127
170	Maarssen	201	80	40	278	225	295	284	201	264	89	227	180
171	Bunschoten	59	334	315	391	383	295	393	356	19	271	8	74
172	Abcoude	289	19	324	301	296	295	377	398	416	162	15	17
173	Zuidplas	313	210	245	328	74	295	226	60	338	244	24	166
174	Neerijnen	19	334	361	333	351	295	372	216	65	122	38	126
175	Soest	190	127	118	188	244	295	179	279	226	84	43	294
176	Gaasterlân-Sleat	79	334	122	175	37	46	379	115	258	329	234	396
177	Waddinxveen	249	156	326	317	35	295	236	34	175	282	272	139
178	Velsen	198	226	51	72	348	295	119	162	182	58	396	266
179	Hendrik-Ido-Ambacht	95	172	299	353	214	295	386	7	290	247	64	347
180	Oisterwijk	241	144	155	225	180	295	281	132	332	51	136	190
181	Ridderkerk	136	334	174	77	253	88	115	194	97	206	345	248
182	Oldebroek	31	334	146	357	141	295	359	335	49	317	56	226
183	Enkhuizen	236	119	149	194	366	295	167	196	64	65	234	235
184	Grootegast	61	334	233	45	218	44	283	240	195	385	283	160

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
185	Stein	182	9	244	60	301	295	191	417	246	121	304	264
186	Krimpen aan den IJssel	275	165	135	344	111	295	180	125	165	73	221	310
187	Woudenberg	18	48	283	332	202	295	314	337	252	357	185	74
188	Medemblik	99	334	95	240	340	295	361	181	254	54	170	91
189	Boekel	98	334	313	246	53	295	265	227	7	400	56	396
190	Graafstroom	336	334	425	422	198	295	421	13	185	405	2	160
191	Echt-Susteren	350	143	355	96	224	295	141	275	243	61	78	136
192	Deurne	212	334	147	56	73	295	199	377	160	205	107	270
193	Veldhoven	233	334	188	208	3	295	162	334	324	154	251	219
194	Elburg	226	36	418	341	327	295	321	318	157	308	8	97
195	Gemert-Bakel	164	334	369	88	152	295	203	268	72	301	136	63
196	Kampen	256	186	112	265	149	111	205	168	216	310	75	255
197	Korendijk	317	27	368	172	159	295	416	64	152	148	102	396
198	Geertruidenberg	374	334	308	205	116	295	177	39	84	153	325	145
199	Westland	219	197	140	314	210	153	271	247	183	221	19	280
200	Westervoort	412	68	96	127	270	295	81	139	148	371	69	328
201	Stede Broec	104	132	183	111	331	295	181	152	197	146	345	171
202	Ommen	20	30	268	209	222	115	194	97	274	402	394	322
203	Nieuw-Lekkerland	16	334	302	349	144	295	363	75	128	303	430	70
204	Heusden	184	209	238	230	27	295	155	301	95	252	272	307
205	Oost Gelre	298	33	187	193	82	295	309	354	214	259	170	236
206	Kapelle	48	334	84	397	108	295	407	339	283	418	17	148
207	Epe	290	334	91	272	290	92	285	241	82	314	124	104
208	Landerd	215	6	363	244	17	295	411	277	265	381	234	396
209	Wormerland	232	16	214	143	408	295	207	395	311	70	272	107
210	Oud-Beijerland	75	334	258	271	167	295	327	53	390	160	67	281
211	Venray	185	212	134	195	393	83	91	257	94	334	129	292
212	Valkenburg aan de Geul	2	334	404	137	291	295	136	384	384	223	283	193
213	Sluis	282	334	161	55	190	136	184	203	153	296	415	63
214	Dongen	387	21	270	232	267	295	208	117	186	298	102	274
215	Dronten	356	208	289	191	33	156	76	221	249	246	427	72
216	Nieuwkoop	102	149	339	263	211	295	382	84	359	281	11	396
217	Meerssen	247	81	105	67	258	295	175	411	400	144	198	151
218	Vught	339	59	131	221	18	295	250	280	346	285	370	162
219	Anna Paulowna	199	334	111	160	336	295	252	293	113	199	146	113
220	Boarnsterhim	378	334	46	104	249	93	212	55	382	293	272	215
221	Brummen	82	334	60	330	308	295	241	173	190	225	247	174
222	Schoonhoven	331	334	334	407	93	295	120	68	178	193	46	396

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
223	Werkendam	159	178	246	266	259	295	357	105	59	183	198	350
224	Zundert	147	89	394	217	100	295	289	263	102	362	51	329
225	Staphorst	174	334	346	411	381	128	405	403	6	425	12	75
226	Tytsjerksteradiel	91	47	284	116	189	295	225	245	323	368	293	138
227	Lopik	103	334	378	390	323	295	286	294	123	171	14	205
228	Steenbergen	380	127	293	312	166	295	230	137	112	174	120	254
229	Oude IJsselstreek	376	65	252	156	251	151	195	261	135	379	59	221
230	Diemen	381	334	69	222	374	295	86	353	104	50	215	346
231	Rijnwaarden	97	334	350	298	127	65	163	239	98	332	370	232
232	Nederlek	176	62	314	350	208	295	282	108	155	191	409	213
233	Gennep	205	18	123	306	379	295	166	346	167	324	112	396
234	Pijnacker-Nootdorp	291	162	99	366	223	295	336	305	362	218	17	334
235	Wieringen	217	334	159	254	321	295	233	111	296	263	247	54
236	Borne	181	116	199	206	262	295	169	192	328	380	82	187
237	Edam-Volendam	189	99	191	284	415	295	373	421	103	28	96	344
238	Hulst	337	122	248	126	234	295	243	121	222	260	257	200
239	Laarbeek	44	135	333	113	158	295	293	389	105	363	143	396
240	Haaksbergen	68	67	97	239	341	295	260	185	358	393	215	204
241	Schijndel	316	334	291	292	19	295	265	271	131	177	178	335
242	Nuth	412	334	365	159	375	40	186	385	231	204	71	48
243	Reusel-De Mierden	113	12	413	351	39	295	347	286	270	311	304	396
244	Rijssen-Holten	304	34	347	354	390	295	356	231	108	356	40	177
245	Bernheze	218	82	351	211	95	295	313	248	146	366	170	247
246	Leek	277	117	227	120	184	295	105	189	364	337	221	237
247	Groesbeek	244	60	381	101	293	66	140	324	191	222	413	327
248	Midden-Drenthe	366	173	128	147	243	141	174	118	339	339	170	208
249	Zandvoort	412	334	152	179	193	295	70	169	280	67	417	170
250	Woerden	297	113	165	323	276	295	301	256	233	157	82	316
251	Grave	412	334	240	119	2	295	404	352	308	237	313	144
252	Schouwen-Duiveland	131	334	182	252	104	295	258	258	211	168	394	206
253	Berkelland	251	77	73	291	168	295	267	320	230	305	241	357
254	Zaltbommel	391	187	251	146	359	295	279	246	44	166	234	181
255	Uithoorn	170	75	288	342	378	295	240	290	257	85	102	277
256	Andijk	146	334	269	359	370	295	371	14	291	114	387	176
257	Simpelveld	412	23	298	184	288	295	278	374	208	155	136	240
258	Aalten	354	163	239	166	195	295	280	232	201	346	206	124
259	Noordenveld	124	334	169	86	313	152	159	140	377	307	304	182
260	Overbetuwe	328	52	198	334	165	295	209	332	356	172	192	306

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
261	Sint-Michielsgestel	273	73	231	248	52	295	311	317	271	338	206	351
262	Moerdijk	165	334	156	216	252	295	259	170	204	139	376	261
263	Borsele	412	334	340	228	48	295	354	200	238	378	54	89
264	Zoeterwoude	46	334	98	418	156	295	403	299	316	342	112	244
265	Huizen	161	62	222	348	353	295	198	254	319	131	136	359
266	Millingen aan de Rijn	13	334	259	249	273	295	116	429	199	398	86	396
267	Putten	386	161	200	382	286	295	302	226	140	283	116	112
268	Aalburg	359	334	317	413	272	295	426	187	29	200	59	298
269	Waalre	106	334	272	199	79	295	253	379	391	304	27	396
270	Leudal	177	334	286	220	78	295	287	342	357	180	206	157
271	Barendrecht	266	225	205	227	312	295	238	284	304	130	120	220
272	Oldenzaal	204	334	257	196	219	101	131	163	309	224	313	352
273	Veere	25	106	275	392	250	295	388	338	297	372	370	84
274	Geldermalsen	390	87	229	329	355	295	312	265	192	254	33	286
275	Lochem	197	334	24	238	207	295	262	368	340	236	325	245
276	Nunspeet	117	94	371	395	285	295	320	242	188	182	136	308
277	Vlist	295	334	389	372	150	295	310	82	189	288	34	396
278	Renswoude	8	334	264	429	425	295	325	296	151	365	153	150
279	Asten	369	334	276	82	109	295	221	285	168	318	170	313
280	Oostflakkee	69	334	420	251	362	295	366	123	115	105	99	396
281	Langedijk	172	334	285	375	365	295	190	131	260	80	146	304
282	Maasdriel	383	53	332	210	322	295	380	225	143	167	283	210
283	Utrechtse Heuvelrug	329	202	124	405	143	295	206	322	327	101	331	233
284	Houten	389	85	287	320	297	295	269	300	402	242	96	43
285	Voorschoten	101	334	226	370	188	295	273	52	360	226	257	396
286	Teylingen	203	205	235	412	138	295	396	130	325	188	162	356
287	Ermelo	340	334	208	277	201	295	251	289	241	95	215	243
288	Heeze-Leende	192	44	330	326	70	295	248	378	315	315	313	303
289	Bergen (NH.)	156	14	297	358	405	295	227	281	404	175	153	349
290	Hardenberg	168	228	328	201	200	142	215	319	187	375	153	227
291	Duiven	288	26	247	269	246	295	246	333	385	300	192	301
292	Bergeijk	64	95	370	309	107	295	317	429	302	207	153	396
293	Roerdalen	250	92	364	218	231	295	156	327	127	322	293	324
294	Raalte	276	106	292	381	205	295	182	202	200	399	107	331
295	Winsum	412	334	179	48	147	104	127	361	366	361	192	297
296	Zederik	200	334	376	415	332	295	349	178	232	374	10	310
297	Westerveld	114	334	306	91	345	130	172	199	414	326	382	77
298	Oegstgeest	319	334	256	377	183	295	306	50	410	202	116	338

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
299	Son en Breugel	412	97	360	305	22	295	237	373	341	279	215	179
300	Liesveld	325	334	427	421	175	295	417	61	156	240	178	126
301	Middelharnis	412	334	405	337	339	295	342	63	207	74	153	152
302	Lingewaard	58	129	379	360	386	295	245	336	244	270	78	289
303	Wymbritseradiel	4	334	317	237	298	134	352	402	380	413	170	312
304	Bussum	294	334	260	283	400	295	193	297	387	102	20	342
305	Maasdonk	412	37	349	346	125	295	401	429	136	390	52	283
306	De Ronde Venen	333	174	114	384	305	295	220	233	287	178	320	270
307	Margraten	344	334	21	261	61	295	307	363	396	227	331	396
308	Aa en Hunze	224	121	321	70	281	146	219	222	371	293	387	268
309	Best	299	334	375	264	28	295	154	304	317	289	293	302
310	Leeuwarderadeel	412	334	312	149	40	135	176	88	305	414	129	396
311	Wijchen	163	206	320	114	265	295	164	347	363	265	351	203
312	Baarn	412	334	94	379	275	295	126	298	353	192	143	191
313	Baarle-Nassau	78	334	401	403	326	295	414	30	389	264	283	147
314	Drimmelen	343	334	266	336	282	295	331	252	77	382	112	230
315	Goedereede	112	334	423	169	333	295	345	207	163	327	404	54
316	Beuningen	258	111	294	280	257	295	171	238	263	320	192	396
317	Texel	158	42	148	318	404	295	319	288	330	302	363	264
318	Beek	363	334	362	164	344	295	143	414	281	210	36	311
319	Maasgouw	7	334	380	181	324	295	242	358	286	313	413	333
320	Rijnwoude	373	115	373	410	182	295	394	215	221	354	78	246
321	Mill en Sint Hubert	311	39	397	307	103	295	326	270	213	408	170	396
322	Tynaarlo	137	334	108	109	256	295	335	214	422	351	215	353
323	Hellendoorn	248	334	341	185	254	295	235	124	203	403	153	318
324	Haarlemmermeer	332	235	133	339	380	295	224	380	335	69	283	209
325	Strijen	257	334	331	231	172	295	342	78	237	341	263	396
326	Noordwijk	412	56	175	371	335	295	249	99	331	217	358	339
327	Zevenaar	274	159	352	224	221	295	132	344	292	295	363	234
328	Wieringermeer	49	334	325	335	352	295	185	331	278	179	351	276
329	Zijpe	110	334	243	192	401	295	277	278	205	137	257	396
330	Noordwijkerhout	195	334	343	260	260	295	300	33	378	269	382	314
331	Giessenlanden	208	334	424	373	289	295	412	104	306	312	227	66
332	Hatterij	121	334	338	286	261	295	294	316	405	384	263	35
333	Lingewaard	321	334	344	123	300	295	187	219	198	133	339	396
334	Scherpenzeel	83	334	345	386	346	295	413	383	210	243	35	396
335	Niedorp	45	334	218	247	398	295	308	364	228	373	170	289
336	Montfoort	210	334	255	423	361	295	358	144	337	358	48	296

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
337	Oirschot	267	78	391	404	112	295	391	425	300	396	75	228
338	Boxmeer	194	334	237	170	69	295	270	321	194	431	162	396
339	Buren	88	334	358	200	237	295	370	386	250	173	404	217
340	Wijk bij Duurstede	242	334	180	315	307	295	276	341	372	99	206	348
341	Voorst	9	334	109	393	372	295	299	394	279	352	409	396
342	Zeewolde	412	334	151	214	14	139	229	260	426	277	425	211
343	Heemstede	231	334	196	289	416	295	298	153	427	251	54	273
344	Schinnen	123	334	342	93	299	295	157	393	193	344	304	396
345	Kaag en Braassem	388	334	410	383	163	295	337	186	240	262	71	285
346	Littenseradiel	341	334	402	267	209	125	364	119	379	394	61	272
347	Loon op Zand	310	334	228	262	278	295	297	85	145	347	401	396
348	Ten Boer	36	334	310	132	241	143	328	262	347	411	192	396
349	Dalfsen	38	157	419	361	240	295	390	330	289	426	67	293
350	Slochteren	206	334	274	63	203	148	204	307	392	267	363	396
351	Westvoorne	412	334	232	406	161	295	402	235	219	109	318	291
352	Brielle	361	334	216	177	315	295	216	133	329	209	420	300
353	Skarsterlân	171	334	206	287	283	140	288	141	313	316	358	396
354	Zeevang	22	334	411	399	373	295	424	291	413	72	99	396
355	Cromstrijen	412	334	249	374	227	295	420	16	348	216	339	396
356	West Maas en Waal	23	334	407	356	266	295	272	283	262	241	382	396
357	Voerendaal	312	334	119	148	387	295	145	388	334	370	382	140
358	Loenen	412	334	79	207	376	295	333	303	367	110	116	396
359	Reeuwijk	353	334	416	409	66	295	378	195	224	181	387	287
360	Amstelveen	284	104	265	319	369	295	189	351	409	150	358	290
361	Sint-Oedenrode	412	87	393	401	57	295	263	382	236	291	304	320
362	Ouder-Amstel	51	334	129	400	338	295	254	416	326	140	420	396
363	Opmeer	17	334	263	402	426	295	360	408	239	367	129	396
364	Eersel	259	334	278	368	24	295	350	369	361	389	406	239
365	Leusden	360	158	357	378	274	295	344	276	401	345	206	109
366	Waterland	35	334	322	364	396	295	369	397	397	186	272	216
367	Lansingerland	264	334	300	285	350	295	256	292	307	230	325	231
368	Wassenaar	338	334	115	304	311	295	178	197	395	195	420	345
369	Lith	193	334	400	168	99	295	389	418	80	377	376	396
370	Woudrichem	187	334	384	295	264	295	353	213	118	417	387	202
371	Bronckhorst	37	164	354	270	292	295	362	349	320	404	325	355
372	Heumen	263	334	367	212	318	295	268	295	383	328	89	315
373	Bladel	145	334	406	259	30	295	422	391	349	330	283	396
374	Nederweert	225	334	390	242	363	295	365	429	107	349	96	319

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelin- gensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugd- zorg	Kk in ach- terstands- wijken	Kk in uit- keringsge- zin	Melding kindermis- handeling	Achter- stands- leerlingen	Voortijdig school- verlaters	Speel- ruimte	Tiener- moeders
375	De Wolden	335	334	382	83	325	295	399	325	321	333	112	336
376	Sint Anthonis	143	35	422	250	178	149	304	429	370	410	351	279
377	Hof van Twente	322	90	241	275	377	295	339	234	342	388	351	251
378	Someren	375	334	403	153	213	295	247	406	111	415	71	396
379	Breukelen	364	88	242	363	367	295	305	345	350	275	304	305
380	Schermer	96	334	429	321	382	295	418	155	365	266	38	396
381	Cranendonck	372	334	415	219	76	295	213	372	299	416	257	158
382	Lisse	412	140	253	414	347	295	322	91	352	234	293	396
383	Peel en Maas	169	100	309	258	389	295	355	381	310	406	129	358
384	Oudewater	306	334	110	419	385	295	415	360	267	397	50	396
385	Drechterland	279	115	157	389	337	295	397	167	398	383	313	396
386	Dirksland	261	334	377	325	402	295	275	371	92	412	391	69
387	Aalsmeer	213	188	304	387	409	295	346	348	333	116	325	340
388	Haaren	180	334	327	385	45	295	409	401	345	427	89	396
389	Bedum	315	334	177	245	255	295	261	366	408	421	136	260
390	Wervershoof	412	15	262	417	388	138	368	269	293	423	376	224
391	Olst-Wijhe	371	334	395	424	233	295	188	370	277	409	43	317
392	Muiden	167	334	356	429	403	295	196	399	344	233	251	155
393	Gulpen-Wittem	130	334	417	75	360	295	291	423	355	321	401	161
394	Eijsden	412	18	408	324	295	295	332	422	399	248	345	267
395	Beemster	47	334	209	256	384	295	330	409	419	278	247	396
396	Bloemendaal	412	64	329	365	411	295	392	229	428	213	215	173
397	Koggenland	326	132	386	396	392	295	374	323	303	163	185	396
398	Landsmeer	281	334	236	110	394	295	292	413	415	40	425	396
399	Zuidhorn	379	334	353	215	133	147	315	375	412	407	185	163
400	Laren	72	334	323	303	422	295	410	217	425	165	185	396
401	Bergen (L.)	412	46	383	118	424	295	217	396	89	290	420	396
402	Bernisse	412	334	388	115	247	295	340	309	184	274	415	271
403	Eemnes	412	334	81	331	269	295	376	308	406	268	363	242
404	Wierden	129	150	337	281	395	295	323	310	227	420	283	396
405	Castricum	392	334	158	273	407	295	318	205	386	319	198	354
406	Wijdmeren	382	334	319	355	399	295	334	208	375	134	394	252
407	Uitgeest	149	334	396	376	417	295	375	312	351	299	198	275
408	Ubbergen	412	334	301	235	354	295	329	151	424	323	339	189
409	Tubbergen	74	334	421	257	412	295	427	424	218	424	40	396
410	De Bilt	412	334	385	362	242	295	165	326	394	212	293	332
411	Dinkelland	186	152	311	162	410	295	419	387	354	429	153	341
412	Haarlemmerliede c.a.	109	334	409	197	391	295	218	415	294	387	431	168

Overall ranking	Gemeente	Kindersterfte	Zuigelingensterfte	Met delict voor rechter	Werkloze jongeren	Kk in jeugdzorg	Kk in achterstandswijken	Kk in uitkeringsgezin	Melding kindermishandeling	Achterstandsleerlingen	Voortijdig schoolverlaters	Speelruimte	Tienermoeders
413	Blaricum	235	334	282	369	413	295	324	390	393	92	358	396
414	Albrandswaard	412	334	305	425	342	295	338	211	275	228	272	396
415	Mook en Middelaar	412	334	277	95	406	295	239	407	314	287	331	396
416	Vlieland	412	334	168	64	431	295	430	112	423	365	234	396
417	Hilvarenbeek	227	334	335	213	277	295	400	249	381	391	425	396
418	Harenkarspel	370	334	153	308	418	295	385	365	373	343	241	396
419	Haren	262	334	280	276	310	295	275	250	418	422	404	325
420	Nuenen c.a.	323	334	412	151	429	295	183	355	403	253	283	337
421	Horst aan de Maas	301	334	387	388	414	295	296	359	343	395	363	175
422	Alphen-Chaam	71	334	428	416	349	150	408	412	417	359	339	229
423	Terschelling	412	334	426	296	364	132	395	74	420	419	82	396
424	Heiloo	93	334	348	340	423	295	387	362	421	335	351	396
425	Midden-Delfland	285	334	374	408	358	295	398	315	407	360	394	324
426	Naarden	412	334	224	347	421	295	367	329	411	124	401	396
427	Graft-De Rijp	412	334	366	398	419	295	425	400	336	272	136	396
428	Oostzaan	412	334	160	157	420	295	428	420	388	257	428	396
429	Bunnik	358	334	372	380	334	295	348	392	430	353	382	396
430	Rozendaal	191	334	431	429	427	295	430	314	431	214	429	396
431	Schiermonnikoog	412	334	431	429	431	295	430	429	429	401	422	396

Colofon

Financiers

Jantje Beton
Johanna Kinderfonds
Nationaal Fonds Kinderhulp
Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind
Stichting Kinderpostzegels Nederland
Unicef Nederland

Redactie

dr. M.J. Steketee, drs. D.J. Mak, drs. B. Tierolf met medewerking van W.S. Roeleveld msc.

Eindredactie

Tekstbureau Schakenraad, Oss; I. Linse

Omslag

Artwize, Charlotte Boersma, Amsterdam

Drukwerk

Greve Offset, Eindhoven

Uitgave

Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
telefoon 030-2300799
telefax 030-2300683
e-mail secr@verwey-jonker.nl
website www.verwey-jonker.nl

De publicatie

De publicatie kan besteld worden via onze website: <http://www.verwey-jonker.nl>.

Behalve via deze site kunt u producten bestellen door te mailen naar verwey-jonker@denhaagmediagroep.nl of faxen naar 070-33 66 995 onder vermelding van de titel van de publicatie, uw naam, factuuradres en afleveradres.

Zie ook: <http://www.kinderenintel.nl>.

ISBN 978-90-5830-362-2

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2010

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.